

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY POLSKIEGO BANKU KOMÓREK MACIERZYSTYCH ZA 2017 ROK

Sprawozdanie uwzględnia ujawnienia wymagane dla Sprawozdania Zarządu z działalności
Jednostki Dominującej

Warszawa, 29 marca 2018 roku

Oświadczenia Zarządu	6
Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sprawozdań	6
Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	6
Podpisy osób zarządzających.....	6
Podstawa publikacji	7
1 Organizacja Grupy Kapitałowej	7
1.1 Podstawowe informacje nt. działalności Grupy Kapitałowej PBKM	7
1.2 Opis Grupy Kapitałowej	7
1.3 Opis zmian w organizacji oraz zasadach zarządzania Grupą Kapitałową	9
1.4 Zmiany zasad zarządzania Grupą kapitałową	10
2 Opis działalności Grupy Kapitałowej	10
2.1 Opis podstawowych produktów i usług	10
2.2 Źródła przychodów	10
2.3 Rynki zaopatrzenia.....	12
2.4 Informacje o umowach znaczących dla działalności Grupy Kapitałowej.....	12
2.4.1 Umowy i transakcje z zakresu działalności handlowej	12
2.4.2 Umowy kredytowe i umowy pożyczki	12
2.4.3 Transakcje z jednostkami powiązanymi	14
2.4.4 Poręczenia i gwarancje	14
2.4.5 Inne umowy istotne, w tym umowy ubezpieczenia, współpracy lub kooperacji	14
2.5 Osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju	14
3 Przegląd sytuacji operacyjno-finansowej Grupy Kapitałowej	15
3.1 Wybrane pozycje z rachunku zysków i strat oraz dane o segmentach sprzedaży	15
3.2 Wybrane pozycje ze sprawozdania z sytuacji finansowej	19
3.3 Wybrane pozycje ze sprawozdania z rachunku przepływów pieniężnych.....	20
3.4 Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe	20
3.5 Zarządzenie zasobami finansowymi.....	21
3.6 Inwestycje.....	22
3.7 Informacje nt. dywidendy	22
3.8 Wykorzystanie środków z emisji papierów wartościowych	23
3.9 Istotne pozycje pozabilansowe	23
3.10 Prognozy wyników finansowych	23
4 Przegląd sytuacji operacyjno-finansowej Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A.	24
4.1 Wybrane pozycje z rachunku zysków i strat oraz dane o segmentach sprzedaży.....	24
4.2 Wybrane pozycje ze sprawozdania z sytuacji finansowej	24
4.3 Wybrane pozycje ze sprawozdania z rachunku przepływów pieniężnych.....	25
4.4 Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe	25
5 Perspektywy rozwoju Grupy Kapitałowej oraz ryzyka i zagrożenia.....	26
5.1 Strategia Grupy Kapitałowej	26

5.2	Perspektywy i czynniki rozwoju Grupy Kapitałowej	27
5.3	Ryzyko prowadzonej działalności	33
5.4	Ryzyko finansowe	42
6	Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego	43
6.1	Zbiór stosowanych zasad ładu korporacyjnego	43
6.2	Informacja na temat zasad od stosowania, których odstąpiono w 2017 r.	44
6.3	System kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych.....	46
6.4	Akcje i akcjonariat.....	47
6.4.1	Kapitał zakładowy oraz akcje własne	47
6.4.2	Struktura akcjonariatu.....	47
6.4.3	Wykaz akcji i udziałów podmiotów z Grupy Kapitałowej w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących.....	48
6.4.4	Uprawnienia do akcji Spółki.....	48
6.4.6	Ograniczenia związane z akcjami Spółki.....	49
6.4.7	Umowy zawarte pomiędzy akcjonariuszami	50
6.5	Specjalne uprawnienia kontrolne.....	50
6.6	Władze	51
6.6.1	Zarząd.....	51
6.6.2	Rada Nadzorcza.....	53
6.7	Sposób działania i zasadnicze uprawnienia walnego zgromadzenia oraz opis praw akcjonariuszy i sposób ich wykonywania	56
6.8	Polityka różnorodności w odniesieniu do organu zarządzającego i nadzorującego	58
6.9	Opis zasad zmiany statutu.....	58
7	Pozostałe informacje.....	58
7.1	Postępowania przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej.....	58
7.2	Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych	58
7.3	Zagadnienia dotyczące środowiska naturalnego	58
7.4	Informacja o zatrudnieniu.....	59
7.5	Informacje o wszelkich zobowiązaniach wynikających z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze dla byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących oraz o zobowiązaniach zaciągniętych w związku z tymi emeryturami, ze wskazaniem kwoty ogółem dla każdej kategorii organu.	59
7.6	Informacje na temat działalności sponsoringowej	59

List Prezesa Zarządu

Szanowni Państwo, Drodzy Akcjonariusze,

Mam przyjemność przekazać Państwu raport roczny grupy kapitałowej Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. (PBKM) za rok 2017.

Grupa PBKM – działająca na rynku międzynarodowym pod marką Famicord – ma za sobą bardzo udany rok, który ma odzwierciedlenie we wzroście wyników finansowych i operacyjnych naszej podstawowej działalności – rodzinnego bankowania krwi pępowinowej i tkanek oraz w rozwoju obszaru produkcji leków na bazie komórek macierzystych do terapii eksperymentalnych. W tym miejscu chciałem podziękować całemu zespołowi Grupy PBKM, dzięki któremu było to możliwe.

Dla akcjonariuszy spółki, do których sam się zaliczam, był to rok wzrostu wartości akcji i kapitalizacji spółki PBKM do rekordowych poziomów, co mam nadzieję będzie także miało miejsce w roku 2018.

W 2017 roku uzyskaliśmy najwyższe w historii spółki wyniki finansowe. Grupa PBKM osiągnęła 148,9 mln zł przychodów, co oznacza wzrost o prawie 16 proc. w porównaniu do 2016 roku. Skorygowany o zdarzenia jednorazowe wynik EBITDA wyniósł 45,7 mln zł, a skorygowany wynik netto 30,5 mln zł. Oznacza to wzrost o ponad 27 proc. w przypadku skorygowanego zysku EBITDA i o ponad 25 proc. w przypadku skorygowanego zysku netto, względem skorygowanych wyników analogicznego okresu 2016 roku.

Z kolei wyniki raportowane to odpowiednio EBITDA 46 mln zł (wzrost o prawie 31 proc.) i zysk netto 29,9 mln zł (wzrost o ponad 26 proc.).

Jesteśmy największym i jednym z najszybciej rosnących banków komórek macierzystych w Europie. Zakończyliśmy 2017 rok na rekordowym w historii Grupy PBKM poziomie blisko 160 tysięcy przechowywanych próbek krwi pępowinowej lub tkanek (147 tys. przechowywanych próbek w segmencie B2C, tj. o 15,5 proc. więcej niż w roku 2016). Całkowita liczba przechowywanych przez nas różnych próbek biologicznych przekroczyła 215 tysięcy.

W całym 2017 roku pozyskaliśmy ponad 20 tysięcy nowych próbek krwi pępowinowej lub tkanek. Według naszych szacunków daje nam to pozycję absolutnego lidera wśród europejskich banków komórek macierzystych pod tym względem z ponad 20 proc. udziałem w rynku europejskim. Naszym celem jest dalsze utrzymanie wzrostu segmentu bankowania i osiągnięcie 200 tys. próbek krwi pępowinowej lub tkanek zbankowanych w segmencie B2C w 2020 roku.

Umacniamy naszą pozycję we wszystkich krajach, gdzie prowadzimy działalność. Jesteśmy numerem 1 na rynku w Polsce, Hiszpanii, Turcji, na Węgrzech i Łotwie, numerem 2 w Rumunii oraz w czołówce banków komórek macierzystych we Włoszech. Prowadzimy także działalność przez sieć partnerów biznesowych, pozyskując klientów m.in. ze Szwecji, Wlk. Brytanii, Serbii, Słowenii, Chorwacji, Bośni i Hercegowiny, Albanii, Czarnogóry, Macedonii i Ukrainy. W tym roku planujemy dalszą ekspansję geograficzną - prowadzimy analizy nowych rynków w Europie, a także rozszerzoną analizę rynków, gdzie prowadzimy działalność tj. np.: Turcja, Włochy, Węgry, pod kątem potencjalnych inwestycji. Grupa rozważa również możliwości wejścia na nowe rynki poza Europą, które charakteryzują się na ogół wyższymi cenami i mniejszą konkurencją, niż europejskie, jednak ewentualna działalność na nich będzie wymagać pozyskania kompetencji specyficznych dla tych rejonów.

Równocześnie z rozwojem naszej podstawowej działalności – bankowania krwi pępowinowej i tkanek - wchodzimy w nowe, innowacyjne obszary: leczenie i wytwarzanie produktów ATMP-HE i ATIMP na bazie komórek mezenchymalnych (MSC), pozyskiwanych z różnych tkanek oraz własne badania nad lekami na bazie komórek macierzystych.

Wytwarzanie produktów ATMP (ang. Advanced Therapy Medicinal Products) na bazie komórek macierzystych oraz ich wykorzystanie w eksperymentalnych terapiach komórkowych jest obecnie uznawane za jeden z najważniejszych kierunków rozwoju medycyny. Produkty lecznicze ATMP znajdują zastosowanie w przypadku wielu groźnych chorób, przede wszystkim w neurologii, hematologii i okulistyce. Działalność PBKM w tym

obszarze była w minionym roku bardzo intensywna, czego efektem jest znaczący wzrost przychodów z tego źródła. Przychody z usług wytwarzania produktów ATMP oraz terapii z ich wykorzystaniem wyniosły w 2017 r. 11,3 mln zł, co oznacza wzrost o prawie 80 proc. rok do roku. Odpowiadały one tym samym za 8 proc. przychodów Grupy, podczas gdy w 2016 roku było to 5 procent.

W całym 2017 roku przybyło 345 nowych pacjentów w Polsce leczonych w terapiach eksperymentalnych z wykorzystaniem materiału ATMP wytworzonego przez PBKM. Natomiast wszystkich pacjentów, którzy dotychczas byli leczeni jest już, na dzień publikacji tego sprawozdania, ponad 800.

W 2017 roku nawiązaliśmy również współpracę z partnerem z Europy Zachodniej, której przedmiotem jest wytworzenie przez PBKM produktów ATMP na potrzeby badań klinicznych nowego leku na cukrzycę, która pozostaje jedną z najczęściej występujących na całym świecie chorób. W maju 2017 roku zawarliśmy umowę z szwedzką spółką biotechnologiczną NextCell Pharma AB na wytworzenie produktów ATIMP na potrzeby badań klinicznych nowego leku (ProTrans©) na cukrzycę typu 1. NextCell Pharma rozpoczęła badania kliniczne nowego leku pod koniec 2017 roku. Do dzisiaj leczeniu poddanych zostało trzech pacjentów, którzy w pierwszej fazie otrzymali niską dawkę leku. Po zakończeniu obserwacji rozpocznie się włączanie pacjentów do drugiej fazy leczenia, w której podawane będą średnie dawki leku. PBKM zrealizował już dwie dostawy produktu ATIMP na potrzeby badań prowadzonych w Szwecji. Docelowo PBKM wytworzy produkty ATIMP niezbędne do terapii kilkudziesięciu pacjentów. Łączna wartość zamówienia na produkty ATIMP wynosi ok. 2 mln zł, przy czym część płatności została już rozliczona poprzez objęcie przez PBKM udziałów w spółce NextCell Pharma AB, notowanej na giełdzie w Sztokholmie.

Innym przykładem naszej globalnej aktywności jest dostarczanie do ośrodków medycznych na terenie Stanów Zjednoczonych preparatów szpiku lub mobilizowanej krwi obwodowej pozyskanych od polskich dawców, we współpracy z należąca do Medicover kliniką Damiana oraz DKMS. Mamy już w tym obszarze wiele ciekawych doświadczeń – w 2016 i 2017 r. PBKM przygotował preparaty dla ponad 660 pacjentów z blisko 40 państw na całym świecie. W roku 2017, po uzyskaniu pozwolenia FDA, PBKM zrealizował pierwsze dostawy preparatów dla 17 pacjentów leczonych w amerykańskich ośrodkach transplantologicznych.

Zgromadzony przez PBKM potencjał z doświadczeń z terapii ATMP wykorzystujemy do zaprojektowania badań klinicznych, które docelowo mogą ułatwić opracowanie leków czy terapii opartych o komórki macierzyste. Widzimy w tym nowym obszarze duży potencjał i bardzo ciekawe perspektywy dla Grupy PBKM.

Obecnie prowadzimy samodzielne badania nad opracowaniem produktu leczniczego terapii zaawansowanej opartego na komórkach mezenchymalnych z galarety Whartona w leczeniu stwardnienia zanikowego bocznego (ALS). Projekt jest realizowany przy dofinansowaniu przez NCBiR w wysokości ok. 50%. Spodziewamy się, że dzięki zgromadzonym już przez PBKM danym w ramach działalności spółki zależnej - Instytutu Terapii Komórkowych, mamy szansę na znaczące przyspieszenie harmonogramu prób klinicznych. W ramach projektu zostanie przeprowadzona próba kliniczna na grupie ponad 100 pacjentów. Liczymy na jej zakończenie w ciągu 5 lat.

Ponadto Grupa PBKM jest częścią trzech projektach konsorcjalnych, współfinansowanych przez NCBiR, w ramach których prowadzone będą badania kliniczne z wykorzystaniem produktów ATMP. Są to projekty: ABC Therapy (zastosowanie komórek macierzystych m.in. w dermatologii i medycynie estetycznej), BIOOPA (stworzenie opatrunku wykorzystującego komórki MSC z galarety Whartona) oraz CIRCULATE (regeneracja uszkodzeń niedokrwienych układu sercowo-naczyniowego). W przypadku projektu CIRCULATE w grudniu 2017 roku rozpoczęto badania kliniczne II/III fazy w Krakowskim Szpitalu Specjalistycznym im. Jana Pawła II. Nowej terapii zostali poddani pierwsi pacjenci (12), którym podano preparat na bazie komórek macierzystych. W trzech badaniach klinicznych w ramach CIRCULATE planowane jest poddanie terapii łącznie 315 pacjentów. W przypadku pozytywnych wyników prób klinicznych konsorcjum CIRCULATE będzie starać się o rejestrację leku w EMA. Projekt CIRCULATE jest przykładem, że terapie oparte na wykorzystaniu komórek macierzystych są dynamicznie rozwijającym się obszarem nowoczesnej medycyny.

Na zakończenie podsumowania najważniejszych wydarzeń w Grupie, które miały miejsce w 2017 roku, chciałbym wspomnieć o pilotażowej umowie z amerykańską firmą PlumCare, która rozszerza nasze usługi o sekwencjonowanie eksomu DNA. W ramach tej współpracy została wprowadzona przez PBKM na rynek europejski pierwsza tego typu usługa badania DNA i połączonego z nim doradztwa genetycznego w modelu abonamentowym.

Sukcesy Grupy PBKM przekładają się na wzrost wartości spółki, co z pewnością cieszy naszych akcjonariuszy. Notowania akcji PBKM wzrosły w 2017 roku o 30 proc., a kapitalizacja spółki wyniosła na koniec roku ponad 330 mln zł i wzrosła od debiutu na Giełdzie w kwietniu 2016 roku o ponad 95 mln zł. Jeszcze wyższą stopę zwrotu zanotowali nasi akcjonariusze, którzy zdecydowali się na inwestycje w akcje PBKM w IPO spółki i nadal są naszymi akcjonariuszami. Od ceny emisyjnej akcji w IPO do końca 2017 roku kurs akcji PBKM wzrósł o blisko 50 proc., a licząc do dnia publikacji raportu rocznego (na zamknięcie sesji 28.03.2018) kurs od ceny emisyjnej wzrósł o ponad 68 proc.

Jestem przekonany, że nasze działania w podstawowym obszarze biznesowym, jakim jest bankowanie krwi pępowinowej i tkanek w połączeniu z wykorzystaniem potencjału z terapii eksperymentalnych i badań nad nowymi lekami prowadzonymi przez PBKM, będą prowadziły do dalszego wzrostu wyników spółki, zwiększając jednocześnie jej wartość dla akcjonariuszy. Tym z Państwa, którzy zaliczają się do tego grona, w imieniu Zarządu PBKM S.A. pragnę podziękować za okazane zaufanie oraz wsparcie realizowanych przez nas działań.

Z poważaniem,

Jakub Baran

Prezes Zarządu

Oświadczenia Zarządu

Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sprawozdań

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą, sprawozdania finansowe, odpowiednio Jednostki Dominującej i Grupy Kapitałowej PBKM za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2017 roku i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy PBKM i Grupy Kapitałowej PBKM. Niniejsze sprawozdanie Zarządu zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć, ryzyk i zagrożeń oraz sytuacji Jednostki Dominującej oraz Grupy Kapitałowej PBKM.

Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Oświadczamy również, iż podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. oraz Grupy Kapitałowej PBKM za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2017 roku – PricewaterhouseCoopers Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością został wybrany zgodnie z przepisami prawa. Podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący tych badań spełniali warunki do wydania bezstronnej i niezależnej opinii z badania, zgodnie z właściwymi przepisami prawa i standardami zawodowymi.

Podpisy osób zarządzających

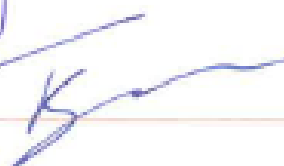
Jakub Julian Baran

Prezes Zarządu

Tomasz Baran

Członek Zarządu

Marcin Radziszewski

Członek Zarządu

Warszawa, 29 marca 2018 roku

Podstawa publikacji

Niniejsze sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych (Grupa Kapitałowa PBKM, Grupa, Grupa PBKM) oraz Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. (Spółka, Emitent, PBKM, PBKM S.A.) zostało sporządzone zgodnie z §91 i §92 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych [...] (Rozporządzenie).

Zgodnie z §83 ust.7 Rozporządzenia Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych za 2017 rok oraz Sprawozdanie Zarządu z działalności PBKM S.A. za 2017 rok zostały sporządzone w formie jednego dokumentu i tym samym niniejsze sprawozdanie zawiera ujawnienia wymagane w odniesieniu do Sprawozdania z działalności Emitenta, o którym mowa w §91 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia.

Sprawozdania finansowe odpowiednio Grupy oraz Jednostki Dominującej za rok obrotowy 2017 sporządzone zostały zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską („MSSF”). MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

1 Organizacja Grupy Kapitałowej

1.1 Podstawowe informacje nt. działalności Grupy Kapitałowej PBKM

Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. prowadzi działalność w zakresie sprzedaży usług polegających na bankowaniu komórek macierzystych wyizolowanych z krwi pępowinowej i innych tkanek płożodowych. PBKM jest największym rodzinnym bankiem komórek macierzystych w Polsce.

Dążąc do budowy swojego wizerunku, jako organizacji międzynarodowej, od 2010 roku spółki należące do Grupy stopniowo wdrażają postępowanie się wspólną marką – FamiCord (FamiCord Group). Od 2015 roku wszystkie większe banki z Grupy PBKM postępowują się marką FamiCord Group w swoich logotypach. Ze względu jednak na siłę marek lokalnych, w większości przypadków nie stanowi ona członu formalnej nazwy rejestrowej (firmy), a jedynie jest dodawana jako element graficzny przy logotypach poszczęólnych spółek z Grupy PBKM oraz używana w celach marketingowych.

Grupa Kapitałowa Polski Bank Komórek Macierzystych funkcjonując pod wspólną marką FamiCord Group tworzy międzynarodową grupę banków komórek macierzystych pozyskiwanych głównie z krwi pępowinowej. Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia zaangażowanie kapitałowe PBKM w zakresie ekspansji zagranicznej objęło podmioty działające na rynkach rumuńskim, łotewskim, hiszpańskim, węgierskim, włoskim oraz tureckim. Usługi Grupy dostępne są poprzez partnerów także m.in. w Serbii, Szwecji, Ukrainie oraz w Wielkiej Brytanii. W ramach współpracy zagranicznej, na podstawie umów partnerskich, Grupa współpracuje ze specjalistycznymi laboratoriami m.in. w Niemczech, Stanach Zjednoczonych oraz Szwajcarii.

1.2 Opis Grupy Kapitałowej

PBKМ jest jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych. W skład Grupy wchodzi Emitent oraz 13 podmiotów, z których siedem prowadzi bank komórek i tkanek, dwie usługi diagnostyczne, jedna tzw. szpital jednego dnia i jedna działalność usługową na rzecz pozostałych spółek z Grupy. Jedna spółka nie rozpoczęła jeszcze prowadzenia działalności operacyjnej, natomiast spółka Famicord AG z siedzibą w Zurichu nie prowadziła takiej działalności w roku 2017 natomiast rozpoczęła ją w roku 2018.

Na datę sporządzenia sprawozdania w skład Grupy wchodzi Spółka, 12 podmiotów bezpośrednio zależnych oraz jeden podmiot zależne pośrednio.

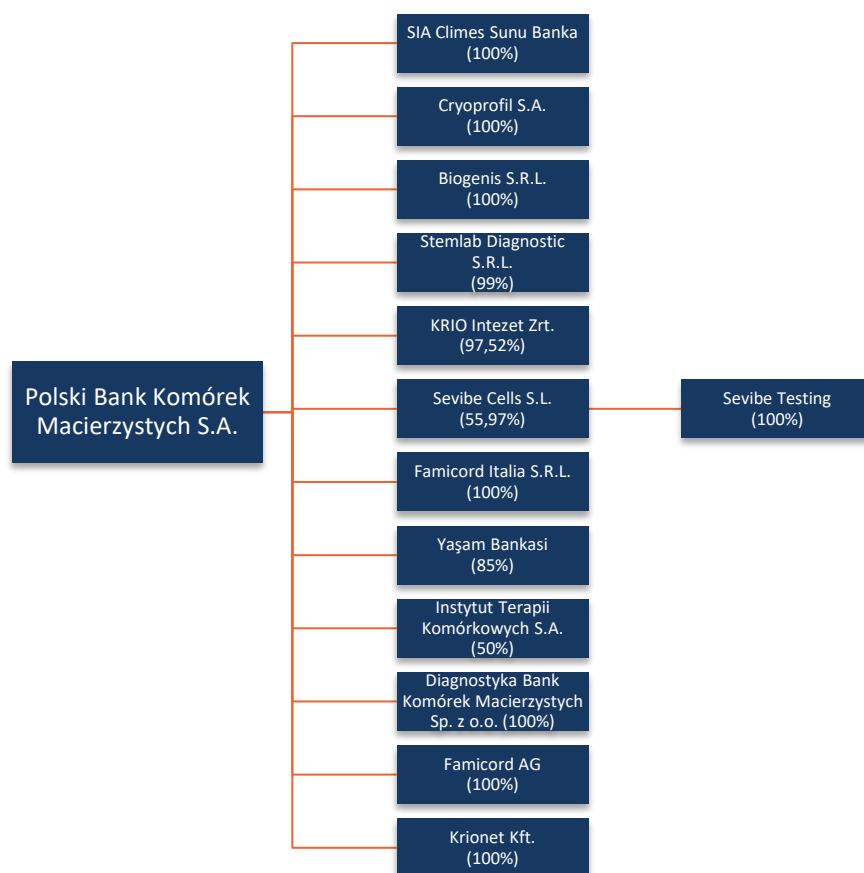
Nazwa podmiotu	Przedmiot działalności	Udział w kapitale zakładowym/ogólnej liczbie głosów
SIA Cilmes Sunu Banka (Ryga, Łotwa)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 100%
Krio Intezet Zrt. (Budapeszt, Węgry)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 97,52%
Biogenis S.R.L. (Bukareszt, Rumunia)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 100%
Sevibe Cells S.L. (Barcelona, Hiszpania)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 55,97%*
Famicord Italia S.R.L. (Mediolan, Włoch)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośredni 100%
Yaşam Bankasi (Ankara, Turcja)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio - 85,0% kapitału zakładowego - 79,1% ogólnej liczby głosów
Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych Sp. z o.o. (Kraków, Polska)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 100%
Cryoprofil S.A. (Warszawa, Polska)	spółka odpowiadająca za zakupy dla Grupy	bezpośrednio 100% minus jedna akcja
Stemlab Diagnostic S.R.L. (Galati, Rumunia)	spółka prowadząca laboratorium diagnostyczne	łącznie 100% w tym: - bezpośrednio 99% - pośrednio (przez Cryoprofil) 1%
Sevibe Testing S.L.U. (Girona, Hiszpania)	spółka prowadząca laboratorium diagnostyczne	pośrednio (przez Sevibe Cells S.L.) 55,97%
Instytut Terapii Komórkowych S.A. (Olsztyn, Polska)	spółka prowadząca tzw. szpital jednego dnia	bezpośrednio - 50,0% kapitału zakładowego - 53,5% ogólnej liczby głosów
Famicord AG (Zurych, Szwajcaria)	spółka świadcząca usługi w zakresie bankowania i preparatyki materiałów biologicznych w segmencie B2B	bezpośrednio 100%
Krionet Kft (Budapeszt, Węgry)	spółka aktualnie nieprowadząca działalności operacyjnej	bezpośrednio 100%

* zgodnie z MSSF 12, na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania w ocenie Zarządu Emitenta istnieje ograniczenie do podziału zysku w spółce zależnej Sevibe Cells, w której wymagana jest zgoda udziałowców mniejszościowych

Wszystkie spółki zależne wskazane w tabeli powyżej objęte są konsolidacją metodą pełną.

W dniu 22 grudnia 2017 roku spółka Sevibe Cells S.L. przeprowadziła umorzenia 2,7% akcji własnych. W chwili obecnej spółka oczekuje na dokonanie oficjalnego wpisu w lokalnym rejestrze handlowym. Ponadto w dniu 9 stycznia 2018 roku zawarła umowę nabycia 8,99% akcji od swojego dotychczasowego akcjonariusza celem ich późniejszego umorzenia.

Poniżej przedstawiono strukturę Grupy Kapitałowej na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania wraz z informacją na temat udziału w kapitale zakładowym poszczególnych spółek.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Emitent posiadał ponadto 10,0% udziału w kapitale i głosach na zgromadzeniu wspólników związanej w 2014 roku spółki RegenMed Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie. Ponadto PBKM jest komandytariuszem w spółce RegenMed Sp. z o.o. Sp.k., dzięki czemu kontroluje 10% udziałów bezpośrednio i pośrednio.

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania Jednostka Dominująca oraz spółki z Grupy PBKM nie posiadają oddziałów/zakładów.

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania Jednostka Dominująca posiadała niewielkie pakiety akcji szwedzkiej spółki NextCell Pharma AB oraz podmiotu branżowego działającego na rynku niemieckim.

1.3 Opis zmian w organizacji oraz zasadach zarządzania Grupą Kapitałową

Dnia 20 czerwca 2017 roku spółka Krio Intezet Zrt. sprzedała 100% udziałów w spółce zależnej Famicord Hungary Kft. z siedzibą w Budapeszcie prowadzącej sieć punktów USG na terenie Węgier. Transakcja sprzedaży udziałów związana jest ze zwiększeniem koncentracji spółki na podstawowej działalności związanej z preparatyką i przechowywaniem materiałów biologicznych. Nowy inwestor spółki Famicord Hungary Kft. zadeklarował inwestycję w rozbudowę sieci punktów USG oraz zawarł ze spółką Krio Intezet Zrt. umowę o wyłącznej współpracy w zakresie bankowania komórek macierzystych. W związku z transakcją sprzedana spółka zmieniła nazwę (tak aby nie używać słowa Famicord).

Ponadto w dniu 8 grudnia 2017 roku Pan Jerzy Mikosz, Dyrektor Finansowy Grupy Kapitałowej PBKM złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu PBKM S.A. z dniem 31 grudnia 2017 roku. W jego miejsce, w dniu 8 grudnia 2017 roku, Rada Nadzorcza powołała do Zarządu Pana Marcina Radziszewskiego, dotychczasowego Zastępcę Dyrektora Finansowego. Pan Jerzy Mikosz, jako Prezes Zarządu spółki Famicord AG został oddelegowany do uruchomienia działalności operacyjnej spółki zależnej w Szwajcarii.

1.4 Zmiany zasad zarządzania Grupą kapitałową

W 2017 roku nie miały miejsca istotne zmiany zasad zarządzania Emitentem oraz Grupą Kapitałową.

2 Opis działalności Grupy Kapitałowej

2.1 Opis podstawowych produktów i usług

Działalność Grupy koncentruje się na pozyskiwaniu, przetwarzaniu (preparatyce) i przechowywaniu komórek macierzystych pochodzących z krwi pępowinowej i innych tkanek popłodowych na zlecenie osób fizycznych – rodziców spodziewających się dziecka (tzw. rodzinne bankowanie krwi pępowinowej lub bankowanie rodzinne). Celem pozyskiwania i przechowywania komórek macierzystych pochodzących z krwi pępowinowej jest zapewnienie możliwości ich przeszczepienia w przypadku wystąpienia chorób, głównie hematologicznych, u dawcy lub członków jego najbliższej rodziny. Przechowywane komórki pochodzące z innych tkanek, zwłaszcza sznura pępowiny, mogą z kolei zostać w przyszłości wykorzystane do przygotowania indywidualnych terapii.

Realizując autorski model biznesowy, Grupa PBKM proponuje swoim potencjalnym klientom szereg usług i produktów, z których podstawową jest pobranie krwi pępowinowej i przechowywanie komórek macierzystych z niej pozyskanych. Wśród odrębnie płatnych usług dodatkowych wyróżnić można dwie grupy:

- oferowane razem z pobraniem krwi pępowinowej, np. pozyskiwanie i przechowywanie komórek macierzystych z fragmentów sznura pępowinowego czy z krwi łożyskowej (tzw. II frakcja krwi pępowinowej), oraz
- usługi oferowane sukcesywnie w trakcie pozostawania klientem Grupy PBKM, np. ubezpieczenia i badania diagnostyczne.

Za usługę podstawową na każdym z rynków Grupa PBKM oferuje zróżnicowane warunki cenowe, jednak kluczową przewagą jej modelu biznesowego jest elastyczność w zakresie wyboru terminów płatności za przechowywanie komórek macierzystych lub tkanek.

- W systemie przedpłaconym za określony z góry okres przechowywania, w ofercie Grupy dostępne są terminy np. 5, 10, 18, 20, 25, 26 i 30 lat. Na każdym z rynków oferowane są jednak tylko niektóre ze wskazanych okresów. Przedpłata obejmuje zarówno pobranie, jak i przechowywanie komórek macierzystych lub tkanek.
- W systemie abonamentowym z płatnościami rocznymi, opartym o kontrakt długoterminowy obowiązujący zazwyczaj do ukończenia 18 lat przez dawcę, z opłatą inicjacyjną naliczaną z góry.

Od 2014 roku Emitent prowadzi również działalność w zakresie wytwarzania produktów leczniczych eksperymentalnej terapii zaawansowanej bazujących na komórkach mezenchymalnych, pozyskiwanych ze sznura pępowinowego, jako odpadu medycznego. Działalność ta pod względem operacyjnym nie ma związku z bankowaniem rodzinnym krwi pępowinowej. Preparaty te są zamawiane przez wyspecjalizowane placówki medyczne i znajdują kolejne zastosowania w eksperymentalnym leczeniu chorób, w przypadku których zawodzi leczenie farmakologiczne.

2.2 Źródła przychodów

Działalność detaliczna – umowy z osobami fizycznymi (obszar B2C)

Znakomitą większość przychodów Grupy PBKM generuje obszar B2C (ok. 91% w 2017 r.). Dominują w nich przychody z usług pozyskiwania, preparowania i przechowywania komórek macierzystych pochodzących z krwi pępowinowej i innych wybranych tkanek, świadczone na rzecz klientów indywidualnych (tzw. rodzinne bankowanie krwi pępowinowej lub bankowanie rodzinne), których udział w wynosił w 2017 roku ok. 90% przychodów Grupy PBKM. Przychody w tym segmencie są również generowane ze sprzedaży innych usług na rzecz klientów detalicznych, w większości kupujących usługę bankowania rodzinnego, w tym np. badań i diagnostyki (ok 1% przychodów Grupy PBKM).

Klienci są pozyskiwani we współpracy z ok. 10 tys. partnerów medycznych, tj. lekarzy, pielęgniarek, położnych i innych osób mających kontakt z kobietami oczekującymi na poród. Partnerzy medyczni pracują w europejskich szpitalach, klinikach i prywatnych przychodniach nienależących do Grupy.

Działalność związana z wytwarzaniem produktów ATMP oraz ich wykorzystaniem w eksperymentalnych terapiach komórkowych

W roku 2017 r. dynamicznie rósł udział przychodów z nowego obszaru działalności, tj. usług medycznych. W ramach tej działalności wytwarzane są preparaty z komórek macierzystych na zlecenie klinik i szpitali, a także prowadzony jest szpital jednego dnia w którym podawane są produkty ATMP w ramach eksperymentalnych terapii komórkowych. Przychody z tej działalności w 2017 roku stanowiły około 8% wszystkich przychodów Grupy, versus 5% w roku 2016.

Pozostała działalność (obszar B2B)

W 2017 roku w tym obszarze przychody ze sprzedaży generowane były z usług laboratoryjnych i przechowywania próbek komórek macierzystych na zlecenie innych podmiotów, a także partnerów działających w innych krajach.

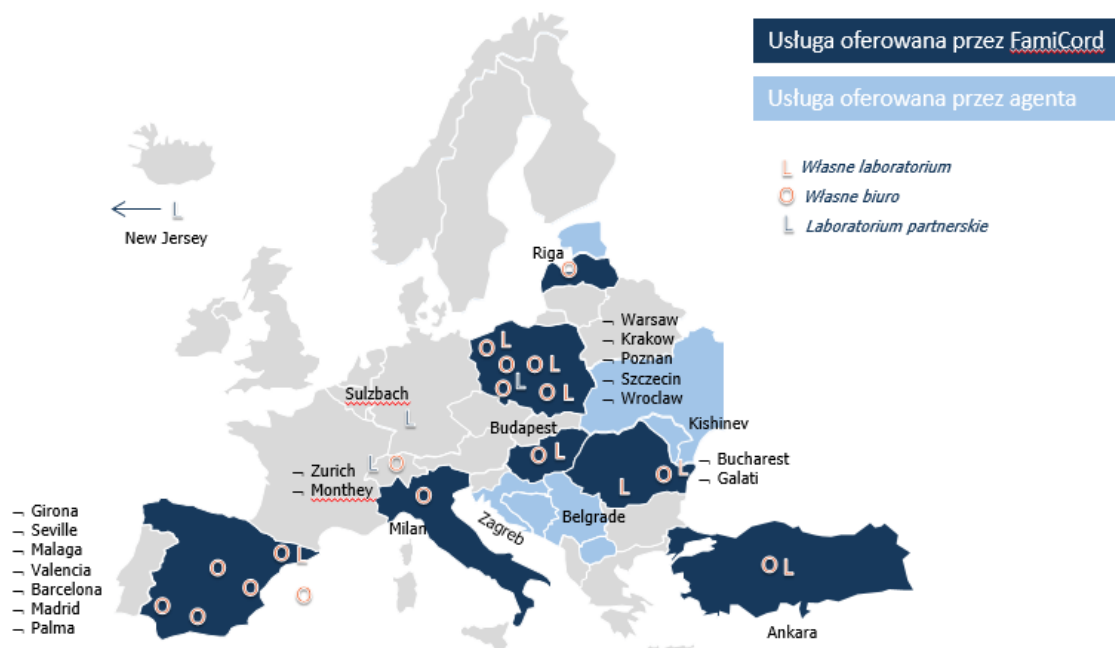
Geograficzne kierunki sprzedaży

Grupa prowadzi działalność w krajach Europy Środkowo-Wschodniej (Polska, Rumunia, Węgry, Łotwa) oraz południowej (Turcja, Hiszpania, Włochy). Spółki Grupy są nr 1 w Polsce, Hiszpanii, Turcji, Łotwie, Węgrzech i nr 2 w Rumunii. Dzięki temu Grupa jest, według szacunków Spółki, liderem w Europie pod względem nowo pozyskiwanych klientów z ponad 20% udziałem w rynku. Dodatkowo poprzez sieć partnerów biznesowych, z którymi brak jest powiązań kapitałowych, pozyskiwani są klienci z terenów m.in. Serbii, Szwecji, Ukrainy, czy Wielkiej Brytanii. Grupa Emitenta ma również klientów pochodzących z kilkunastu innych państw.

Segmenty działalności

Mając na uwadze zróżnicowany potencjał rozwoju poszczególnych rynków, Grupa dokonała segmentacji działalności na segment Rynki strategiczne (Polska, Turcja, Hiszpania), który w 2017 roku był odpowiedzialny za 82% przychodów, oraz segment Rynki pozostałe (do których należą m. in. Węgry, Rumunia, Włochy i Łotwa, a w obszarze B2B również kraje bałkańskie) odpowiedzialny w 2017 roku za 18% przychodów. W 2016 roku było to odpowiednio 81% i 19% przychodów.

Poniżej przedstawiono mapę obrazującą główne rynki, na których Grupa prowadzi działalność według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Uzależnienie od odbiorców

W 2017 roku udział żadnego z odbiorców nie przekroczył wartości 10% przychodów ze sprzedaży odpowiednio Jednostki Dominującej oraz Grupy Kapitałowej. Z uwagi na charakter prowadzonej działalności podstawowej skoncentrowanej na indywidualnych umowach zawartych z osobami fizycznymi nie istnieje ryzyko uzależnienia od jakiegokolwiek odbiorcy.

2.3 Rynki zaopatrzenia

W ramach prowadzonej działalności Grupa Kapitałowa korzysta z dostaw materiałów obejmujących w szczególności zakupy materiałów medycznych, azotu technicznego oraz energii elektrycznej jak również usług (w szczególności najem pomieszczeń biurowych i laboratoryjnych, badania laboratoryjne, usługi pozyskiwania krwi ponoszone na rzecz szpitali i klinik, konsultacje medyczne oraz bankowanie w lokalizacjach nienależących do Grupy oraz usług kurierskie).

Ze względu na charakter prowadzonej działalności, Grupa nie jest uzależniona od jakichkolwiek dostawców. W 2017 roku udział żadnego z dostawców nie przekroczył wartości 10% przychodów ze sprzedaży odpowiednio Jednostki Dominującej oraz Grupy Kapitałowej.

2.4 Informacje o umowach znaczących dla działalności Grupy Kapitałowej

2.4.1 Umowy i transakcje z zakresu działalności handlowej

Z uwagi na charakterystykę prowadzonej działalności operacyjnej oraz generowanie przychodów w głównej mierze w oparciu o indywidualne umowy zawierane z osobami fizycznymi przy jednoczesnym rozproszonym gronie dostawców Grupa PBKM w 2017 roku nie zawierała umów znaczących.

2.4.2 Umowy kredytowe i umowy pożyczki

Umowy kredytowe

Dnia 2 czerwca 2017 roku PBKM S.A. zawarł umowę o kredyt obrotowy z mBank S.A. do wysokości 20 mln zł. Kredyt ten związany był z planami akwizycyjnymi, w celu sfinansowania inwestycji. W wyniku niedojścia transakcji do skutku, wszystkie pozyskane przez Spółkę środki zostały zwrócone, a umowa z dniem 11 lipca 2017 roku została rozwiązana.

W dniu 6 czerwca 2017 r. PBKM S.A. zawarł z mBank S.A. umowę o kredyt obrotowy w wysokości 8,5 mln zł. Środki finansowe pochodzące z kredytu zostały przeznaczone na wypłatę dywidendy. Oprocentowanie kredytu jest oparte na WIBOR 1M powiększony o marżę Banku. Spłata Kredytu nastąpi w dwunastu miesięcznych ratach począwszy od końca lipca 2017 r. Zabezpieczenie ww. umowy stanowił weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową.

Dnia 18 października 2017 roku Emitent podpisał z mBank S.A. aneks do umowy kredytowej o kredyt w rachunku bieżącym z dnia 6 listopada 2015 roku. W wyniku podpisanego aneksu Emitent może bez podpisywania odrębnych wniosków zadłużać się w ramach kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 6 mln zł do dnia 30 października 2019 roku. Środki z wspomnianego kredytu mają być wykorzystywane przez Emitenta do finansowania bieżącej działalności Spółki. Zabezpieczenie ww. umowy stanowił weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową.

Dnia 21 listopada 2017 roku spółka zależna Sevibe Cells zaciągnęła pożyczkę w CaixaBank S.A. w kwocie 150 tys. EUR na sfinansowanie planowanego skupu akcji od udziałowców mniejszościowych. Termin spłaty kredytu został ustalony na 20 listopada 2021 roku.

Poza ww. umowami kredytowymi spółki z Grupy w 2017 roku nie zawierały i nie wypowiedziały umów kredytowych, jak również nie zakończyły współpracy na podstawie istniejących umów kredytowych.

Umowy pożyczek

W 2017 roku w obrębie Grupy PBKM udzielane były pożyczki, przy czym transakcje te realizowane były w ramach mechanizmów zarządzania płynnością na poziomie Grupy Kapitałowej PBKM. Z uwagi na wewnątrzgrupowy charakter tych transakcji zostały one wyłączone z procesu konsolidacji. Wszystkie tego typu transakcje zostały zawarte na warunkach rynkowych.

W 2017 roku jedynymi pożyczkami obowiązującymi z podmiotem niepowiązanym były udzielone w 2010 roku pożyczki na inwestycje udzielona spółce zależnej Sevibe Cells (Hiszpania) przez rząd Katalonii. Pożyczki zostały udzielone na okres do stycznia 2020 roku.

Poza umową opisaną powyżej w 2017 r. spółki z Grupy PBKM nie były stroną umów pożyczek zawartych z jednostkami niepowiązanymi.

Poniżej zamieszczono zestawienia stanu pożyczek zawartych z podmiotami powiązanymi na dzień 31 grudnia 2017 r.

Pożyczkodawca	Pożyczkobiorca	Waluta	Kwota [tys.]	Termin wymagalności
PBKM	Yasam Bankasi	EUR	219 320,00	2018-06-30
PBKM	Yasam Bankasi	EUR	100 000,00	2018-03-31
PBKM	Yasam Bankasi	EUR	890 000,00	2018-12-31
PBKM	Famicord Italia	EUR	30 000,00	2018-12-31
PBKM	Famicord AG	EUR	200 000,00	2018-12-31
PBKM	Biogenis	PLN	300 000,00	2018-10-30
PBKM	ITK	PLN	100 000,00	2018-12-31
DBKM	PBKM	PLN	900 000,00	2020-06-30
DBKM	PBKM	PLN	700 000,00	2021-06-16
DBKM	PBKM	PLN	500 000,00	2021-12-31
Krio	PBKM	EUR	28 965,67	2018-06-26
CSB	PBKM	EUR	200 000,00	2021-12-31
Cryoprofil	PBKM	PLN	1 200 000,00	2020-12-31
Cryoprofil	PBKM	PLN	500 000,00	2021-12-31

Wszystkie pożyczki oprocentowane są na warunkach rynkowych.

2.4.3 Transakcje z jednostkami powiązаныmi

W 2017 roku w ramach Grupy Kapitałowej PBKM zawierane były transakcje z podmiotami powiązаныmi, przy czym w okresie tym nie były zawierane z ww. podmiotami istotne transakcje na warunkach innych niż rynkowe.

Informacje nt. transakcji z podmiotami powiązаныmi zamieszone zostały w nocie 41 do Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PBKM za 2017 rok.

2.4.4 Poręczenia i gwarancje

Spółka jest stroną umowy poręczenia zawartej z Urzędem Skarbowym w Budapeszcie (Nemzeti Adó és Vámhivatal), na mocy której zobowiązała się do dokonania płatności zobowiązania podatkowego Krio w wysokości ok. 5,6 mln zł (409 mln HUF) w przypadku, gdy Krio nie uiszczy wskazanego powyżej zobowiązania podatkowego zgodnie z wydaną decyzją węgierskich władz podatkowych. Do 31 grudnia 2017 roku wartość pozostałego do spłaty zobowiązania wynosi ok. 0,4 mln zł (około 32 mln HUF). Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania zobowiązanie zostało w całości uregulowane.

W okresie sprawozdawczym Emitent był stroną gwarancji udzielonej hiszpańskim organom podatkowym tytułem zapłaty zobowiązań podatkowych przez spółkę Sevibe Cells. Łączna kwota udzielonej gwarancji wynosiła 124 tys. EUR, tj. ok. 526 tys. zł. Gwarancja wygasła w listopadzie 2017 roku, a kwota przedmiotowej gwarancji została zwrócona do PBKM w marcu 2018 roku.

W 2017 roku Emitent był stroną gwarancji udzielonej rządowi Katalonii tytułem spłaty nieoprocentowanej pożyczki na inwestycje udzielonej spółce Sevibe Cells. Łączna wartość udzielonej gwarancji w 2017 roku stanowiła 46 tys. EUR, tj. ok. 198 tys. zł. Gwarancja wygasła w listopadzie 2017 roku.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. Grupa wystawiła weksle o łącznej wartości 27,9 mln zł. Są one powiązаны z umowami przyznającymi dotacje/dofinansowanie do projektów współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, a także stanowią zabezpieczenie dla umów kredytowych.

2.4.5 Inne umowy istotne, w tym umowy ubezpieczenia, współpracy lub kooperacji

W 2017 roku Spółka nawiązała współpracę z kilkoma nowymi ośrodkami w Polsce, które rozpoczęły eksperymentalne terapie w obszarze neurologii, ortopedii, okulistyki i hematologii z wykorzystaniem produktów ATMP wytwarzanych przez PBKM oraz istotnie zwiększyła skalę współpracy z dotychczasowymi partnerami w tym zakresie. W maju 2017 roku jednostka dominująca zawarła umowę z szwedzką spółką NextCell Pharma AB na wytworzenie produktów ATMP na potrzeby badań klinicznych nowego leku na cukrzycę typu 1.

Poza umowami opisanymi w niniejszym sprawozdaniu w 2017 roku spółki z Grupy PBKM nie zawierały istotnych umów współpracy, kooperacji lub ubezpieczenia.

2.5 Osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju

Z uwagi na innowacyjny charakter działalności Spółki, nieustannie prowadzi ona w różnych formach prawnych i organizacyjnych szereg działań o charakterze badawczym i rozwojowym.

Ich wynikiem jest m. in. dysponowanie siedmioma pozwoleniami Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego na wytwarzanie leków zaawansowanej terapii komórkowej na potrzeby terapii eksperymentalnych (ATMP-HE oraz ATIMP). Pierwszym, już skomercjalizowanym, jest pozwolenie na wytwarzanie produktu leczniczego terapii zaawansowanej z komórek mezenchymalnych galarety Whartona. Drugim, również skomercjalizowanym pozwoleniem jest zbliżone do pierwszego pozwolenie dotyczące wytwarzania produktów leczniczych ATIMP z przeznaczeniem do prób klinicznych. Dodatkowo, Spółka posiada pięć innych pozwoleń GIF, które na obecnym etapie jeszcze nie są przedmiotem komercjalizacji.

Grupa na bieżąco wprowadza ulepszenia technologiczne w oparciu o doświadczenia zdobyte na rynku amerykańskim przez członka Rady Naukowej – Zbigniewa Mrowca, własne badania i nowe wymagania zarówno

prawa polskiego, jak i europejskiego oraz wymagania stowarzyszenia banków krwi AABB. W ramach podwyższenia standardów Grupy akredytacją AABB dla laboratorium dysponuje PBKM, Krio Intezet Zrt oraz Sevibe Cells z siedzibą w Hiszpanii. Ponadto PBKM na bieżąco wspiera spółkę partnerską w Niemczech – BioKryo GMBH, która również uzyskała akredytację AABB.

Kluczowym obecnie przedsięwzięciem z zakresu badań i rozwoju, realizowanym z podmiotami zewnętrznymi, są projekty badawczo-rozwojowe związane z realizacją programów Strategmed II, zaplanowane na lata 2015-2018. Spółka została zakwalifikowana do trzech dużych projektów, przy czym stan zaawansowania w przypadku każdego z nich jest różny – szczegółowy opis ww. projektów został zamieszczony w punkcie 2.4.5 *Inne umowy istotne, w tym umowy ubezpieczenia, współpracy lub kooperacji* Sprawozdania z działalności Zarządu Grupy Kapitałowej PBKM za rok 2015.

Niezależnie od zaangażowania w program Strategmed II, Spółka współdziała z spółką RegenMed sp. z o.o., która prowadzi terapie eksperymentalne z wykorzystaniem komórek macierzystych. PBKM jest tu jednym z kluczowych partnerów i nie wykluczone jest, że bazując na związkach kapitałowych i współpracy biznesowej, Spółka będzie prowadziła wycinek swoich prac badawczo-rozwojowych we współpracy z RegenMed. Obecność w kapitale spółki pozwala też na pewną kontrolę merytoryczną nad jej działalnością.

Spółka posiada również pakiet kontrolny Instytutu Terapii Komórkowych S.A., będącego joint-venture z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim oraz osobami fizycznymi, który obecnie skupia się na prowadzeniu medycznych eksperymentów leczniczych jednej choroby neurologicznej (ALS) z planem rozszerzenia w drugiej połowie w roku 2018.

W lipcu 2017 roku jednostka dominująca w ramach Programu sektorowego InnoNeuroPharm zawarła umowę z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) o dofinansowanie projektu pn. "Opracowanie innowacyjnego produktu leczniczego terapii zaawansowanej opartej na komórkach mezenchymalnych galarety Whartona w leczeniu stwardnienia zanikowego bocznego". Całkowity koszt realizacji Projektu wynosi ok. 23,9 mln zł, natomiast ostateczna tj. uwzględniająca techniczną weryfikację wniosku o dofinansowanie kwota przyznanego dofinansowania została ustalona na ok. 11,4 mln zł. Okres kwalifikowalności kosztów dla Projektu przypada na lata 2018-2022. Spółka zobowiązała się do zapewnienia trwałości efektów Projektu przez okres 5 lat od dnia zakończenia jego realizacji. W ramach projektu wg planu zostanie przeprowadzona próba kliniczna na grupie ponad 100 pacjentów.

3 Przegląd sytuacji operacyjno-finansowej Grupy Kapitałowej

3.1 Wybrane pozycje z rachunku zysków i strat oraz dane o segmentach sprzedaży

Poniżej zaprezentowano wybrane pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat:

dane w tys. zł	2017	2016	zmiana	2017*	2016*	Zmiana*
Przychody netto ze sprzedaży	148 868	128 780	15,6%	148 868	128 780	15,6%
Koszty działalności operacyjnej	(109 392)	(98 941)	10,6%	(108 168)	(98 190)	10,2%
Wynik ze sprzedaży	39 475	29 839	32,3%	40 699	30 590	33,0%
EBITDA	46 000	35 161	30,8%	45 720	35 912	27,3%
EBIT (wynik z działalności operacyjnej)	40 718	30 355	34,1%	40 438	31 106	30,0%
Wynik przed opodatkowaniem	38 369	28 876	32,9%	38 974	29 627	31,6%
Wynik netto za okres sprawozdawczy	29 870	23 585	26,3%	30 476	24 336	25,2%

* dane skorygowane o zdarzenia jednorazowe: pozostałe przychody z tyt. korekty VAT za rok 2011 (2.049 tys. zł), koszty programu motywacyjnego (2017: 1.124 tys. zł, 2016: 751 tys. zł), koszty rezerwy na prace badawczo rozwojowe (545 tys. zł), koszty finansowe związane z wykupem obligacji (296 tys. zł), koszty procesu akwizycyjnego (399 tys. zł), wynik na sprzedaży Famicord Hungary (328 tys. zł).

W 2017 roku Grupa osiągnęła skorygowaną EBITDA na poziomie 45,7 mln zł (wzrost o 27,3% względem skorygowanego wyniku analogicznego okresu roku ubiegłego) oraz łączne przychody z bankowania rodzinnego (B2C) i w segmencie B2B na poziomie 134,1 mln zł, czyli o 13% wyższe w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. Sprzedaż w segmencie B2C stanowi blisko 90% sprzedaży Grupy. Poziom generowanych przychodów w B2C jest przede wszystkim pochodną liczby pozyskiwanych nowych próbek i wolumenu przechowywanych próbek z poprzednich lat, a także cen usług podstawowych i dodatkowych oraz stopnia rozpoznawania przychodów z umów zgodnie z zasadami rachunkowości. Za oferowane usługi poszczególne spółki Grupy pobierają wynagrodzenie w dwóch modelach: przedpłaconym i abonamentowym. Natomiast w segmencie B2B sprzedaż jest uzależniona od wartości zawieranych kontraktów z podmiotami instytucjonalnym. Ponadto Grupa generuje przychody z usług medycznych związanych z wytwarzaniem produktów leczniczych na bazie komórek macierzystych.

Jednostka Dominująca prowadzi jednorodną działalność polegającą na pozyskiwaniu i przechowywaniu komórek macierzystych krwi pępowinowej lub tkanek. Ze względu na fakt, iż wartość obrotu ze sprzedaży innych usług, niż podstawowa nie przekracza 10% łącznych przychodów ze sprzedaży Spółka nie wydziela przychodów ze względu na rodzaje sprzedawanych usług. W związku z powyższym, w Spółce nie wyodrębniono segmentów działalności.

Jednocześnie ze względu na zróżnicowany potencjał poszczególnych rynków na których obecna jest Grupa Kapitałowa, dokonano w ramach skonsolidowanego sprawozdania segmentacji działalności na obszary:

- rynki strategiczne, do których należą Polska, Hiszpania i Turcja;
- rynki pozostałe, do których należą m. in. Węgry, Rumunia, Włochy i Łotwa.

Szczegółowa informacja na temat segmentów działalności została zamieszczona w punkcie 6 sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Polskiego Banku Komórek Macierzystych.

Na rynkach strategicznych Grupa osiągnęła w ciągu 12 miesięcy 2017 roku 122,0 mln zł sprzedaży (wzrost o 16,3% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego). Z kolei wartość sprzedaży na pozostałych rynkach w omawianym okresie wyniosła 26,9 mln zł.

Poniżej w tabeli zaprezentowano przychody ze względu na źródła ich pozyskiwania – alokacja według rachunkowości zarządczej. Spadek przychodów z pozostałych usług medycznych wynika z pozyskania inwestora dla spółki Famicord Hungary, który odkupił udziały tej spółki od Krio Intezet Zrt i ma ją dalej rozwijać poprzez otwieranie kolejnych punktów USG. Krio Intezet zawarła umowę o wyłącznej współpracy ze sprzedaną spółką na pozyskiwanie klientów do bankowania.

[tys. PLN]	2017	2016	zmiana %
Przychody netto ze sprzedaży	148 868	128 780	15,6%
<i>w tym:</i>			
- przychody z bankowania B2C i B2B	134 106	118 456	13,2%
- przychody z terapii komórkowych	11 266	6 393	76,2%
- przychody z pozostałych usług medycznych	2 032	2 574	(21,1%)
- pozostałe przychody	1 464	1 357	7,9%

Poniżej w tabeli zaprezentowano przychody z bankowania rodzinnego, tj. w grupie B2C:

[tys. PLN]	2017	2016	zmiana %
Przychody z bankowania próbek B2C	133 324	117 900	13,1%
- przychody z próbek w pierwszym roku	108 705	98 342	10,5%
<i>w tym rynki strategiczne:</i>			
w modelu abonamentowym	53 659	47 194	13,7%
w modelu przedpłaconym	36 517	34 882	4,7%
<i>w tym rynki pozostałe:</i>			
w modelu abonamentowym	12 559	13 144	(4,5%)
w modelu przedpłaconym	5 970	3 122	91,2%
- przychody z przechowywania próbek	24 619	19 558	25,9%
<i>w tym rynki strategiczne:</i>			
w modelu abonamentowym	12 352	10 737	15,0%
w modelu przedpłaconym	5 735	3 552	61,5%
<i>w tym rynki pozostałe:</i>			
w modelu abonamentowym	4 286	3 140	36,5%
w modelu przedpłaconym	2 246	2 129	5,5%

Rosnąca popularność usługi bankowania krwi w niektórych krajach, umacniająca się pozycja rynkowa Grupy i wzrost zainteresowania ofertą spółek z Grupy przekładają się na wzrost liczby nowo pozyskiwanych próbek i w efekcie przechowywanych próbek krwi pępowinowej lub tkanek. Ponadto Grupa rozwija współpracę z partnerami medycznymi, wprowadza do oferty nowe usługi, a także prowadzi aktywne działania marketingowe, które w przyszłości powinny wpłynąć na ilość zawieranych umów przez spółki Grupy. Przychody z bankowania próbek krwi pępowinowej lub tkanek stanowiły w ciągu 12 miesięcy 2017 r. 90% wszystkich przychodów Grupy, zachowując przy tym trend rosnący średniego przychodu per próbka.

Bieżący okres to także dalszy wzrost przychodów z obszaru B2B, w szczególności przychodów z usług medycznych związanych z wytwarzaniem produktów ATMP na bazie komórek macierzystych oraz ich wykorzystania w eksperymentalnych terapiach komórkowych. W stosunku do dwunastu miesięcy 2016 roku, przychody w bieżącym okresie wzrosły o prawie 80% z 6,4 mln zł do 11,3 mln zł.

Poniższa tabela przedstawia łączny zafakturowany przychód Grupy z tytułu świadczenia usług bankowania próbek krwi pępowinowej lub tkanek w obszarze B2C:

[tys. PLN]	2017	2016	zmiana %
Przychody zafakturowane z bankowania próbek B2C	117 470	100 609	16,8%
Przychody zafakturowane z próbek w pierwszym roku dla umów zawartych w modelu abonamentowym	31 175	28 427	9,7%
Przychody zafakturowane z próbek w pierwszym roku dla umów zawartych w modelu przedpłaconym	51 885	42 580	21,9%
Przychody zafakturowane dla próbek w przechowywaniu	34 410	29 602	16,2%

W omawianym okresie przychody zafakturowane dla próbek w pierwszym roku wzrosły łącznie o 17%, co jest związane przede wszystkim z pozyskaniem nowych próbek lub tkanek do przechowywania. Wzrost przychodów

zafakturowanych dla próbek w przechowywaniu związany jest z wzrostem zakumulowanej liczby próbek przechowywanych przez spółki Grupy.

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały liczby próbek rodzinnych przechowywanych na koniec poszczególnych okresów sprawozdawczych w segmencie B2C, według danych zarządczych.

[w sztukach]	2017	2016	zmiana %
Liczba próbek B2C na koniec okresu	147 023	127 277	15,5%
<i>w tym:</i>			
ryнки strategiczne	97 473	82 897	17,6%
ryнки pozostałe	49 550	44 380	11,7%
<i>udział % abonamentu na koniec okresu</i>	<i>62,1%</i>	<i>62,8%</i>	<i>(0,7 p.p.)</i>
Liczba próbek B2C i B2B na koniec okresu	159 288	139 509	14,2%

Poniższa tabela przedstawia liczbę nowo pozyskanych próbek krwi pępowinowej lub tkanek w poszczególnych okresach sprawozdawczych:

Liczba nowo pozyskanych próbek [w sztukach]	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016	zmiana %	IV kwartał 2017	IV kwartał 2016	zmiana %
Liczba nowo pozyskanych próbek	20 519	18 604	10,3%	5 032	4 669	7,8%
<i>Udział % abonamentu</i>	<i>61,5%</i>	<i>61,1%</i>	<i>0,4 p.p.</i>	<i>61,9%</i>	<i>57,6%</i>	<i>(4,3 p.p.)</i>

W ciągu 12 miesięcy 2017 roku w segmencie B2C odnotowano blisko 16% wzrost liczby próbek krwi pępowinowej lub tkanek względem skumulowanej liczby próbek krwi pępowinowej lub tkanek na koniec 2016 roku. W omawianym okresie Grupa pozyskiwała więcej nowych próbek krwi pępowinowej lub tkanek na rynkach strategicznych, niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. W tym zakresie kontynuowany był trend widoczny w 2016 roku na poszczególnych rynkach. Należy przy tym dodać, że sytuacja na Węgrzech ustabilizowała się. Od początku 2017 roku widać pewne oznaki ożywienia na tym rynku. Łącznie Grupa w IV kwartale 2017 roku pozyskała 5.032 próbek krwi pępowinowej lub tkanek, wobec 4.669 próbek krwi pępowinowej lub tkanek pozyskanych w IV kwartale 2016 roku. Dzięki temu, na dzień 31 grudnia 2017 spółki Grupy przechowywały łącznie 159 tys. próbek krwi pępowinowej lub tkanek przechowywanych w segmencie B2C oraz B2B. Wzrost w IV kwartale 2017 roku udziału umów płatnych w modelu abonamentowym w ogólnej liczbie nowo pozyskanych próbek, wynika ze wzrostu liczby podpisywanych umów w krajach, gdzie dominuje abonamentowy model płatności.

Poniżej w tabeli zaprezentowano koszty bankowania rodzinnego (B2C) w rozbiciu na rynki, a także na źródła kosztów – alokacja według rachunkowości zarządczej.

dane w tys. zł	2017	2016	zmiana
Koszty próbek w pierwszym roku	38 467	35 132	9,5%
- rynki strategiczne	30 983	29 525	4,9%
- pozostałe rynki	7 483	5 607	33,5%
Koszty przechowywania próbek	7 469	6 627	12,7%
- rynki strategiczne	5 826	5 049	15,4%
- pozostałe rynki	1 643	1 578	4,1%
Koszty bankowania razem	45 936	41 759	10,0%
Koszty bezpośrednie pozostałych usług	9 580	8 126	17,9%
Koszty marketingu, sprzedaży	31 336	28 602	9,6%
Koszty ogólne i administracji	22 541	20 454	10,2%

W ciągu 12 miesięcy 2017 roku koszt próbek w pierwszym roku wzrósł w stosunku do ubiegłorocznego o 9,5%, co w dużej mierze wynika ze wzrostu liczby pobranych próbek krwi pępowinowej lub tkanek oraz wzrostu, nie mniej koszt per próbka w porównaniu do ubiegłego roku kształtuje się na zbliżonym poziomie. Wzrost kosztów przechowywania związany jest ze wzrostem zakumulowanej liczby próbek lub tkanek w przechowywaniu oraz wprowadzeniu w niektórych krajach możliwości przechowywania dodatkowych materiałów biologicznych. Analizując ten koszt per próbka widoczny jest długofalowy trend spadkowy tej pozycji kosztu.

Wzrost bezpośrednich kosztów pozostałych usług związany jest głównie z wytwarzaniem produktów leczniczych zaawansowanych terapii komórkowych oraz poniesieniem kosztów związanych z świadczeniem innych usług medycznych przez spółki z Grupy. Poniesienie o 17,9% wyższych kosztów sprzedaży i marketingu związane jest z powiększeniem struktur sprzedażowych oraz przeprowadzaniem licznych kampanii telewizyjnych, które mają na celu zwiększyć wiedzę klientów na temat bankowania komórek z krwi pępowinowej. Wzrost o 10,2% kosztów ogólnych i administracji związany jest głównie z większymi wydatkami poniesionymi na firmy doradcze oraz z ujęciem w wynikach bieżącego okresu zdarzeń jednorazowych, takich jak koszty programu wynagradzania kluczowych członków kierownictwa akcjami Emitenta w wysokości 1,1 mln zł.

W omawianym okresie finansowane przez Spółkę wydatki związane z pracami badawczo rozwojowymi w ramach projektów ABC Therapy, BIOOPA oraz Circulate podlegały kapitalizacji.

3.2 Wybrane pozycje ze sprawozdania z sytuacji finansowej

W tabeli poniżej zaprezentowano wybrane pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

dane w tys. zł	2017	2016
Aktywa trwałe	152 323,0	130 549,7
Aktywa obrotowe	60 174,7	38 989,6
Aktywa razem	212 497,7	169 539,3

Wzrost wartości aktywów zarówno w pozycji aktywów trwałych i obrotowych związany był przede wszystkim z pozycją rozliczeń międzyokresowych przychodów o charakterze długo- i krótkoterminowym jak również związany był on ze wzrostem skali działalności Grupy.

dane w tys. zł	2017	2016
Kapitał własny	80 925,7	56 863,8
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania długoterminowe	101 985,6	86 495,7
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania krótkoterminowe	29 586,4	26 179,9
Pasywa razem	212 497,7	169 539,3

Grupa utrzymuje stabilną strukturę finansowania, około 38% sumy bilansowej stanowią kapitały własne. Wzrost kapitału własnego w stosunku do 2016 r. związany był przede wszystkim z wypracowaniem dodatniego wyniku finansowego. Wzrost zobowiązań długoterminowych w 2017 r. wynikał w dużej mierze ze zwiększenia pozycji rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego o 5,7 mln zł. Wzrosły również przychody przyszłych okresów, które korespondują ze wzrostem rozliczeń przychodów po stronie aktywów, a także pozycja zobowiązań z tytułu kredytów.

3.3 Wybrane pozycje ze sprawozdania z rachunku przepływów pieniężnych

Poniżej przedstawiono wybrane pozycje z sprawozdania rachunku przepływów pieniężnych

[w tys. PLN]	2017	2016	zmiana %
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	38 369	28 876	32,9%
Korekty	(15 323)	(14 364)	10,5%
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	23 046	14 512	55,0%
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	22 530	12 970	69,5%
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(10 370)	(8 623)	20,3%
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(37)	(4 338)	-99,1%
Środki pieniężne na początek okresu	6 810	6 852	-0,6%
Środki pieniężne na koniec okresu	18 933	6 810	170,0%

Wzrost stanu środków pieniężnych na koniec 2017 roku związany jest z zaciąganiem krótkoterminowych zobowiązań w rachunku bieżącym przez jednostkę dominującą przeznaczonych między innymi na podwyższenie kapitału zakładowego spółki Famicord AG. Odejmuje wykorzystanie linii kredytowej na dn. 31 grudnia 2017 roku w wysokości 5 mln zł, stan środków pieniężnych wykazywałby saldo w wysokości 13,9 mln zł. Ponadto w związku z wygaśnięciem gwarancji udzielonych przez PBKM spółce zależnej Sevibe Cells w kwocie 0,5 mln zł, dotychczas zablokowane aktywa na koniec tego okresu zostały zaprezentowane w pozycji środki pieniężne.

3.4 Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe

Poniżej przedstawiono wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe

[dane w %]	2017	2016	zmiana p.p.
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży	26,5%	23,2%	3,3
Wskaźnik rentowności EBITDA	30,9%	27,3%	3,6
Wskaźnik rentowności operacyjnej	27,4%	23,6%	3,8
Wskaźnik rentowności brutto	25,8%	22,4%	3,4
Wskaźnik rentowności netto	20,0%	18,3%	1,7
Wskaźnik rentowności aktywów ROA	14,0%	13,9%	0,1
Wskaźnik rentowności kapitału własnego ROE	36,8%	41,5%	-4,7
Wskaźnik zadłużenia aktywów	7,8%	4,9%	2,9
Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego	20,6%	14,5%	6,1

Poniżej zamieszczono definicje poszczególnych wskaźników finansowych:

- wskaźnik rentowności ze sprzedaży – stosunek zysku (straty) ze sprzedaży do przychodów ze sprzedaży,

- wskaźnik rentowności EBITDA – stosunek zysku (straty) na działalności operacyjnej powiększonej o amortyzację do przychodów ze sprzedaży,
- wskaźnik rentowności operacyjnej – stosunek zysku (straty) na działalności operacyjnej do przychodów ze sprzedaży,
- wskaźnik rentowności brutto – stosunek zysku (straty) brutto do przychodów ze sprzedaży,
- wskaźnik rentowności netto – stosunek zysku (straty) netto do przychodów ze sprzedaży,
- wskaźnik rentowności aktywów ROA – stosunek zysku (straty) netto do aktywów ogółem na koniec okresu,
- wskaźnik rentowności kapitału własnego ROE – stosunek zysku (straty) netto do kapitałów własnych na koniec okresu,
- wskaźnik zadłużenia aktywów – stosunek sumy zadłużenia z tytułu kredytów bankowych, pożyczek, dłużnych papierów wartościowych oraz leasingu finansowego do sumy bilansowej,
- wskaźnik zadłużenia kapitału własnego – stosunek sumy zadłużenia z tytułu kredytów bankowych, pożyczek, dłużnych papierów wartościowych oraz leasingu finansowego do kapitałów własnych ogółem na koniec okresu.

3.5 Zarządzenie zasobami finansowymi

Głównym celem zarządzania kapitałem na poziomie Grupy jest zapewnienie zdolności do kontynuowania działalności z uwzględnieniem realizacji planowanych inwestycji, przy jednoczesnym zwiększaniu wartości Grupy dla akcjonariuszy.

Przyjmuje się, że spółki mogą wpływać na wzrost wysokości kapitału poprzez bieżące starania dla uzyskania dobrego wyniku finansowego, w spółkach akcyjnych poprzez regulowanie wysokości wypłacanej akcjonariuszom dywidendy oraz poprzez emisję nowych akcji lub podwyższenie wartości nominalnej dotychczasowych, a w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością poprzez wysokość wypłacanej dywidendy oraz przez podwyższenie kapitału zakładowego w drodze ustanowienia nowych udziałów lub podwyższenie wartości nominalnej istniejących.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

[tys. PLN]	stan na 31.12.2017	stan na 31.12.2016
Oprocentowane kredyty i pożyczki	12 635	4 268
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	4 038	4 002
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	7 458	7 408
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty (-)	(18 933)	(6 810)
Zadłużenie netto	5 199	8 867
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej)	79 950	55 188
Kapitał i zadłużenie netto	85 149	64 056
Wskaźnik dźwigni	6,1%	13,8%

Wskaźnik dźwigni w 2017 roku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

W ocenie Zarządu Emitenta na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Grupa posiada pełną zdolność do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań.

3.6 Inwestycje

Inwestycje w 2017 roku

Poniżej zaprezentowano informacje nt. nakładów kapitałowych w 2017 roku.

dane w tys. zł	2017	2016
Rzeczowe aktywa trwałe	5 369	7 241
Udziały i akcje w innych podmiotach	3 913	396
Aktywa niematerialne	1 785	1 968
Razem nakłady kapitałowe	11 067	9 605

W 2017 roku poniesiono nakłady kapitałowe w wysokości 11,1 mln zł, z czego największą kwotę stanowią nakłady na zakup urządzeń medycznych i laboratoryjnych oraz sprzętu IT wykorzystywanego w bieżącej działalności. Ponadto w omawianym okresie Grupa poniosła nakłady związane z adaptacją pomieszczeń dla szpitala jednego dnia działającego w Olsztynie. W omawianym okresie poniesiono również nakłady związane z wdrażaniem systemu ERP w jednostce dominującej oraz nakłady związane z zwiększeniem floty samochodowej (zakup sfinansowany leasingiem finansowym).

W omawianym okresie Grupa poniosła również nakłady w wysokości 3 913 tys. zł związane z zakupem akcji w spółkach z sektora branżowego.

Bieżące i planowane nakłady kapitałowe

W zakresie wiążących zobowiązań podjętych przez Grupę w odniesieniu do nakładów kapitałowych w przyszłości należy wskazać na projekty w ramach Programu Strategmed II oraz InnoNeuroPharm. Jest to obecnie kluczowe przyszłe przedsięwzięcie z zakresu badań i rozwoju realizowane z podmiotami zewnętrznymi, zaplanowane na lata 2015-2022.

Plany inwestycyjne na 2018 rok

W całym roku 2018 Grupa planuje ponieść nakłady inwestycyjne w kwocie około 13 mln zł (nie licząc ewentualnych akwizycji), głównie na budowę laboratorium w Turcji, zakup urządzeń medycznych wykorzystywanych w bieżącej działalności oraz systemy IT. Grupa planuje sfinansowanie nakładów głównie środkami własnymi oraz leasingiem.

Poza powyżej opisanym Grupa nie podjęła istotnych wiążących zobowiązań w zakresie planowanych nakładów inwestycyjnych.

W oparciu o posiadane zasoby finansowe oraz mając na względzie aktualną sytuację płynnościową Grupy PBKM Emitent nie identyfikuje zagrożeń w odniesieniu do możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych.

3.7 Informacje nt. dywidendy

Dywidenda z zysku za 2016 rok

W okresie sprawozdawczym Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki w dniu 15 maja 2017 roku podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto osiągniętego przez Spółkę, przeznaczając część zysku netto osiągniętego przez Spółkę w 2016 roku w kwocie 8.522.676,00 zł, tj. 1,80 zł na jedną akcję, na wypłatę dywidendy. Pozostała część przeznaczona została w całości na kapitał zapasowy. Dzień dywidendy został ustalony na 23 maja 2017 roku, a dzień wypłaty dywidendy na 30 czerwca 2017 roku.

Dywidenda z zysku za 2017 rok

Na dzień podpisania niniejszego sprawozdania nie została podjęta informacja co do podziału zysku netto osiągniętego w 2017 roku.

Polityka w zakresie wypłaty dywidendy

Zgodnie z obowiązującą w Spółce polityką dywidendową, Zarząd może corocznie rekomendować wypłatę dywidendy w wysokości nie wyższej, niż 50% skonsolidowanego zysku netto Grupy wypracowanego w roku poprzednim, uzależniając ostateczną treść rekomendacji od aktualnej sytuacji finansowej i płynnościowej Grupy oraz jej planów inwestycyjnych.

Zgodnie z art. 395 KSH, organem właściwym do powzięcia uchwały o podziale zysku (lub o pokryciu straty) oraz o wypłacie dywidendy jest zwyczajne walne zgromadzenie

Ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy

Emitent nie jest stroną umów ani nie posiada zobowiązań, które ograniczałyby w jakikolwiek sposób wypłatę dywidendy w przyszłości za wyjątkiem zobowiązań wynikających z zawartych przez Emitenta umów kredytowych z mBankiem S.A. o których mowa w punkcie 2.4.2 *Umowy kredytowe i umowy pożyczki*. Na mocy postanowień tych umów, Spółka jest zobowiązana do przekazywania 50% wypracowanego zysku netto na kapitał zapasowy.

3.8 Wykorzystanie środków z emisji papierów wartościowych

W omawianym okresie Spółka nie otrzymała żadnych wpływów ze sprzedaży akcji w ramach oferty publicznej.

3.9 Istotne pozycje pozabilansowe

Zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Emitenta (tj. przepisy Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej) Grupa nie posiada zobowiązań warunkowych. Jednocześnie według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku zadłużenie pozabilansowe Grupy wynosiło 14 039 tys. zł i składały się na nie zobowiązania z tytułu nierozwiązywalnych umów najmu pomieszczeń biurowych oraz samochodów osobowych.

3.10 Prognozy wyników finansowych

Spółka nie publikowała i nie planuje publikować jednostkowych oraz skonsolidowanych prognoz finansowych na rok 2017 roku.

4 Przegląd sytuacji operacyjno-finansowej Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A.

4.1 Wybrane pozycje z rachunku zysków i strat oraz dane o segmentach sprzedaży

Poniżej zaprezentowano wybrane pozycje jednostkowego sprawozdania rachunku zysków i strat:

dane w tys. zł	2017	2016	zmiana	2017*	2016*	zmiana*
Przychody netto ze sprzedaży	91 787	76 749	15,6%	91 787	76 749	19,6%
Koszty działalności operacyjnej	(60 581)	(52 416)	10,6%	(59 357)	(52 416)	13,2%
Wynik ze sprzedaży	31 206	24 333	32,3%	32 430	24 333	33,3%
EBITDA	34 444	27 714	30,8%	36 214	27 714	30,7%
EBIT (wynik z działalności operacyjnej)	31 090	24 889	34,1%	32 859	24 889	32,0%
Wynik przed opodatkowaniem	31 785	24 979	32,9%	34 112	24 979	36,6%
Wynik netto za okres sprawozdawczy	25 277	20 042	26,3%	27 604	20 042	37,7%

* dane skorygowane o zdarzenia jednorazowe: koszty programu motywacyjnego (2017: 1.124 tys. zł, 2016: 751 tys. zł), koszty rezerwy na prace badawczo rozwojowe (545 tys. zł), koszty finansowe związane z wykupem obligacji (296 tys. zł), koszty procesu akwizycyjnego (399 tys. zł).

W 2017 roku PBKM S.A. osiągnął skorygowaną EBITDA na poziomie 36,2 mln zł (wzrost o 30,7% względem skorygowanego wyniku analogicznego okresu roku ubiegłego) oraz łączne przychody z netto na poziomie 91,8 mln zł, tj. o 15,6% więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Wzrost przychodów jest przede wszystkim pochodną liczby pozyskiwanych nowych próbek oraz wzrostu wolumenu przechowywanych próbek z poprzednich lat. Ponadto Spółka w omawianym okresie wprowadziła podwyżkę cen dla usług podstawowych i dodatkowych oraz wydłużyła okres rozpoznawania przychodów z umów zgodnie z zasadami rachunkowości o kolejny rok. Ponadto na znaczący wzrost przychodów netto ze sprzedaży wpływa rozwijający się segment usług medycznych związany z wytwarzaniem produktów leczniczych na bazie komórek macierzystych dla partnerów B2B.

4.2 Wybrane pozycje ze sprawozdania z sytuacji finansowej

W tabeli poniżej zaprezentowano wybrane pozycje z sprawozdania z sytuacji finansowej.

dane w tys. zł	2017	2016
Aktywa trwałe	144 110,1	121 486,4
Aktywa obrotowe	39 538,7	23 263,6
Aktywa razem	183 648,8	144 750,0

Wzrost wartości aktywów zarówno w pozycji aktywów trwałych i obrotowych związany był przede wszystkim z pozycją rozliczeń międzyokresowych przychodów o charakterze długo- i krótkoterminowym i wynikał ze wzrostu skali działalności Spółki.

dane w tys. zł	2017	2016
Kapitał własny	102 074,7	82 418,1
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania długoterminowe	62 384,9	48 595,3
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania krótkoterminowe	19 189,2	13 736,6
Pasywa razem	183 648,8	144 750,0

Spółka utrzymuje stabilną strukturę finansowania, około 56% sumy bilansowej stanowią kapitały własne. Wzrost kapitału własnego w stosunku do 2016 r. związany był przede wszystkim z wypracowaniem dodatniego wyniku finansowego. Wzrost zobowiązań długoterminowych w 2017 r. wynikał w dużej mierze ze zwiększenia pozycji rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego o 5,1 mln zł. Wzrosły również przychody przyszłych okresów, które korespondują ze wzrostem rozliczeń przychodów po stronie aktywów, a także pozycja zobowiązań z tyt. kredytów i pożyczek, co wynika z zwiększenia zaangażowania kapitału obcego w bieżącej działalności Spółki.

4.3 Wybrane pozycje ze sprawozdania z rachunku przepływów pieniężnych

Poniżej przedstawiono wybrane pozycje z sprawozdania rachunku przepływów pieniężnych

dane w tys. zł	2017	2016
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	31 785	24 979
Korekty	-14 160	-15 313
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	17 625	9 666
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	17 623	8 912
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-10 749	-6 291
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-792	-1 789
Środki pieniężne na początek okresu	1 698	867
Środki pieniężne na koniec okresu	7 780	1 698

4.4 Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe

Poniżej przedstawiono wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe:

[dane w %]	2017	2016	zmiana p.p.
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży	34,0%	31,7%	2,3
Wskaźnik rentowności EBITDA	37,5%	36,1%	1,4
Wskaźnik rentowności operacyjnej	33,9%	32,4%	1,5
Wskaźnik rentowności brutto	34,6%	32,5%	2,1
Wskaźnik rentowności netto	27,5%	26,1%	1,4
Wskaźnik rentowności aktywów ROA	13,8%	13,8%	0,0
Wskaźnik rentowności kapitału własnego ROE	24,8%	24,3%	0,5
Wskaźnik zadłużenia aktywów	10,6%	8,3%	2,3
Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego	19,0%	14,5%	4,5

Poniżej zamieszczono definicje poszczególnych wskaźników finansowych:

- wskaźnik rentowności ze sprzedaży – stosunek zysku (straty) ze sprzedaży do przychodów ze sprzedaży,
- wskaźnik rentowności EBITDA – stosunek zysku (straty) na działalności operacyjnej powiększonej o amortyzację do przychodów ze sprzedaży,
- wskaźnik rentowności operacyjnej – stosunek zysku (straty) na działalności operacyjnej do przychodów ze sprzedaży,
- wskaźnik rentowności brutto – stosunek zysku (straty) brutto do przychodów ze sprzedaży,
- wskaźnik rentowności netto – stosunek zysku (straty) netto do przychodów ze sprzedaży,
- wskaźnik rentowności aktywów ROA – stosunek zysku (straty) netto do aktywów ogółem na koniec okresu,

- wskaźnik rentowności kapitału własnego ROE – stosunek zysku (straty) netto do kapitałów własnych na koniec okresu,
- wskaźnik zadłużenia aktywów – stosunek sumy zadłużenia z tytułu kredytów bankowych, pożyczek, dłużnych papierów wartościowych oraz leasingu finansowego do sumy bilansowej,
- wskaźnik zadłużenia kapitału własnego – stosunek sumy zadłużenia z tytułu kredytów bankowych, pożyczek, dłużnych papierów wartościowych oraz leasingu finansowego do kapitałów własnych ogółem na koniec okresu.

5 Perspektywy rozwoju Grupy Kapitałowej oraz ryzyka i zagrożenia

5.1 Strategia Grupy Kapitałowej

Grupa rozwija swoją działalność przede wszystkim na rynkach, na których jest już obecna, skupiając się zarówno na wzroście organicznym jak i angażując się aktywnie w procesy akwizycyjne, które mogą przyczynić się do jej rozwoju i budowy wartości dla akcjonariuszy. Tym samym, najważniejszym czynnikiem wzrostu dla Grupy jest tempo i skala pozyskiwania nowych próbek do bankowania oraz zrealizowanie akwizycji, która mogłaby w skokowy sposób zwiększyć skalę działania Grupy. Jest to pewna zmiana w stosunku do 3 lat poprzednich, kiedy kładziono nacisk głównie na rozwój organiczny.

Dla realizacji strategii Grupy kluczowymi elementami są:

- wykorzystywanie i wzmocnianie wzrostu zainteresowania bankowaniem komórek macierzystych w wybranych krajach poprzez edukację, mającą na celu zwiększenie penetracji usługi bankowania komórek macierzystych i tkanek w tych krajach,
- wykorzystanie rosnącej liczby zastosowań komórek macierzystych w leczeniu różnych chorób i działania Grupy w celu zwiększenia liczby tych zastosowań,
- systematyczna budowa wizerunku Grupy, konsolidującej działalność pod marką FamiCord Group, jako dużego, stabilnego gracza na rynku.

W ocenie Zarządu Spółki, wzrost świadomości potencjalnych klientów, edukowanych w zakresie możliwości leczniczych istniejących dla osób posiadających zbankowane próbki komórek krwi pępowinowej lub tkanek, pozwala na istotne zwiększanie zainteresowania bankowaniem ze strony potencjalnych klientów, co powinno się przyczynić do wzrostu penetracji rynków, na których Grupa jest już obecna. Poprzez penetrację należy rozumieć odsetek dzieci rodzących się, których rodzice korzystają z usługi bankowania rodzinnego. Dzięki koncentracji i intensyfikacji działalności operacyjnej w wybranych krajach europejskich działalność Grupy odnosi coraz większe korzyści wynikające z efektu skali.

Grupa koncentruje działania rozwojowe w krajach zakwalifikowanych do segmentu Rynki strategiczne, charakteryzujących się w ocenie Emitenta największym potencjałem ze względu na bezwzględną liczbę urodzeń oraz stopień obecnej oraz przewidywanej penetracji rynku. Ze względu na potencjał rynków oraz relatywnie niską penetrację, jako szczególnie ważne dla swojego rozwoju Emitent uznaje Polskę i Turcję. W tych krajach podejmowane są obecnie działania zmierzające do wzrostu penetracji, ukierunkowane przede wszystkim na rozwijanie świadomości, zarówno potencjalnych klientów, jak i środowiska medycznego. Ponadto pod koniec pierwszego kwartału 2017 roku rozpoczęto działania marketingowe adresujące Polaków, którzy decydują się rodzić zagranicą – w szczególności na Wyspach Brytyjskich - na dzień podpisania niniejszego sprawozdania Grupa podpisała już pierwsze umowy. Grupa planuje także dalsze zwiększanie udziału w rynku hiszpańskim, który jest obecnie największy w Europie. Zarząd zakłada, że zachowanie obecnego tempa wzrostu będzie możliwe dzięki dalszemu rozwojowi Grupy na rynkach zaliczanych do segmentu Rynki strategiczne, w którym z roku na rok Grupa pozyskuje coraz więcej próbek w obszarze B2C.

Rynki rumuński i węgierski są istotne dla Grupy ze względu na ich wielkość i mocną pozycję spółek zależnych na tych rynkach. Potencjał wzrostu wydaje się tam jednak nieco mniejszy, choć w przypadku żywienia na Węgrzech możliwe jest dalsze zwiększenie sprzedaży.

Spółki Grupy są nr 1 w Polsce, Hiszpanii, Turcji, Łotwie, Węgrzech i nr 2 w Rumunii. Dzięki temu Grupa jest, według szacunków Spółki, liderem w Europie pod względem nowo pozyskiwanych klientów z, wg własnych szacunków, ponad 20% udziałem w rynku.

Jak wspomniano powyżej, bazując na swoim dużym doświadczeniu, poza wzrostem organicznym Spółka poszukuje celów do przeprowadzenia akwizycji – Grupa sfinalizowała dotychczas kilkanaście przejęć o różnym charakterze.

Istotnym czynnikiem dla rozwoju Grupy i poziomu jej przychodów oraz wyników finansowych jest systematycznie rozwijanie portfolio usług dodatkowych, oferowanych równolegle z podstawowym zakresem usług, tj. pozyskaniem, przetworzeniem i przechowywaniem komórek macierzystych z krwi pępowinowej. Do usług dodatkowych należą m.in. pobrania komórek ze sznura pępowinowego, pozyskanie krwi łożyskowej, badania diagnostyczne, konsultacje medyczne, usługi ubezpieczeniowe oraz świadczenie innowacyjnych usług telemedycznych dla kobiet w ciąży (telekardiotokografia) we współpracy z Comarch Healthcare. Co bardzo ważne, znacząca część usług dodatkowych jest oferowana nie tylko na etapie pozyskiwania krwi pępowinowej, ale również później, w trakcie trwania umowy przechowywania, co pozwala finalnie na zwiększenie przychodów uzyskiwanych z jednego klienta.

W czwartym kwartale 2017 roku Polski Bank Komórek Macierzystych rozpoczął współpracę z amerykańską firmą PlumCare, a dzięki tej współpracy oferuje nowoczesne badania i doradztwo genetyczne. PBKM jest pierwszym bankiem krwi pępowinowej w Europie, który wprowadza tę usługę do oferty, a ponadto grupa FamiCord ma wyłączność na jej oferowanie na wybranych rynkach w Europie.

Oczekując wzrostu zainteresowania tym obszarem działalności, Grupa planuje rozwijanie prac nad indywidualnymi terapiami eksperymentalnymi z zastosowaniem komórek macierzystych. Dotychczas te prace dotyczyły komórek macierzystych z krwi pępowinowej i pępowiny. W 2018 spółka zamierza rozpocząć prace nad wykorzystywaniem komórek z tkanki tłuszczowej. Preparaty do terapii indywidualnych mogą być przygotowywane przez Grupę nie tylko dla klientów posiadających próbki krwi zbankowane w podmiotach należących do Grupy lub z nią współpracujących, ale również dla lekarza lub kliniki, którzy zlecą Grupie wytworzenie odpowiedniego preparatu z komórek macierzystych dla swojego pacjenta. Rozwijanie potencjału do przygotowywania środków leczniczych jest więc niezwykle istotne, zarówno ze względu na potencjał biznesowy, jak i na aspekty marketingowy i wizerunkowy działalności bankowania krwi.

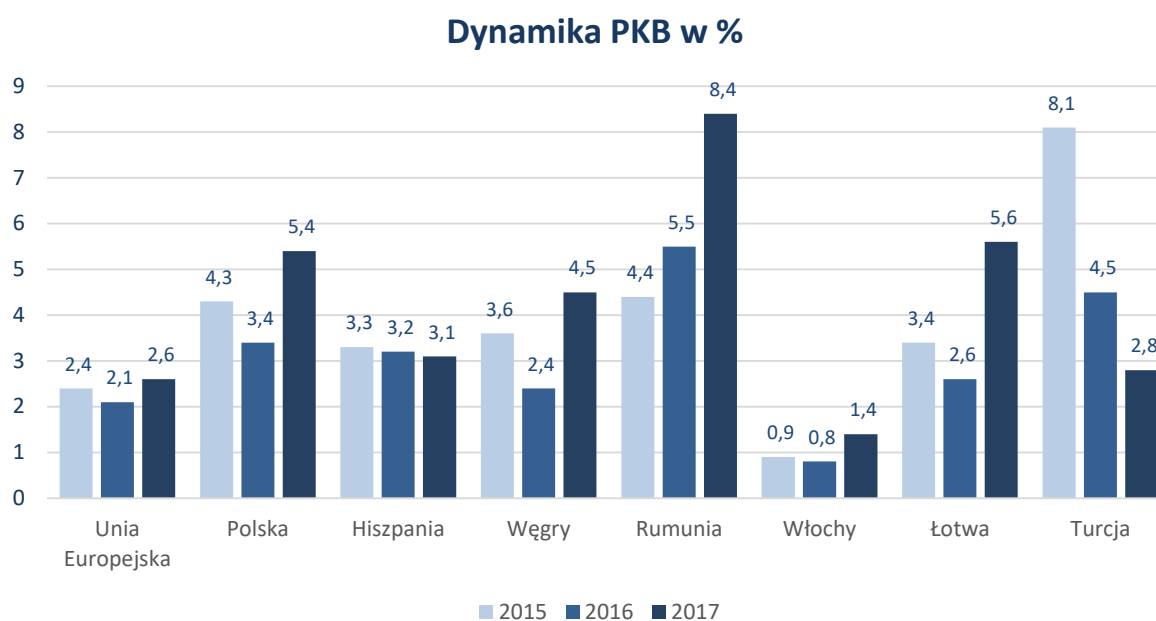
5.2 Perspektywy i czynniki rozwoju Grupy Kapitałowej

Poniżej Spółka opisuje czynniki, które mogą mieć wpływ na przyszłe wyniki Grupy PBKM.

Sytuacja makroekonomiczna w krajach Unii Europejskiej

Okres stabilności gospodarczej lub rozwoju gospodarczego w większości państw Unii Europejskiej w latach 2012-2014 przyczynił się do spadku bezrobocia, poprawy nastrojów społecznych oraz wzrostu skłonności do konsumpcji w gospodarstwach domowych. Dzięki temu wzrosła również skłonność do wydatkowania środków na opiekę medyczną, co powinno bezpośrednio przełożyć się na zainteresowanie ofertą Grupy i zwiększanie przez nią przychodów ze sprzedaży. Wyjątek może stanowić Hiszpania, która wyjątkowo mocno została dotknięta kryzysem gospodarczym, jednak oczekuje się, że w średniej perspektywie również ona przezwycięży załamanie gospodarcze i powróci na ścieżkę trwałego wzrostu.

Poniższy wykres przedstawia dynamikę PKB na rynkach, na których obecne są spółki Grupy:

* Źródło: Eurostat

** Turcja – dane za rok 2017 to prognoza Komisji Europejskiej

Sytuacja makroekonomiczna w Turcji

Odmierna sytuacja panuje w Turcji gdzie agencje ratingowe określają perspektywę inwestowania w Turcji jako negatywną, w wyniku czego wzrost gospodarczy tego kraju uległ znaczącemu spowolnieniu, a perspektywy długofalowego rozwoju tego kraju zostały znacząco zredukowane. Zależność gospodarki od napływu kapitału z zewnątrz przyczynia się do tego, że waluta turecka straciła zaufanie inwestorów. W 2016 r. lira turecka straciła 20% wartości w stosunku do USD, podczas gdy w skali globalnej aprecjacja dolara wyniosła tylko 4%. W pierwszych miesiącach 2017 r. lira turecka straciła około 10% swojej wartości. Negatywny wpływ na sytuację makroekonomiczną w kraju ma także wzrost cen konsumpcyjnych oraz szybko rosnąca stopa inflacji, która w 2016 roku utrzymywała się przez cały rok powyżej 8%.

W ocenie Emitenta na dzień dzisiejszy trudno stwierdzić jak zachowa się gospodarka tego kraju oraz jakie nastroje będą panowały wśród społeczeństwa tureckiego w podejściu do wydatków konsumpcyjnych, w tym do wydatkowania środków na opiekę medyczną. Niemniej nie można wykluczyć, że tempo wzrostu udziału Grupy na tym rynku również ulegnie spowolnieniu.

Regulacje dotyczące badań medycznych, w tym terapii eksperymentalnych oraz środków leczniczych

Obecnie obowiązujące regulacje dotyczące terapii eksperymentalnych, jak i przewidywane przez Grupę kierunki ich rozwoju w najbliższych latach, nie powinny negatywnie wpływać na możliwość rozwijania i komercjalizacji badań prowadzonych przez Spółkę, w szczególności na rynku polskim.

Zmiany prawa w krajach Unii Europejskiej

UE dąży do systematycznej aktualizacji wymagań stawianych podmiotom prowadzącym działalność w zakresie bankowania komórek macierzystych lub tkanek na poziomie prawa wspólnotowego. Nowe lub zmienione przepisy są implementowane w poszczególnych państwach członkowskich. Aktualizacje mają na celu podniesienie bezpieczeństwa pacjenta, standaryzację procesów i procedur oraz podniesienie jakości materiału biologicznego. Działania takie mogą za sobą nieść podniesienie kosztów działalności, jednak można założyć,

że znaczący gracze w branży, do których zalicza się Grupa, będą w stanie szybciej i sprawniej dostosowywać się do nowych regulacji posiadając odpowiednie zaplecze ludzkie, organizacyjne, finansowe i skalę działania.

Polityka rządowa w zakresie zasad funkcjonowania publicznej nieodpłatnej służby zdrowia w krajach prowadzenia działalności przez Grupę

W żadnym z krajów, w których Grupa prowadzi działalność, jak i nigdzie indziej na świecie, usługa pobrania, przetwarzania i bankowania komórek macierzystych dla każdej rodzącej kobiety nie jest objęta refundacją przez publiczny system opieki zdrowotnej. Utrzymywanie się takiego stanu jest warunkiem rozwoju Grupy na tych rynkach, gdyż w przypadku wprowadzenia usług świadczonych przez Grupę do tzw. koszyka usług refundowanych przez państwowe systemy opieki zdrowotnej popyt na usługi oferowane przez Grupę na warunkach komercyjnych uległby najprawdopodobniej istotnemu ograniczeniu.

Specyficznym wyjątkiem są Węgry, gdzie usługi Grupy mogą być w całości lub częściowo refundowane przez nieobowiązkowy, ale dodatkowo płatny tzw. drugi filar opieki zdrowotnej, powszechny wśród grupy docelowej Emitenta. Finansowanie odbywa się w nim na zasadach komercyjnych, jednak konstrukcja systemu niewątpliwie przyczynia się do popularności bankowania komórek macierzystych w tym kraju.

Należy jednak podkreślić, że w każdym z krajów w przypadku finansowania bankowania krwi przez system publiczny, pobrany materiał biologiczny trafia do rejestru publicznego i tym samym o jego wykorzystaniu może decydować wyłącznie państwo, a dawca traci wszelkie prawa do próbki. Tym samym może okazać się, że dawca będąc w potrzebie nie otrzyma materiału, gdyż jego wykorzystanie następuje wg kolejności zgłoszeń klinik transplantacyjnych.

Opodatkowanie usług Grupy podatkiem VAT

Istotnym elementem negatywnie wpływającym na dostępność bankowania komórek macierzystych dla klientów indywidualnych oraz wynik finansowy Grupy jest obecnie obciążenie sprzedaży większości świadczonych usług stawką podstawową podatku VAT przy niewielkim udziale usług opodatkowanych w kosztach Grupy.

Do 2010 roku na wszystkich rynkach, na których działała Grupa z wyjątkiem Włoch, bankowanie komórek macierzystych korzystało ze zwolnienia z VAT dla usług medycznych. Dnia 10 czerwca 2010 Europejski Trybunał Sprawiedliwości wydał wyroki interpretacyjne w sprawach C-86/09 (Future Health Technologies Ltd) i C-262/08 (CopyGene A/S) stwierdzając, że preparatyka krwi pępowinowej i bankowanie komórek macierzystych nie stanowi opieki medycznej, ani nie jest z nią bezpośrednio związane, a zatem usługom tym nie przysługuje zwolnienie.

Wyroki te w późniejszych latach były stopniowo uwzględniane przez ustawodawstwo i sądy kolejnych krajów członkowskich, co powodowało obniżkę cen netto, a tym samym stopniowe pogarszanie się rentowności sprzedaży. Wzrost cen konsumenckich oznaczał ograniczenie dostępności usługi i spadek popytu.

Jedna z rezolucji Parlamentu Europejskiego sugerowałaby w dłuższej perspektywie możliwość rewizji stanowiska na mówiące, że bankowanie komórek macierzystych stanowi element opieki medycznej. Problem obciążenia usług podatkiem VAT może dotyczyć również banków publicznych, potencjalnie podnosząc koszt opieki zdrowotnej, dzięki czemu można mówić o zbieżności interesów publicznego i prywatnego sektora zdrowia w zakresie zwolnienia wszystkich usług medycznych z podatku VAT. Biorąc pod uwagę wagę wyroków interpretacyjnych ETS, zwolnienie musiałoby jednak zostać zapisane w dyrektywie VAT, co wymaga czasu. Należy założyć, że powrót do zwolnienia usług Grupy z VAT lub opodatkowanie stawką obniżoną mogłoby spowodować wzrost wolumenu sprzedaży i poprawę wyników finansowych Grupy.

O arbitralności opodatkowania banków komórek macierzystych stawką podstawową VAT świadczy wyrok interpretacyjny NSA z 4 listopada 2016 (sygn. I FSK 484/15) potwierdzający zwolnienie z VAT usług związanych z bankowaniem różnych innych typów tkanek i komórek, które podlegają dokładnie tym samym przepisom prawa medycznego, co komórki macierzyste. Konsekwencje tej decyzji są obecnie analizowane przez spółkę.

Dodatkowym potwierdzeniem braku jednolitego podejścia w kwestii opodatkowania usług oferowanych przez spółki Grupy podatkiem VAT jest ostatni wyrok Sąd Najwyższego na Węgrzech. Dnia 20 kwietnia 2017 roku sąd ten podtrzymał wyrok Sądu Administracyjnego w Budapeszcie uchylający decyzję Regionalnej Generalnej Dyrekcji Podatkowej Węgry Centrum z dnia 10 grudnia 2014 roku nakazującą spółce Krio Intezet Zrt. zapłatę podatku VAT za rok 2011. Zarząd Krio Intezet Zrt., na podstawie powyższej decyzji sądu, od dnia 1 sierpnia 2017 roku wprowadził zwolnienia z VAT na obecnie oferowane usługi preparatyki i bankowania krwi pępowinowej.

W nawiązaniu do powyższego, w listopadzie 2017 roku spółka Krio Intezet Zrt. dokonała korekty deklaracji VAT za 2012 rok. W dniu 7 lutego 2018 r., ww. organ podatkowy dokonał na rzecz Krio zwrotu podatku VAT za rok 2012 w kwocie 123.758.000 HUF co stanowi równowartość ok. 1,7 mln zł oraz unieważnił uprzednio nałożoną karę w wysokości 0,3 mln zł. Na mocy tej decyzji Zarząd Krio podjął decyzję, iż wystąpi w najbliższych tygodniach do Regionalnej Dyrekcji Podatkowej Węgry Centrum o sukcesywny zwrot podatku VAT za kolejne okresy sprawozdawcze tj. okres od stycznia 2013 do lipca 2017. Emitent szacuje, iż potencjalne korzyści z tytułu zwrotu podatku VAT za ww. okres mogą wynieść łącznie w przybliżeniu 9,5 mln zł.

Ponadto Grupa zainicjowała działania na poziomie Parlamentu Europejskiego oraz Komisji Europejskiej związane z możliwością zmiany dyrektywy VAT i objęcia bankowania tkanek i komórek zwolnieniem podobnie, jak jest to dla działalności medycznej związanej z przeszczepianiem narządów, czy dawstwem krwi.

Liczba nowych klientów w segmencie Rynki strategiczne

Sprzedaż na rynku polskim wzrasta od kilku lat, co spowodowane jest aktywnością marketingową Grupy, rosnącą zamożnością społeczeństwa, wprowadzeniem usługi bankowania sznura pępowinowego oraz pojawiającymi się możliwościami terapii z wykorzystaniem komórek macierzystych. Hiszpania, będąc największym europejskim rynkiem banków rodzinnych, będzie nadal miała dla Grupy kluczowe znaczenie w kolejnych latach.

Trudna do przewidzenia wydaje się sytuacja na rynku tureckim, gdzie pomimo dużej liczby porodów (ok 1,4 mln dzieci rocznie) sytuacja socjoekonomiczna znacząco ogranicza możliwości predykcji dalszego rozwoju działalności w tym kraju. Dodatkowym czynnikiem wpływającym w sposób negatywny na możliwość utrzymania dużej dynamiki wzrostów na tym rynku są problemy operacyjne spółki Yasam Bankasi, które są skutkiem wydanej na początku 2018 roku decyzji Ministerstwa Zdrowia Turcji, na mocy której działalności spółki w obszarze preparatyki nowych próbek krwi pępowinowej została tymczasowo zawieszona (szczegółowe informacje na ten temat zostały przedstawione w nocie 42 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za rok 2017).

Biorąc powyższe pod uwagę wydaje się, że dalsze wzrosty w tym segmencie są nadal możliwe, niemniej jednak utrzymanie dotychczasowej dynamiki wzrostu w najbliższych miesiącach będzie wyzwaniem wymagającym wzmożonych działań sprzedażowych i marketingowych.

Liczba nowych klientów w segmencie Rynki pozostałe

Na rynku węgierskim Grupa spodziewa się pewnego odbicia liczby nowo pozyskiwanych próbek w okresie kolejnych dwunastu miesięcy. W wyniku otrzymania w kwietniu 2017 roku pozytywnego wyroku Sądu Najwyższego na Węgrzech, uchylającego decyzję nakładającą na usługi świadczone przez spółkę 27% podatku VAT, spółka Krio Intezet Zrt. będzie miała większe możliwości do walki z agresywną konkurencją cenową. Należy przy tym podkreślić, że usługi bankowania i preparatyki krwi pępowinowej oferowane przez konkurencyjne podmioty były nieopodatkowane.

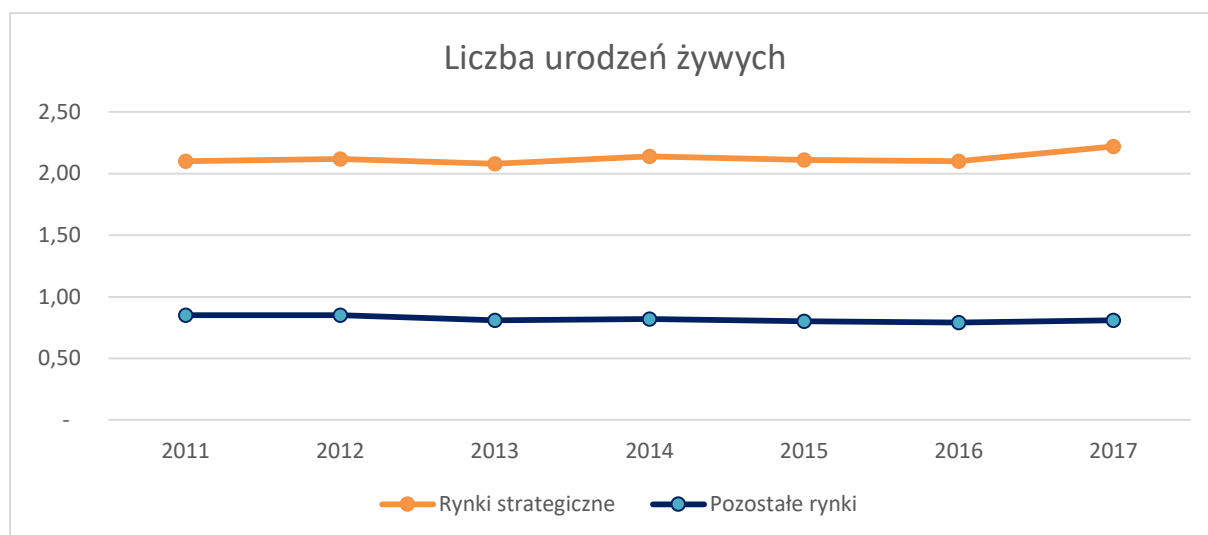
Po poważnych problemach finansowych wiodącego banku rodzinnego (konkurenta Grupy) można zaobserwować stabilizację na rynku rumuńskim, gdzie Grupa odnotowała zauważalny wzrost liczby nowo pozyskanych umów. Należy jednocześnie zaznaczyć, że ze względu na dominujący model abonamentowy w Rumunii, jak i na Węgrzech każdego roku zwiększa się pula przychodów generowanych z przechowywania próbek.

Spółka Grupy prowadzi działania w celu zwiększenia liczby nowo pozyskiwanych klientów we Włoszech i na Łotwie. Grupa planuje także wejście w modelu B2B na rynek norweski.

Charakterystyka rynków strategicznych

Spółka traktuje rynki Polski, Hiszpanii i Turcji, jako rynki strategiczne. Rynki te charakteryzują się dużą liczbą porodów (Turcja – ok. 1,4 mln, Hiszpania ok. 0,4 mln, Polska ok. 0,4 mln w skali roku), a zamożność społeczeństwa i jego siła nabywcza w Polsce i Turcji systematycznie rośnie. Co również istotne, na wszystkich tych rynkach istnieje pozytywne nastawienie do prywatnych usług medycznych, połączone ze skłonnością do wydatkowania na nie środków prywatnych. Dodatkowo, w krajach tych występuje silne pozytywne nastawienie do wartości rodzinnych, co przekłada się na rosnące zainteresowanie usługami Grupy. Hiszpania jest również największym pod względem pobrań rynkiem w Europie, większym od Niemiec i Wielkiej Brytanii.

Poniższy wykres przedstawia liczbę urodzeń żywych na przestrzeni ostatnich siedmiu lat.

* Źródło: Eurostat: dane za lata 2011 – 2016; Countrymeters.info: dane za 2017 rok

Tendencje dotyczące pobrań krwi pępowinowej na rynkach strategicznych obserwowane w ostatnich trzech latach są pozytywne. Penetracja na rynku hiszpańskim, na którym prowadzi działalność ponad piętnaście banków krwi, po spadku związanym z kryzysem ekonomicznym w 2009 roku, ustabilizowała się. Nieco odmienna sytuacja panuje obecnie na rynku tureckim, na którym pomimo dobrego historycznego tempa wzrostu, niepewna sytuacja geopolityczna może wyhamować rozwój Grupy na tym rynku. W Polsce, dzięki konsolidacji dokonanej przez PBKM, Emitent ma duży wpływ na całość rynku prowadząc intensywne działania marketingowe.

Struktura modeli płatności dla nowo zawieranych umów bankowania komórek macierzystych lub tkanek

Na bazie dotychczasowych obserwacji Emitent przewiduje, że na koniec 2017 roku na poziomie Grupy utrzyma się struktura umów zawieranych w modelach płatności abonamentowym i przedpłaconym, tj. około 2/3 nowych próbek będzie pozyskiwanych od klientów decydujących się na model abonamentowy.

Utrzymanie aktualnego poziomu rezygnacji klientów z kontynuowania przechowywania

Jednym z istotnych elementów dla wielkości przychodów i wyniku finansowego osiąganego przez Grupę jest wartość churn, kształtująca się w minionych okresach na stabilnym poziomie około 1%. Mając na uwadze statystyki kształtowania się poziomu churn oraz przyczyny jego zmian w przeszłości, Grupa nie widzi obecnie czynników, które mogłyby istotnie wpłynąć na jego znaczącą zmianę. Niemniej, ewentualne odchylenia od średniej ostatnich lat mogłyby wpłynąć na kształtowanie się przychodów Grupy.

Zwiększanie skali działalności poprzez przejęcia

Jak wcześniej wspomniano Spółka podjęła decyzję o kontynuacji konsolidacji na rynkach, na których Grupa prowadzi już działalność operacyjną. Najbardziej interesujący ze względu na potencjalne akwizycje jest rynek turecki oraz rumuński. Spółkę interesuje również wejście do nowych krajów. Ponadto w związku z rozwojem

prowadzonej działalności i zwiększeniem skali działania Grupa analizuje również możliwości wejścia na nowe rynki poza Europą. Rynki te charakteryzują się na ogół wyższymi cenami i mniejszą konkurencją, niż w Europie, jednak ewentualna działalność na nich będzie wymagać pozyskania nowych kompetencji (różnice kulturowe, otoczenie prawne etc.)

Ponadto w najbliższym czasie Spółka nie wyklucza rozpoczęcia współpracy z nowymi partnerami biznesowymi, dzięki którym to Grupa byłaby w stanie rozszerzyć zasięg dotychczas prowadzonej działalności na nowe rynki. W ubiegłym roku podpisana została umowa o rozpoczęciu współpracy z podmiotem z Szwecji. Na początku 2017 roku PBKM rozpoczął współpracę z partnerem biznesowym z Wielkiej Brytanii, z którym PBKM tworzy ofertę bankowania komórek macierzystych z tkanek popłodowych dla polskich rodzin mieszkających w tym kraju. Na początku roku 2018 spółka pozyskała nowego partnera działającego poprzez grupę powiązanych podmiotów na terenie: Serbii, Słowenii, Chorwacji, Bośni i Hercegowiny, Czarnogóry, Macedonii i Albanii. W II półroczu 2017 roku PBKM planuje rozpocząć współpracę również z partnerem biznesowym z Norwegii.

Badania nad terapiami eksperymentalnymi

Grupa zamierza systematycznie zwiększać zaangażowanie finansowe i organizacyjne w rozwój badań nad terapiami eksperymentalnymi z wykorzystaniem komórek macierzystych pozyskiwanych z różnych źródeł niebudzących wątpliwości etycznych, jak tkanki zwyczajowo użytkowane podczas porodu (sznur pępowinowy, łożysko, krew łożyskowa etc.), tkanka tłuszczowa, czy szpik. Będzie ono widoczne, zarówno we współpracy z obecnymi partnerami w tym zakresie, jak i w innych nowych formułach, które mogą pojawić się w branży. Grupa planuje m. in. dalsze zaangażowanie w badania nad możliwościami płynącymi z zastosowania komórek mezenchymalnych, w szczególności w ramach programu Strategmed II. Emitent, jako jedyny polski podmiot komercyjny jest członkiem trzech konsorcjów w ramach programu Strategmed II, w ramach których zostaną rozpoczęte terapie komórkowe, m. in. w kardiologii, diabetologii, medycynie estetycznej. Ponadto, w najbliższych miesiącach PBKM w ramach programu sektorowego InnoNeuroPharm, organizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR), Spółka podpisała umowę z NCBiR i rozpoczęła prace nad opracowaniem innowacyjnego produktu leczniczego terapii zaawansowanej opartej na komórkach mezenchymalnych galarety Whartona w leczeniu stwardnienia zanikowego bocznego.

Rynek terapii komórkowych na świecie rozwija się w sposób niezwykle dynamiczny – w środowisku medycznym mówi się o liczbie kilkudziesięciu tysięcy pacjentów rocznie, płacących za terapie od 25 do 40 tys. USD, przy czym liczba ta systematycznie rośnie. Emitent planuje rozwijać obecność na tym rynku głównie, jako usługodawca oferujący dostęp do przetworzonego materiału biologicznego. W 2016 roku Instytut Terapii Komórkowych S.A. rozpoczął bieżącą działalność operacyjną, która to skupiona jest na leczeniu pacjentów cierpiących na kilka chorób, przede wszystkim neurologicznych. Należy podkreślić silne przewagi konkurencyjne Emitenta w porównaniu z wieloma podmiotami zaangażowanymi w terapie eksperymentalne, w dużej mierze spoza Europy: (i) stosowane są wyłącznie komórki macierzyste o znanym pochodzeniu, pozyskane przy pełnej zgodzie dawcy i w podmiotach leczniczych, (ii) Emitent posiada stosowne zgody na wytwarzanie produktów leczniczych wydane przez Głównego Inspektora Farmaceutycznego, (iii) terapie odbywają się w kraju EU z zachowaniem wszelkich obowiązujących przepisów, (iv) wykorzystanie komórek macierzystych w leczeniu odbywa się za zgodą Komisji Bioetycznej. Ograniczeniem dla szerszego stosowania terapii jest obecnie konieczność zachowania eksperymentalnego charakteru leczenia, tj. produkty mogą być wytwarzane jedynie na zamówienie lekarza prowadzącego, indywidualnie dla danego pacjenta. Masowe wprowadzenie do produkcji i dostępność produktów „z półki” będzie możliwa po przeprowadzeniu prób klinicznych i uzyskaniu pozwoleń Europejskiej Agencji Leków, co Emitent, pod warunkiem uzyskania zgody Rady Nadzorczej, planuje w kolejnych latach. Biorąc pod uwagę, że koszty rejestracji leku w Europejskiej Agencji Leków nie są uwzględnione w projektach, a niezbędne badania i procedury są kosztowne i czasochłonne Spółka najprawdopodobniej będzie poszukiwała partnera zewnętrznego do ich realizacji.

Usługi dodatkowe

Dążąc do wzrostu przychodów uzyskiwanych z pojedynczego klienta, Grupa zwiększa przychody uzyskiwane od osób przechowujących komórki dzięki wprowadzaniu nowych produktów i usług, nie tylko medycznych. Przykładowo, od 2012 roku klientom Grupy w Polsce umożliwia się zawieranie ubezpieczeń oferowanych przez TU Allianz Życie Polska S.A.

Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. przy współpracy z Comarch Healthcare S.A. oferuje usługi w zakresie świadczenia usług telemedycznych - KTG. Dzięki tej usłudze kobiety będące pomiędzy 36 a 42 tygodniem ciąży uzyskują dostęp do zdalnej opieki kardiologicznej 24 godziny na dobę, siedem dni w tygodniu. Spółka liczy na to, że dzięki wprowadzaniu coraz to nowszych usług będzie w stanie dotrzeć z usługami podstawowymi do większej liczby klientów.

Pod koniec 2017 roku Polski Bank Komórek Macierzystych rozpoczął współpracę z amerykańską firmą PlumCare, a dzięki tej współpracy oferuje nowoczesne badania i doradztwo genetyczne. PBKM jest pierwszym bankiem krwi pępowinowej w Europie, który wprowadza tę usługę do oferty, a ponadto grupa FamiCord ma wyłączność na jej oferowanie na wybranych rynkach w Europie.

5.3 Ryzyko prowadzonej działalności

Poniżej Zarząd przedstawia najważniejsze czynniki ryzyka, którymi Jednostka Dominująca oraz Grupa zarządza w celu minimalizacji ich negatywnego wpływu na działalność operacyjną.

Ryzyko związane z niezrealizowaniem strategii i dalszym rozwojem Grupy

Strategia rozwoju Spółki zakłada systematyczne zwiększanie liczby klientów i przechowywanych próbek komórek macierzystych lub tkanek, przede wszystkim w modelu płatności abonamentowych. Ponadto Spółka zamierza rozwijać ofertę usług, w tym angażować się w usługi przygotowywania i wytwarzania produktów leczniczych terapii zaawansowanych bazujących na komórkach macierzystych. Przyszła sytuacja majątkowa i gospodarcza Spółki, a także jej pozycja rynkowa, uzależniona jest m. od prawidłowego wdrażania i realizacji strategii rozwoju oraz szybkiego dostosowywania do zmieniających się warunków otoczenia.

Planowana przez Grupę dalsza ekspansja na obecnych rynkach działalności oraz ewentualna ekspansja na nowych rynkach, jak i rozwój nowych usług, wpływają w znaczący sposób na skalę i zakres prowadzonej działalności, wyznaczając nowe jakościowo kategorie wyzwań przed Grupą i jej kierownictwem. Grupa przewiduje w najbliższych latach rozwijać się przede wszystkim organicznie, umacniając pozycję lidera w wybranych krajach, dostosowując tempo rozwoju do sytuacji rynkowej i zasobów zarządzanych przez Grupę, przy jednoczesnym systematycznym rozwijaniu zasobów ludzkich. Grupa dopuszcza możliwość podejmowania działań akwizycyjnych w uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza na rynkach, na których jest już obecna.

Pomimo przyjętych przez Spółkę założeń, nie można wykluczyć, że nastąpi zmiana tendencji lub trendów w branży, w której działa Spółka. Zahamowanie dynamiki rozwoju branży biomedycznej w przyszłości oraz zmiany w sposobie świadczenia usług bankowania komórek macierzystych i tkanek mogą mieć negatywny wpływ na perspektywy rozwoju Grupy i realizację jej strategii.

Ponadto działania Grupy związane z jej rozwojem organicznym lub związane z dokonanymi akwizycjami, które okazałyby się nietrafione w wyniku złej oceny otoczenia bądź nieumiejętnego dostosowania się do jego zmiennych warunków, mogą mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansowo-majątkową oraz wyniki Spółki oraz Grupy. W przeszłości został zrealizowany jeden projekt akwizycyjny, który nie zakończył się rezultatami oczekiwanymi przez Grupę – było to rozpoczęcie działalności na rynku włoskim. Akwizycja nie spowodowała osiągnięcia oczekiwanego przez Grupę udziału w rynku, jednak Grupa pozostała na rynku włoskim i nadal prowadzi na nim działalność.

Nie można również wykluczyć okresowego pogorszenia sytuacji finansowej Grupy i osiąganych przez nią wyników na skutek niższej – w porównaniu do istniejących produktów i usług – rentowności nowych usług w ich

początkowej fazie rozwoju, jak również na skutek wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez Grupę w okresie intensywnego rozwoju.

Ryzyko związane z pozycją konkurencyjną Grupy i konkurencją na rynku usług, na których Grupa prowadzi działalność

W większości krajów, w których Grupa prowadzi działalność, jej pozycja rynkowa – mierzona udziałem w łącznej rocznej liczbie pobrań komórek macierzystych lub tkanek w danym kraju – plasuje ją w pierwszej trójce firm tam działających. Silną pozycję Grupa zawdzięcza systematycznie realizowanej strategii wzrostu oraz skutecznym przejęciom. Ponadto, działalność spółek Grupy w stosunku do konkurentów wyróżnia większy udział płatności w modelu abonamentowym oraz tworzenie lokalnych laboratoriów na większości rynków, na których Grupa operuje. Większość konkurentów Grupy w Europie działa oferując klientom wyłącznie przedpłatowy model płatności (lub prowadząc strategię cenową promującą głównie ten model), co wynika z bieżącej konieczności pozyskiwania gotówki na działalność. Jednocześnie większość konkurentów posiada jedynie jedno lub dwa laboratoria.

Nie można wykluczyć, że zmiana modeli biznesowych przez podmioty obecnie konkurujące z Grupą, tj. rozpoczęcie na szeroką skalę oferowania klientom atrakcyjnych warunków płatności w modelu abonamentowym lub pojawienie się nowych podmiotów konkurencyjnych, może doprowadzić do pogorszenia się pozycji konkurencyjnej Grupy, co w rezultacie może mieć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

Na zmianę pozycji konkurencyjnej Grupy mogą również mieć wpływ zmiany w ustawodawstwie krajów, w których Grupa prowadzi działalność, jak również wprowadzenie powszechnej usługi bankowania komórek macierzystych lub tkanek finansowanej z budżetów lokalnych, przy jednoczesnym zakazie lub ograniczeniu funkcjonowania banków rodzinnych, co w rezultacie mogłoby mieć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

Ryzyko związane ze współpracą z partnerami medycznymi

Jednym z kluczowych czynników powodzenia działalności Spółki jest współpraca z partnerami medycznymi, tj. lekarzami, pielęgniarkami, położnymi i innymi osobami mających kontakt z kobietami oczekującymi na poród. Partnerzy medyczni pracują w szpitalach, klinikach i prywatnych przychodniach nienależących do Spółki.

Prowadząc edukację potencjalnych klientów i przedstawiając ofertę Spółki, osoby te są istotnym elementem procesu sprzedaży usług bankowania komórek macierzystych lub tkanek. Podobnie jak w przypadku edukacji, współpraca z partnerami medycznymi jest kluczowa w procesie pozyskiwania materiału biologicznego, tj. krwi pępowinowej, fragmentów sznura pępowinowego etc., za co partnerzy są bezpośrednio odpowiedzialni.

Pozyskanie materiału biologicznego odbywa się za wiedzą i zgodą szpitala, tuż po porodzie i zajmuje kilka minut, przy czym nie jest do tego potrzebny jakikolwiek sprzęt medyczny lub diagnostyczny szpitala, a jedynie dostarczony przez rodziczkę zestaw pobraniowy, przekazywany jej przez Spółkę. Zestaw pobraniowy zawiera wszystkie elementy niezbędne do prawidłowego przeprowadzenia procedury pobrania.

Za pozyskanie materiału biologicznego, jako procedurę medyczną przeprowadzaną na życzenie rodzącej, partnerzy medyczni są zazwyczaj bezpośrednio lub pośrednio wynagradzani przez Spółkę. Możliwe jest zarówno bezpośrednie wyłączne wynagradzanie partnera medycznego (lekarz, położna), jak i wyłączne wynagradzanie placówki medycznej (szpitala). W niektórych przypadkach występuje również wariant mieszany, tj. jednoczesne wynagradzanie partnera medycznego i placówki medycznej. Współpraca z większością partnerów medycznych odbywa się na podstawie umowy zlecenia lub zbliżonego tytułu prawnego właściwego dla danej jurysdykcji (wynagrodzenie bezpośrednie). W niektórych przypadkach partnerzy są wynagradzani przez placówkę, w której pracują, z którą jednocześnie rozlicza się Grupa (wynagrodzenie pośrednie).

Ponadto ewentualna konsolidacja szpitali prywatnych poprzez utworzenie sieci może spowodować zwiększoną presję na koszty pozyskania materiału.

Przyjęcie określonego modelu wynagradzania wynika z lokalnych uwarunkowań rynkowych i prawnych.

W przypadku wynagradzania wyłącznie partnera medycznego, rezygnację placówki medycznej z wynagrodzenia należy tłumaczyć dążeniem do poszanowania praw pacjenta oraz wolą zachowania konkurencyjności – w przypadku braku możliwości pobierania tkanek okołoporodowych w danej placówce medycznej miałyby ona gorszą pozycję w stosunku do innych lokalnych placówek wyrażających zgodę na pobieranie krwi i tkanek.

Nie można wykluczyć, że ze względu na zmiany prawa powszechnego w danej jurysdykcji lub wewnętrzne regulacje korporacyjne szpitali, jak i z powodu naturalnych we wszystkich branżach zmian oczekiwań odnośnie pułapu wynagrodzeń za przeprowadzoną edukację, część partnerów medycznych współpracujących z Grupą obniży swoją skłonność do kooperacji lub jej w ogóle zaniecha, co w konsekwencji może spowodować spadek uzyskiwanych przychodów i mieć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy. Podobne skutki mogą wywołać ewentualne niekorzystne zmiany w prawie odnośnie możliwości, sposobu i formy prowadzenia działań edukacyjnych, informacyjnych i marketingowych z wykorzystaniem mediów.

Ryzyko związane z utratą klientów

W ostatnich latach Spółka utrzymuje średni wskaźnik churn poniżej poziomu 1% (churn – wielkość wyrażana w procentach, oznaczająca coroczny poziom rezygnacji z usług Grupy w zakresie przechowywania próbek komórek macierzystych lub tkanek, obliczana jako liczba próbek, z których przechowywania klienci zrezygnowali w danym okresie w odniesieniu do liczby wszystkich przechowywanych próbek w danym okresie). Przyczyną rezygnacji z usług Grupy są najczęściej przyczyny losowe lub zmiany w przepisach w danym kraju. Jako, że poziom churn jest w dużej mierze niezależny od działań Grupy istnieje ryzyko, że wskaźnik ten zacznie wzrastać. Nie można wykluczyć, że część klientów Grupy – pozostając związanymi umową – zaprzestanie opłacania abonamentu, co spowoduje wypowiedzenie umowy przez podmiot z Grupy, lub nie przedłuży umowy na dalsze okresy.

Ryzyko związane z informacjami medialnymi dotyczącymi działalności branży, w której prowadzi działalność Grupa

Istota działalności w branży medycznej opiera się na zaufaniu pacjentów do spodziewanych pozytywnych efektów świadczonych usług oraz do podmiotów świadczących usługi medyczne. Ma ono szczególne znaczenie w przypadku nowych, innowacyjnych na rynku usług, co do których najczęściej występuje słabszy dostęp do informacji i niższa świadomość społeczna. Zdarza się, że skomplikowane kwestie medyczne bywają przez brak należytej staranności przedstawiane przez media w sposób niepełny, nierzetelnie lub z brakiem należytego zrozumienia.

Taki przekaz może mieć wpływ na ponoszone koszty, w związku z działalnością zmierzającą do propagowania informacji na temat świadczonych usług. Jednocześnie mnogość niepełnych, nierzetelnych i niespójnych informacji o kwestiach medycznych związanych z bankowaniem komórek macierzystych i tkanek może osłabiać zaufanie potencjalnych pacjentów do oferowanych usług.

W przeszłości miały miejsce publikacje medialne dotyczące obszarów działalności Spółki, których treść negatywnie opisywała aspekty merytoryczne jej aktywności. W kilku przypadkach - publikacja w Rumunii i na Węgrzech - Grupa odczuła spadek przychodów i pewne obniżenie zaufania do branży w ogóle.

Ryzyko związane ze spadkiem zainteresowania terapiami z wykorzystaniem komórek macierzystych

Nie można wykluczyć, że wraz z kolejnymi badaniami lub wdrażanymi w leczeniu zastosowaniami komórek macierzystych pojawią się problemy, skutkujące spadkiem zainteresowania terapiami. Równoległe lub niezależnie mogą się pojawić nowe metody pozyskiwania komórek macierzystych lub nowe metody i technologie lecznicze, alternatywne do terapii z wykorzystaniem komórek macierzystych. Spółka może nie dostosować w odpowiednim momencie swojej strategii w sposób umożliwiający skorzystanie z powyżej opisanych nowych możliwości.

Ryzyko pobrania zbyt małej ilości lub zakażenia materiału biologicznego

Pozyskiwanie materiału biologicznego odbywa się w warunkach szpitalnych. Przy pozyskiwaniu materiału biologicznego może wystąpić sytuacja, w której pobrana zostanie zbyt mała ilość materiału lub jakość pobranego materiału będzie zbyt niska, aby uzasadniało to jego przechowywanie. Zbyt niska jakość pobranego materiału może wynikać np. ze zbyt małej liczby komórek macierzystych lub z zakażenia mikrobiologicznego. Możliwość zakażenia mikrobiologicznego pobranego materiału wynika z naturalnego braku sterylności w środowisku szpitalnym w trakcie porodu.

W przypadku pobrania zbyt małej ilości materiału lub stwierdzenia zakażenia, klient jest informowany w możliwie krótkim czasie po pobraniu i ma prawo do rezygnacji z umowy oraz zwrotu opłaty poza podstawową opłatą za usługę.

Zakażenia wirusowe mają miejsce bardzo rzadko, zakażenia bakteryjne są znacznie częstsze. Zgodnie z wiedzą medyczną i standardami związanymi z przeszczepianiem materiału zakażonego bakteryjnie, w większości sytuacji może być on użyty do przeszczepienia z jednoczesnym podaniem odpowiednich farmaceutyków. W przypadku zakażeń wirusowych, materiał może być wykorzystany jedynie przy wybranych terapiach. Niemniej, przeszczepienia zakażonego materiału, pomimo jednoczesnej terapii farmakologicznej, mogą doprowadzić do niepowodzenia terapii. Wykorzystanie do leczenia zakażonego materiału przechowywanego przez Grupę miało już miejsce.

Z uwagi na fakt, że zarówno sytuacje pobrania zbyt małej ilości materiału, jak i zakażenia mikrobiologiczne pobranego materiału zależą od wielu czynników, na które wpływ Grupy jest znacznie ograniczony, Grupa nie może wykluczyć wzrostu ich występowania. Może to doprowadzić do negatywnego odbioru Grupy przez obecnych i potencjalnych klientów, a w konsekwencji do spadku zainteresowania usługami świadczonymi przez Grupę. Nie można również wykluczyć ewentualnych roszczeń odszkodowawczych kierowanych przeciwko podmiotom z Grupy Spółki w przypadku rażących naruszeń w trakcie czynności pozyskiwania materiału biologicznego przez partnerów medycznych. Wskazane ryzyka związane z zakażeniem materiału biologicznego mogą spowodować spadek uzyskiwanych przychodów i mieć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy. W dotychczasowej historii Grupy zdarzały się i zdarzają się roszczenia odszkodowawcze, jednak ich skala, zarówno ilościowa, jak i wartościowa nie ma wpływu na funkcjonowanie Grupy.

Ryzyko błędu w preparatyce materiału biologicznego

Pobraną materiał jest zazwyczaj transportowany do najbliższego laboratorium Grupy lub jednego z partnerów Grupy w celu poddania go badaniom i przygotowania do przechowywania (preparatyka). Grupa posiada wieloletnie doświadczenie w zakresie preparatyki próbek, a osoby zajmujące się przetwarzaniem materiału biologicznego i przygotowaniem próbek są systematycznie szkolone w celu podnoszenia ich kompetencji. W Grupie funkcjonuje również system procedur mających na celu poprawę skuteczności procesu preparatyki. Pomimo powyższego istnieje ryzyko wystąpienia błędu ludzkiego, związanego najczęściej z brakiem dostatecznej wiedzy pracownika Grupy, lub ryzyko zaniedbań ze strony współpracowników Grupy. Zmaterializowanie się ryzyka może mieć wpływ na wizerunek Grupy oraz wysokość przychodów. Nie można również wykluczyć wystąpienia klientów z roszczeniami odszkodowawczymi.

Ryzyko utraty pobranego materiału biologicznego lub próbki

Po pobraniu w szpitalu materiał biologiczny transportowany jest do laboratorium, gdzie dokonuje się preparatyki. Następnie próbka przechowywana jest w laboratoriach należących do Grupy lub do podmiotów z nią współpracujących do momentu użycia lub rezygnacji klienta z usługi bankowania. Próbki przechowywane są w urządzeniach działających na zasadzie próżniowo izolowanego termosu z możliwością manualnego uzupełnienia poziomu azotu. Niemal wszystkie urządzenia wykorzystywane w tym procesie są podłączone do odpowiednich systemów monitoringu.

Do transportu materiału biologicznego wykorzystywane są profesjonalne firmy kurierskie, a w niektórych spółkach również zleceniobiorcy i pracownicy. Materiał jest transportowany w specjalnym zestawie odpowiednio zabezpieczającym zawartość, zarówno pod kątem sterylności, jak i zachowania odpowiednich warunków termicznych. W określonych przypadkach Grupa samodzielnie podejmuje się transportu próbek na zlecenie swoich klientów, co ma miejsce m. in. w przypadku wydania i przewozu próbki do przeszczepu.

Ryzyko związane z transportem może, w sporadycznych przypadkach, być związane ze zmianą miejsca przechowywania próbki. Może to nastąpić przy przejściu innego banku komórek z jednoczesnym zamknięciem dotychczasowej lokalizacji czy zmiany lokalizacji własnego funkcjonującego banku lub laboratorium.

W związku z powyższym istnieje ryzyko utraty, tj. zgubienia, uszkodzenia lub zniszczenia, materiału biologicznego lub zamrożonej próbki podczas transportu czy to w wyniku zaniedbań, zaniechań, pomyłek, wypadków komunikacyjnych, czy siły wyższej.

Ponadto w związku z koniecznością przechowywania próbek w bardzo niskiej temperaturze nie można wykluczyć sytuacji, w której preparaty mogą ulec rozmrożeniu. Do rozmrożenia może dojść w wyniku jednoczesnego wystąpienia błędu ludzkiego, niskiego poziomu azotu w zbiorniku, braku reakcji systemów monitoringu oraz braku reakcji czujników tlenu. Do rozmrożenia mogłoby również dojść w przypadku długotrwałej przerwy w dostawie energii elektrycznej, niezbędnej dla funkcjonowania systemów monitoringu lub długotrwałego braku informacji o awarii zbiornika.

Wystąpienie jednej z powyższych okoliczności może pociągnąć za sobą roszczenia klientów, których materiał biologiczny lub próbki doznały uszczerbku. W przeszłości Grupa odnotowywała i nadal odnotowuje sporadyczne przypadki zagubienia lub zniszczenia materiału biologicznego lub próbek. We wszystkich przypadkach, w których doszło do tego typu zdarzeń, Grupa zawarła z klientami porozumienia. Koszt zawarcia tych porozumień nie wpłynął w sposób istotny na działalność i wyniki Grupy.

Spółka nie może również wykluczyć, że dostępność usług poszczególnych podwykonawców, tj. podmiotów świadczących usługi transportowe lub laboratoriów współpracujących, nie ulegnie ograniczeniu w przyszłości, ani że jakość oraz terminowość oferowanych przez podwykonawców usług nie ulegnie obniżeniu. Taka sytuacja może mieć wpływ na wzrost kosztów działalności Grupy.

Ryzyko związane z wytwarzaniem produktów leczniczych

Spółka posiada niezbędne pozwolenia do wytwarzania produktów leczniczych terapii zaawansowanej do zastosowania w ramach tzw. wyłączenia szpitalnego (ATMP-HE). Stosowanie tych produktów u pacjenta odbywa się wyłącznie w Polsce, zgodnie z ustawą o zawodzie lekarza i na wyłączną odpowiedzialność lekarza. Zastosowanie produktu wymaga zgody właściwej komisji bioetycznej. Zgodę tę powinien uzyskać lekarz stosujący ATMP-HE. Niemniej jednak, pomimo wyłącznej odpowiedzialności lekarza, Spółka jest obciążona typowym ryzykiem wytwórcy ATMP-HE i koniecznością zachowania odpowiedniego reżimu wytwarzania. Zgodnie z przepisami prawa polskiego, odpowiedzialność za eksperyment leczniczy spoczywa na lekarzu, przy czym dostawca preparatu ATMP-HE musi dowieść, że wytworzył produkt zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Pomimo, iż dotychczasowe zastosowania preparatów wytworzonych przez Spółkę nie wykazały wystąpienia istotnych zweryfikowanych zdarzeń niepożądanych po stronie pacjentów, nie można wykluczyć takich sytuacji w przyszłości, co może doprowadzić do zgłoszenia ewentualnych roszczeń ze strony lekarza lub pacjentów. W przypadku uznania zasadności takich roszczeń może to mieć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

Ryzyko związane z awarią urządzeń i systemów informatycznych wykorzystywanych w działalności Spółki

W ramach prowadzonej działalności Spółka zobowiązana jest do zapewnienia bardzo wysokiego rygoru jakościowego w całym procesie przygotowywania i przechowywania próbek, począwszy od pozyskania materiału biologicznego przy porodzie. Zapewnienie oczekiwanej przez klientów jakości opiera się w dużej mierze na prawidłowo działających urządzeniach medycznych i innych z nimi związanych oraz sprzęcie komputerowym. W

prowadzonej działalności Spółka stosuje nowoczesne technologie oparte o wykorzystanie zaawansowanych systemów informatycznych i telekomunikacyjnych, pozwalające na sprawną realizację bieżącej działalności, w tym systemy komputerowe przechowują dane osobowe swoich klientów oraz dane dotyczące pobranych i przechowywanych próbek.

Pomimo, iż większość kluczowych urządzeń posiada tzw. back-up, czyli inne urządzenie, które jest w stanie zastąpić całość lub część procesów, które pierwotnie były wykonywane z wykorzystaniem uszkodzonych urządzeń, nie można wykluczyć ryzyka wystąpienia szczególnych okoliczności, które uniemożliwią również wykorzystywanie sprzętu zastępczego.

Dodatkowym aspektem jest gromadzenie, przetwarzanie i przechowywanie przez Spółkę dużych zbiorów danych, w tym danych osobowych. Pomimo wprowadzenia przez Spółkę centralnego zarządzania kopiami zapasowymi dla danych gromadzonych przez niektóre spółki Grupy, co istotnie zmniejsza możliwość ich utraty, nie można wykluczyć szczególnych okoliczności, spowodowanych głównie błędem ludzkim, które będą skutkować zawodnością zastosowanych środków ostrożności.

Zaistnienie poważnej awarii wykorzystywanych urządzeń, zniszczenie lub utrata istotnej części lub całości majątku trwałego należącego do Spółki lub danych zarządzanych lub posiadanych przez Spółkę, może spowodować czasowe lub długotrwałe wstrzymanie działalności i trudności w realizacji usług, w tym już opłaconych, co może niekorzystnie wpłynąć na wyniki i sytuację finansową Spółki i Grupy.

Awaria systemów komputerowych może również spowodować utratę zaufania, pogorszenie wizerunku oraz ryzyko roszczeń klientów w wyniku braku możliwości przyporządkowania klientowi jego próbki. W konsekwencji materializacja tych ryzyk może mieć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

W przeszłości miały miejsce pojedyncze przypadki awarii urządzeń i systemów informatycznych wykorzystywanych przez Spółkę, jednak nigdy nie miały one charakteru długotrwałego czy krytycznego, a tym samym nie wpłynęły istotnie na działalność Spółki.

Ryzyko utraty kadry zarządzającej

Działalność Spółki w dużym stopniu uzależniona jest od wiedzy, umiejętności i doświadczenia kluczowych pracowników oraz kadry zarządzającej. W związku z tym, ewentualna utrata członków kadry zarządzającej lub innych pracowników, którzy dysponują odpowiednimi kompetencjami mogłaby negatywnie wpłynąć na skuteczność i efektywność działania przedsiębiorstwa oraz jakość świadczonych usług, co z kolei mogłoby doprowadzić do przynajmniej częściowej utraty klientów i pogorszenia wyników finansowych Grupy.

Ryzyko odszkodowawcze i ryzyko sporów sądowych

Spółka ponosi odpowiedzialność wynikającą z zawieranych umów oraz wykonywanej działalności. Niewykonanie bądź nienależyte wykonanie umowy może powodować powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej, co może mieć negatywny wpływ na działalność oraz sytuację finansową Grupy.

Spółka ponosi również odpowiedzialność za obowiązki powierzone osobom trzecim. Rodzi to możliwość powstania roszczeń związanych z działalnością zleconą podmiotom zewnętrznym m. in. partnerom medycznym i kurierom.

Wystąpienie przez klienta z roszczeniem przeciwko Spółce rodzi również ryzyko pogorszenia wizerunku i – w konsekwencji – możliwość utraty obecnych i potencjalnych klientów.

Roszczenia kierowane przeciwko Spółce, jak również konsekwencje wynikające z utraty wizerunku może mieć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

W całej historii Grupy miało miejsce kilkanaście przypadków ugód z klientami, które jednak nie wpłynęły istotnie na działalność Grupy ani jej wyniki finansowe.

Ryzyko związane z przetwarzaniem przez Spółkę danych osobowych na znaczną skalę

W ramach bieżącej działalności, Spółka na znaczną skalę przetwarza dane osobowe, zarówno dawców krwi pępowinowej oraz tkanek, jak i ich rodziców. Przetwarzanie danych osobowych przez Spółkę musi być dokonywane w sposób zgodny z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych.

Spółka nie może wykluczyć, że pomimo stosowania środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych, dojdzie do naruszenia obowiązków prawnych w tym zakresie, w szczególności do ujawnienia danych osobowych osobom nieupoważnionym. W przypadku naruszenia przepisów prawnych związanych z ochroną danych osobowych, w szczególności ujawnienia danych osobowych w sposób niezgodny z prawem, Spółka może być narażona na zastosowanie wobec niej lub członków organów przewidzianych prawem sankcji. Bezprawne ujawnienie danych osobowych może również skutkować dochodzeniem przeciwko Spółce roszczeń o naruszenie dóbr osobistych.

Ryzyka zdarzeń katastroficznych, ryzyka wyjątkowe

Charakter prowadzonej działalności oraz dotychczasowe doświadczenie wskazują na niewielką możliwość wpływu czynników nadzwyczajnych na aktywność biznesową Spółki. Nie można jednak wykluczyć, że ewentualne (i) działania wojenne, (ii) działania o charakterze terrorystycznym, (iii) zjawiska epidemiologiczne oraz (iv) czynniki przyrodnicze i inne zdarzenia katastroficzne mogą wpłynąć na zachowania klientów. Efekty tych zjawisk mogą – poza wpływem na zachowania klientów – niekorzystnie wpłynąć również na wszelkie rodzaje działalności mające na celu realizację bieżących zamierzeń operacyjnych, jak i długoterminowych planów strategicznych.

Należy mieć na uwadze, że znaczna część przechowywanych przez Spółkę próbek znajduje się w jednej lokalizacji. W przypadku wystąpienia określonych zdarzeń nadzwyczajnych, w tym katastroficznych mających wpływ na daną lokalizację, np. całkowitego spalenia pomieszczeń, Spółka może nie mieć możliwości dalszego prowadzenia działalności.

W przypadku wystąpienia zdarzenia katastroficznego lub ryzyka wyjątkowego mogą one zagrozić ciągłości pracy Spółki.

Ryzyko związane z otoczeniem makroekonomicznym

Sprzedaż usług oferowanych przez Spółkę jest powiązana z sytuacją makroekonomiczną. Pomimo faktu, że oferta Spółki jest skierowana do osób o statusie finansowym wyższym od przeciętnego nie można wykluczyć, że istotne pogorszenie się wskaźników makroekonomicznych, m.in. tempa wzrostu PKB, tempa wzrostu wynagrodzeń, poziomu inflacji, stopy bezrobocia, deficytu budżetowego czy poziomu oszczędności gospodarstw domowych, może negatywnie wpływać na sprzedaż usług przez Spółkę.

Ryzyko związane z przyjętą metodą rozpoznawania przychodów i kosztów

W oparciu o regulacje Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, Spółka stosuje model bilansowego rozpoznawania przychodów i kosztów.

Model ten opiera rozpoznawanie przychodów w danym okresie na poziomie faktycznych kosztów zaliczonych do danego okresu i sumarycznego poziomu rentowności w całym okresie danego kontraktu. Taki model rozpoznawania przychodów pozwala na jednolite i spójne ujęcie wszystkich rodzajów kontraktów realizowanych przez Spółkę (niezależnie od sposobu płatności i innych parametrów kontraktów). Powoduje on jednak, że niektóre zmiany w działalności Spółki mogą mieć wpływ na poziom rozpoznawania przychodów, który nie jest prosty do przewidzenia. Na przykład zmniejszenie prognozowanych kosztów przechowywania próbek krwi pępowinowej dla nowo pozyskiwanych próbek w stosunku do wcześniejszych założeń powoduje zwiększenie przychodów rozpoznawanych w pierwszym okresie w związku z pobraniem i przetworzeniem próbki, a obniżenie kosztu przetwarzania pobranych próbek powoduje pogorszenie przychodów w danym okresie ze względu na rozpoznanie większej części przychodu w kolejnych okresach.

Nie można wykluczyć, że zmiany określonych parametrów działalności Spółki, które nie powodują żadnego lub trwałego pogorszenia jej przepływów gotówkowych, spowodują pogorszenie przychodów, a co za tym idzie także i wyników finansowych Spółki w danym okresie.

Nie można również wykluczyć, że ze względu na zmianę MSR lub MSSF, jak i zmianę innych przepisów prawa, do których musi stosować się Spółka, lub zmianę zachowań klientów niezbędne okaże się wprowadzenie zmian do stosowanego modelu rozpoznawania przychodów i kosztów, co może implikować zmiany w przyjętych zasadach rozpoznawania przychodów i kosztów Spółki.

Ryzyko związane ze wzrostem kosztów przechowywania

Ceny oferowanych przez Spółkę usług kalkulowane są w oparciu o analizę kosztów zmiennych i kosztów stałych. Dzięki systematycznie prowadzonym działaniom usprawniającym i optymalizującym procesy technologiczne i sprzedażowe, obecny poziom kosztów stałych w Spółce należy uznać za pozwalający na oferowanie konkurencyjnych cen usług.

Z uwagi na konstrukcję umów zawieranych z klientami, które nie pozwalają na zwiększenie wynagrodzenia za świadczone przez Spółkę usługi w stopniu wyższym niż stopa inflacji, istotna zmiana jednostkowych kosztów zmiennych (niektórych lub wszystkich) lub utrata kontroli nad poziomem kosztów stałych może wywrzeć negatywny wpływ na działalność, perspektywę rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

Dodatkowo, w celu poprawnego rozpoznania przychodów z kontraktów długoterminowych, Spółka przyjmuje założenia odnośnie kształtowania się przyszłych kosztów przechowywania próbek krwi pępowinowej w poszczególnych krajach. W razie, gdyby założenia te okazały się nietrafione, Spółka dokonuje ich corocznej korekty, co wpływa na przeliczenie wartości przychodów i kosztów każdego kontraktu i może powodować przeszacowanie stopnia rozpoznania przychodów, a w związku z tym korekty poziomu rozpoznania przychodów od początku kontraktu. To z kolei może spowodować rozpoznanie dodatkowego przychodu lub obniżenia przychodu w bieżącym okresie. Dotychczas Spółka przyjmowała ostrożne założenia, co do kształtowania się przyszłych kosztów przechowywania i efekt przeszacowań (odnoszony w przychody z przechowywania) był pozytywny, nie mając znaczącego wpływu na wyniki finansowe Spółki. W przyszłości na skutek ewentualnych błędnych założeń lub zdarzeń powodujących konieczność zmiany założeń, efekt ten może być negatywny i może powodować zmniejszenie przychodów i wyniku finansowego Grupy.

Ryzyko związane z transakcjami zawieranymi z podmiotami powiązаныmi

Podmioty z Grupy, w tym również Spółka, zawierają i zamierzają zawierać transakcje wewnątrz Grupy. W ocenie Zarządu Spółki transakcje takie były zawierane na warunkach rynkowych. Nie można jednak wykluczyć, iż zawarte już transakcje, jak i transakcje, które zostaną zawarte pomiędzy podmiotami z Grupy, mogą zostać uznane przez organy podatkowe, jako zawarte na warunkach odbiegających od warunków rynkowych, co w konsekwencji może prowadzić do konieczności uregulowania wykazanych należności podatkowych.

Ryzyko zmiany przepisów prawa oraz sposobu ich interpretacji i stosowania

Zagrożeniem dla działalności Grupy może być zmienność systemu prawnego w krajach, w których prowadzi działalność. Często zmieniające się przepisy, pociągające za sobą zmianę ich wykładni, istotnie utrudniają prowadzenie działalności gospodarczej oraz znacznie ograniczają przewidywalność wyników finansowych.

Ryzyko naruszenia przepisów dotyczących ochrony konsumentów

Przepisy Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów zakazują stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (przykładowo takich jak udzielanie klientom niewłaściwych informacji, stosowanie niedozwolonych postanowień i warunków umów, reklamy wprowadzające w błąd). Katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów nie jest zamknięty, co oznacza, że UOKiK może uznać daną praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nawet wówczas, gdy nie jest ona wprost wskazana jako zakazana w ustawie.

Spółka prowadzi swoją działalność również w innych krajach za pośrednictwem spółek działających na podstawie przepisów właściwych dla danego kraju, w tym zastosowanie będą miały przepisy zakazujące stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Naruszenie zasad dotyczących ochrony zbiorowych interesów konsumentów może prowadzić do nałożenia kar przez właściwy organ oraz do dochodzenia roszczeń przez poszkodowanych konsumentów w drodze postępowań sądowych, w przypadku w którym niektóre z postanowień w umowach zawieranych przez spółki z Grupy z klientami mogłyby zostać uznane za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Niekorzystne dla Spółek Zależnych rozstrzygnięcia sądów w danych jurysdykcjach mogą wpłynąć negatywnie na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

Ryzyko związane z koniecznością uzyskiwania i posiadania określonych pozwoleń

Dynamika rozwoju działalności Spółki jest uzależniona od konieczności uzyskania i posiadania zezwoleń administracyjnych, a także kierunków ewentualnych zmian przepisów prawa europejskiego lub krajowego, regulujących działalność w zakresie pozyskiwania, przetwarzania i przechowywania komórek macierzystych.

Ewentualne nieuzyskanie lub utrata posiadanych pozwoleń przez Spółkę będzie wiązało się z ryzykiem wstrzymania lub ograniczenia świadczenia usług, przedmiotowego lub geograficznego. Co więcej, nadrzędność prawa unijnego nad krajowym, a także konieczność ciągłego dostosowywania norm lokalnych do europejskich może spowodować w przyszłości zmianę obowiązujących uwarunkowań formalno-prawnych i administracyjnych.

Konieczność dostosowania się Spółki do nowych przepisów może spowodować obowiązek poniesienia znacznych nakładów finansowych. Wzrost kosztów, które Spółka będzie obowiązana ponieść, może doprowadzić do zwiększenia kosztów działalności, co w konsekwencji może wpłynąć negatywnie na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

Ryzyko zmian legislacyjnych w zakresie zasad funkcjonowania publicznej nieodpłatnej służby zdrowia w krajach prowadzenia działalności przez Grupę

Polisce nie wprowadzono regulacji prawnych, zgodnie z którymi następowałaby refundacja świadczeń medycznych obejmujących usługi pobrania, przetwarzania i przechowywania komórek macierzystych.

Ewentualne zmiany regulacji prawnych w Polsce, a w szczególności zmiany dotyczące rozszerzenia tzw. koszyka usług refundowanych na usługi świadczone przez Spółkę mogłyby spowodować trudne do przewidzenia konsekwencje w sposobie prowadzenia działalności przez Spółkę. Nie można wykluczyć wprowadzenia takich zmian regulacji prawnych dotyczących ochrony zdrowia, które mogłyby wywrzeć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

Ryzyko związane ze zmianą kwalifikacji usługi świadczonej przez szpitale na rzecz Spółki

Ustawa Transplantacyjna rozróżnia czynności pozyskiwania i pobierania tkanek, komórek, narządów, ze względu na moment dokonania czynności. W ciągu obowiązywania Ustawy Transplantacyjnej powstała rozbieżność poglądów w kwestii nazewnictwa opisanych czynności. W szczególności spotykane są poglądy zgodnie z którymi krew uważa się za pobraną, jeżeli czynność dokonywana jest przed wydalaniem łożyska. Pozyskanie krwi następuje po wydaleniu łożyska. W ocenie Spółki w przypadku krwi pępowinowej nie ma znaczenia czy jest ona pozyskiwana przed czy po wydaleniu łożyska z organizmu kobiety, gdyż jest ona zawsze pozyskiwana z łożyska, które nie jest częścią organizmu kobiety tylko tzw. płodu, co oznacza, że taka krew jest zawsze pozyskiwana, a nie pobierana - takie stanowisko było uznawane przez 10 lat obowiązywania Ustawy Transplantacyjnej. Czynność pobrania krwi pępowinowej wymaga uzyskania odpowiedniego pozwolenia wydawanego przez Ministra Zdrowia. Istnieją szpitale, które nie uzyskały wymaganego pozwolenia, kategoryzując swoje usługi jako pozyskiwanie krwi pępowinowej. Z technicznego oraz medycznego punktu widzenia szpitale mogą swobodnie realizować zarówno czynności pobrania (wymagające pozwolenia) jak i pozyskania krwi pępowinowej (nie wymagające pozwolenia) zgodnie z obowiązującymi procedurami. Wobec wyrażonego w Uchwale Krajowej Rady Transplantacyjnej nr 46/2015 z dnia 7 grudnia 2015 roku stanowiska w kwestii interpretacji rozumienia terminów

„pobierania” i „pozyskiwania” istnieje ryzyko, że część szpitali, które nie uzyskały wymaganego pozwolenia a będzie chciała realizować pobrania krwi przed wydalaniem łożyska może wypowiedzieć lub dążyć do zmiany warunków umów zawartych ze Spółką, co może mieć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

5.4 Ryzyko finansowe

Grupa Kapitałowa narażona jest na szereg ryzyk mających źródła zarówno w sytuacji makroekonomicznej w krajach, w których spółki Grupy działają, jak i mikroekonomicznej w poszczególnych przedsiębiorstwach. Głównymi czynnikami zewnętrznymi mogącymi wywierać negatywny wpływ na wynik Grupy są wahania kursów walut obcych względem złotego oraz zmiany rynkowych stóp procentowych.

Szczegółowe informacje nt. wpływu ryzyka finansowego na sytuację Grupy zostały zamieszczone w nocie nr 33 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2016 rok. Poniżej natomiast zamieszczono najważniejsze informacje nt. zasad zarządzania ryzykiem finansowym.

W celu ograniczenia możliwości wystąpienia ryzyk Grupa prowadzi jednolitą politykę zarządzania ryzykiem finansowym oraz stały monitoring obszarów ryzyka, wykorzystując dostępne strategie i mechanizmy w celu zminimalizowania ujemnych efektów zmienności rynku i zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Polityka i strategia zarządzania ryzykiem monitorowana jest przez Zarząd jednostki dominującej oraz odpowiednie komórki merytoryczne poszczególnych spółek.

Ryzyko stopy procentowej

Zmiany rynkowych stóp procentowych mogą niekorzystnie oddziaływać na wynik finansowy Grupy. Grupa jest narażona na ryzyko zmiany tego z powodu możliwej zmiany wartości odsetek naliczonych od kredytów udzielonych przez zewnętrzne instytucje finansowe spółkom Grupy opartych na zmiennej stopie procentowej. Grupa nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń.

Spółki Grupy mierzą ekspozycję na ten czynnik ryzyka zestawiając sumę kwot wynikających ze wszystkich instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmianę stopy procentowej. Dodatkowo jednostki Grupy prowadzą ewidencję dotyczącą planowanego zadłużenia w ciągu przyszłych 12 miesięcy natomiast dla instrumentów długoterminowych na okres ich obowiązywania.

Celem ograniczenia ryzyka jest niwelacja poniesienia większych kosztów z tytułu zawartych zobowiązań finansowych opartych na zmiennej stopie procentowej.

Ryzyko walutowe

Grupa prowadzi działalność gospodarczą na terenie różnych państw, w których obowiązują różne waluty, m. in. euro, złoty polski, lira turecka, lej rumuński, forint węgierski, frank szwajcarski. Zarówno koszty, jak i ceny usług oferowanych klientom Grupy w każdym z tych krajów wyceniane są zwykle w walucie lokalnej. W 2017 roku ok. 37% skonsolidowanych przychodów Grupy zostało wygenerowane w walutach innych niż złoty. W szczególności były to euro, lira turecka, lej rumuński oraz forint węgierski.

Walutami operacyjnymi jednostek zależnych mających siedzibę poza granicami Polski są waluty obowiązujące w krajach, w których podmioty te prowadzą działalność. W związku z tym wartość aktywów danej spółki jak również jej wynik jest przeliczany na polskie złote, a zatem na ich wartość prezentowaną w sprawozdaniu mają wpływ kursy walut obcych względem polskiego złotego, co może mieć wpływ na zmianę ich wartości. Zmiana relacji każdej z walut lokalnych do złotego może zatem mieć negatywny wpływ na działalność, perspektywy rozwoju, sytuację finansową lub wyniki Grupy pomimo braku zmian poziomu sprzedaży lub kosztów wyrażonych w jednostkach produktów lub usług, a kwoty ewentualnych dywidend po przeliczeniu na złote mogą być niższe od oczekiwanych.

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, ani nie korzysta z kontraktów walutowych typu forward, przy czym ryzyko kursowe w pewnym zakresie niwelowane jest poprzez stosowanie mechanizmu hedgingu

naturalnego. Ze względu na fakt, że jednostki Grupy nie posiadają znaczących nierozliczonych pozycji pieniężnych denominowanych w walutach obcych, zdaniem Zarządu Jednostki Dominującej ryzyko walutowe jest znikome.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe, na które narażona jest Grupa Kapitałowa może wynikać z:

- wiarygodności kredytowej klientów korporacyjnych, co jednak z uwagi na brak znacznej koncentracji ryzyka kredytowego i duży udział stosunkowo niewielkich transakcji w całości obrotu nie wymaga stosowania specjalnych zabezpieczeń transakcji, poza monitoringiem kontrahentów pod kątem ich zdolności kredytowych,
- ryzyka kredytowego wynikającego z wiarygodności kredytowej instytucji finansowych (banków/brokerów),

W ocenie Grupy ryzyko dotyczące klientów nie odbiega od przeciętnego ryzyka kredytowego na rynku, na którym działa Grupa. W rozliczaniu z kontrahentami preferuje się płatności przelewem, kartą kredytową oraz przedpłaty. Decyzje dotyczące udzielenia kredytu podejmuje się biorąc pod uwagę wynik badania wypłacalności, wartość kontraktu, termin płatności oraz prognozowane saldo należności.

Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i instrumentów pochodnych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Grupy są różne banki o wysokim ratingu kredytowym przyznawanym przez międzynarodowe agencje ratingowe.

Ryzyko związane z płynnością

Realizacja celów operacyjnych i strategicznych, w szczególności inwestycji w nowe produkty i usługi, oraz zapewnienie corocznej wypłaty dywidendy wymaga utrzymania dyscypliny w zarządzaniu płynnością finansową przedsiębiorstwa. Ponoszenie nakładów na rozwój jest zazwyczaj oddalone w czasie od momentu uzyskania pierwszych przychodów z tego tytułu. W związku z tym, w przypadku nadmiernego zaangażowania Spółki w zbyt wiele projektów rozwojowych przy jednoczesnym obciążeniu wypłatą dywidendy, istnieje ryzyko wystąpienia problemów z płynnością, co mogłoby doprowadzić do trudności w terminowym wywiązywaniu się Spółki ze zobowiązań finansowych.

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Grupa zabezpiecza płynność poprzez wykorzystanie limitów kredytowych oraz dat zapadalności depozytów, monitorując na bieżąco płynność na podstawie aktualizowanych co miesiąc prognoz wykonania przepływów finansowych. Na dzień 31 grudnia 2017 r. wielkość niewykorzystanych linii kredytowych wynosiła około 1 mln zł. Grupa monitoruje płynność finansową bazując na kalkulacji stopy zadłużenia oraz wskaźnika bieżącej płynności. Zarówno stopa zadłużenia jak i wskaźnik płynności w roku 2017 utrzymują się na podobnym poziomie jak w analogicznym okresie roku ubiegłego. Dodatkowo Grupa przeprowadza projekcje przyszłych przepływów z tytułu zobowiązań handlowych.

6 Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego

6.1 Zbiór stosowanych zasad ładu korporacyjnego

W 2017 roku Spółka podlegała zasadom ładu korporacyjnego zawartym w zbiorze „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016” uchwalonym przez Radę Nadzorczą Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. Uchwałą Nr 26/1413/2015 z dnia 13 października 2015 roku, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Obowiązujący w 2017 zbiór zasad ładu korporacyjnego ujęty w dokumencie Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW jest dostępny na stronie internetowej <https://www.gpw.pl/dobre-praktyki>.

Spółka wypełniając obowiązki informacyjne dotyczące stosowania ładu korporacyjnego, kieruje się zasadami skutecznej i przejrzystej polityki informacyjnej i komunikacji z rynkiem i inwestorami. Przede wszystkim po debiucie giełdowym, PBKM poinformowała o zakresie stosowania zasad ładu korporacyjnego wynikających z obowiązujących od dnia 1 stycznia 2016 roku „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016”. We wrześniu 2017 roku Spółka poinformowała o rozpoczęciu stosowania zasady II.Z.8 w związku z powołaniem w Spółce Komitetu Audytu.

Wszelkie informacje wynikające z przyjętych przez Spółkę zasad ładu korporacyjnego publikowane są na stronie internetowej <https://akcjonariusze.pbkm.pl/spolka-i-grupa-kapitalowa/dobre-praktyki>.

Jednocześnie Spółka prowadzi swoją stronę korporacyjną internetową www.akcjonariusze.pbkm.pl, za pośrednictwem której Spółka realizuje zasady zawarte w rozdziale I DPSN 2016. Na stronie internetowej zamieszczone są przydatne inwestorom informacje oraz prezentacje, dotyczące najważniejszych wydarzeń związanych z działalnością Spółki. Ponadto, w ciągu roku obrotowego Zarząd PBKM S.A. organizował spotkania z inwestorami, podczas których szczegółowo omawiane były wyniki finansowe Spółki oraz całej Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych S.A..

6.2 Informacja na temat zasad od stosowania, których odstąpiono w 2017 r.

W 2017 roku Emitent stosował zasady ujęte w zbiorze DPSN 2016 za wyjątkiem wskazanych poniżej zasad szczegółowych oraz jednej rekomendacji.

I.Z.1.15. informację zawierającą opis stosowanej przez spółkę polityki różnorodności w odniesieniu do władz spółki oraz jej kluczowych menedżerów; opis powinien uwzględniać takie elementy polityki różnorodności, jak płeć, kierunek wykształcenia, wiek, doświadczenie zawodowe, a także wskazywać cele stosowanej polityki różnorodności i sposób jej realizacji w danym okresie sprawozdawczym; jeżeli spółka nie opracowała i nie realizuje polityki różnorodności, zamieszcza na swojej stronie internetowej wyjaśnienie takiej decyzji.

Komentarz spółki:

Spółka nie stosuje powyższej zasady. Spółka nie przewiduje publikowania na stronie internetowej informacji zawierającej opis stosowanej polityki różnorodności. Spółka wyraża poparcie dla powyższej zasady, jednakże, z zastrzeżeniem uprawnień osobistych wynikających ze Statutu Spółki, decyzja o składzie Rady Nadzorczej podejmowana jest przez akcjonariuszy na walnym zgromadzeniu, zaś Zarząd powoływany jest przez Radę Nadzorczą, co w konsekwencji oznacza, że decyzja co do ostatecznego składu osobowego organów leży wyłącznie w kompetencji określonych organów i podmiotów. Spółka nie wyklucza, że zasada ta będzie mogła być stosowana w przyszłości, jednak należy zaznaczyć, że kryteriami stosowanymi w pierwszej kolejności przy kształtowaniu polityki zatrudnienia i wyboru członków organów Spółki oraz jej kluczowych menedżerów będą wiedza, doświadczenie i umiejętności.

I.Z.1.16. informację na temat planowanej transmisji obrad walnego zgromadzenia - nie później niż w terminie 7 dni przed datą walnego zgromadzenia,

Komentarz spółki:

Spółka nie stosuje powyższej zasady. Spółka nie stosuje zasady dotyczącej planowanej transmisji obrad walnego zgromadzenia. Mając na względzie dotychczasowe doświadczenie Spółki odnośnie organizacji i przebiegu walnych zgromadzeń większość akcjonariuszy Spółki uczestniczy w obradach walnego zgromadzenia bezpośrednio. Realizując obowiązki informacyjne, w szczególności poprzez publikowanie stosownych raportów bieżących oraz podawanie informacji na swojej stronie internetowej Spółka zapewnia akcjonariuszom dostęp do informacji dotyczących walnych zgromadzeń. Jednocześnie Zarząd deklaruje, iż w przypadku zgłoszenia takiej potrzeby ze strony szerszego grona akcjonariuszy dołoży starań, aby zasadę wprowadzić.

I.Z.1.20. zapis przebiegu obrad walnego zgromadzenia, w formie audio lub wideo,

Komentarz spółki:

Spółka nie stosuje powyższej zasady. Spółka nie stosuje zasady dotyczącej zapisu przebiegu obrad walnego zgromadzenia w formie audio lub wideo. Mając na względzie dotychczasowe doświadczenie Spółki odnośnie organizacji i przebiegu walnych zgromadzeń większość akcjonariuszy Spółki uczestniczy w obradach walnego zgromadzenia bezpośrednio. Realizując obowiązki informacyjne, w szczególności poprzez publikowanie stosownych raportów bieżących oraz podawanie informacji na swojej stronie internetowej Spółka zapewnia akcjonariuszom dostęp do informacji dotyczących walnych zgromadzeń. Jednocześnie Zarząd deklaruje, iż w przypadku zgłoszenia takiej potrzeby ze strony szerszego grona akcjonariuszy doloży starań, aby zasadę wprowadzić.

I.Z.2. Spółka, której akcje zakwalifikowane są do indeksów giełdowych WIG20 lub mWIG40, zapewnia dostępność swojej strony internetowej również w języku angielskim, przynajmniej w zakresie wskazanym w zasadzie I.Z.1. Niniejszą zasadę powinny stosować również spółki spoza powyższych indeksów, jeżeli przemawia za tym struktura ich akcjonariatu lub charakter i zakres prowadzonej działalności.

Komentarz spółki:

Nie ma zastosowania. Akcje Spółki nie są notowane we wskazanych indeksach giełdowych.

II.Z.2. Zasiadanie członków zarządu spółki w zarządach lub radach nadzorczych spółek spoza grupy kapitałowej spółki wymaga zgody rady nadzorczej.

Komentarz spółki:

Spółka nie stosuje powyższej zasady. Spółka nie przewiduje stosowania zasady dotyczącej zasiadania członków zarządu Spółki w zarządach lub radach nadzorczych spółek spoza grupy kapitałowej Spółki. W ocenie Spółki wprowadzony w Statucie zakaz zajmowania się interesami konkurencyjnymi wobec Spółki lub jej spółek zależnych w wystarczającym stopniu zapewnia należyte wywiązywanie się z obowiązków osób pełniących funkcję członków Zarządu.

IV.Z.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.

Komentarz spółki:

Nie ma zastosowania. Na datę sporządzenia niniejszego oświadczenia transmisja obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym nie jest uzasadniona z uwagi na strukturę akcjonariatu Spółki.

IV.Z.3. Przedstawicielom mediów umożliwia się obecność na walnych zgromadzeniach.

Komentarz spółki:

Spółka nie stosuje powyższej zasady. Spółka nie umożliwia przedstawicielom mediów obecności na walnych zgromadzeniach. W ocenie Spółki obowiązujące przepisy prawa w wystarczający sposób regulują wykonywanie nałożonych na spółki publicznych obowiązków informacyjnych w zakresie jawności i transparentności spraw będących przedmiotem obrad Walnego Zgromadzenia. Ponadto brak obecności przedstawicieli mediów zabezpiecza Spółkę przed ewentualnymi roszczeniami akcjonariuszy, którzy mogliby nie życzyć sobie upubliczniania swojego wizerunku oraz wypowiedzi.

VI.Z.2. Aby powiązać wynagrodzenie członków zarządu i kluczowych menedżerów z długookresowymi celami biznesowymi i finansowymi spółki, okres pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki, a możliwością ich realizacji powinien wynosić minimum 2 lata.

Komentarz spółki:

Spółka nie stosuje powyższej zasady. Spółka nie przewiduje stosowania tej zasady, ponieważ w jej ocenie skrócenie tego okresu nie wpłynie na realizację długookresowych celów biznesowych i finansowych Spółki.

VI.Z.4. Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia raport na temat polityki wynagrodzeń, zawierający co najmniej:

- 1) ogólną informację na temat przyjętego w spółce systemu wynagrodzeń,
- 2) informacje na temat warunków i wysokości wynagrodzenia każdego z członków zarządu, w podziale na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia, ze wskazaniem kluczowych parametrów ustalania zmiennych składników wynagrodzenia i zasad wypłaty odpraw oraz innych płatności z tytułu rozwiązania stosunku pracy, zlecenia lub innego stosunku prawnego o podobnym charakterze – oddzielnie dla spółki i każdej jednostki wchodzącej w skład grupy kapitałowej,
- 3) informacje na temat przysługujących poszczególnym członkom zarządu i kluczowym menedżerom pozafinansowych składników wynagrodzenia,
- 4) wskazanie istotnych zmian, które w ciągu ostatniego roku obrotowego nastąpiły w polityce wynagrodzeń, lub informację o ich braku,
- 5) ocenę funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Komentarz spółki:

Spółka nie stosuje powyższej zasady. Spółka nie przewiduje przedstawiania raportu na temat polityki wynagrodzeń. W ocenie Spółki obowiązujące przepisy prawa, w szczególności dotyczące sporządzania sprawozdań finansowych, w wystarczający sposób regulują wykonywanie nałożonych na podmioty gospodarcze obowiązków w zakresie ujawniania poziomów uposażeń, w tym członków Zarządu. Ponadto Spółka zapewnia, że ustalony przez Radę Nadzorczą w odniesieniu do członków Zarządu poziom wynagrodzenia – zarówno w odniesieniu do jego stałych i zmiennych składników - uzależniony jest od zakresu indywidualnych obowiązków i obszarów odpowiedzialności powierzonych poszczególnym członkom Zarządu.

6.3 System kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych

Zasady sporządzania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych uregulowane są w szczególności przez Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej, ustawę o rachunkowości oraz wewnętrznych procedurach funkcjonujących w Spółce. Ustanowienie systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych ma na celu w szczególności zapewnienie kompletności i poprawności informacji finansowych zawartych w sprawozdaniach finansowych i raportach okresowych. Jednocześnie zarządzanie ryzykiem Spółki w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych odbywa się poprzez identyfikację obszarów ryzyka, ich analizę oraz realizację działań koniecznych do jego ograniczenia lub eliminacji.

Za system kontroli wewnętrznej i proces sporządzania sprawozdań finansowych oraz raportów okresowych w Spółce odpowiedzialny jest Zarząd Spółki. W toku agregowania wyników finansowych wyniki segmentu Rynek strategiczny są regularnie analizowane przez dwóch Członków Zarządu Jednostki Dominującej, jako głównego organu decyzyjnego. Z kolei wyniki segmentu Pozostałe rynki jako całości są przedmiotem regularnej weryfikacji przez organy zarządcze jednostki dominującej. W pracach nad przygotowaniem raportów sprawozdań finansowych biorą udział wyłącznie wyznaczeni pracownicy spółek z Grupy Kapitałowej. Proces sporządzania sprawozdań finansowych jest koordynowany przez Członka Zarządu ds. Finansowych.

Istotną rolę w systemie zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych w Spółce pełni również Rada Nadzorczą Spółki. Niezależnie od bieżącej komunikacji realizowanej w toku sporządzenia sprawozdań finansowych zgodnie z wymogiem przepisów KSH Rada Nadzorczą corocznie dokonuje oceny sporządzonych sprawozdań finansowych za poprzedni rok obrotowy.

W procesie sporządzania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych jednym z podstawowych elementów kontroli jest weryfikacja sprawozdania finansowego przez niezależnego audytora. Zarząd zawiera z biegłym rewidentem, wybranym przez Radę Nadzorczą, umowę na zbadanie jednostkowego sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej Spółki. Warunki umowy z biegłym rewidentem zatwierdza Rada Nadzorczą. Zarząd nie ma prawa rozwiązać lub zmienić postanowień umowy z biegłym rewidentem bez uprzedniej zgody Rady Nadzorczej. W ramach procesu badania sprawozdań finansowych biegli rewidenci spotykają się z członkami Zarządu w celu omówienia wybranych kwestii zawartych w sprawozdaniach.

6.4 Akcje i akcjonariat

6.4.1 Kapitał zakładowy oraz akcje własne

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku kapitał podstawowy Spółki wynosił 2.367,4 tys. zł i był podzielony na 4.734.820 akcji o wartości nominalnej 0,50 zł każda. w tym:

- 1.752.227 akcji serii A
- 203.600 akcji serii B
- 30.600 akcji serii C
- 484.400 akcji serii D
- 232.200 akcji serii E
- 1.630.000 akcji serii F
- 94.200 akcji serii G
- 32.000 akcji serii H
- 163.000 akcji serii I
- 112.593 akcje serii J.

Na dzień sporządzenia Raportu Statut Spółki przewiduje możliwość skorzystania z warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego. Kapitał zakładowy Spółki został warunkowo podwyższony o kwotę 118.370,50 zł w drodze emisji nie więcej niż 236.741 akcji zwykłych na okaziciela serii K o wartości nominalnej 0,50 zł każda. Celem warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego jest przyznanie praw do objęcia akcji serii K posiadaczom warrantów subskrypcyjnych, będącym osobami uczestniczącymi w programie motywacyjnym, z wyłączeniem prawa poboru w stosunku do dotychczasowych akcjonariuszy Spółki. Prawa objęcia akcji serii K mogą zostać wykonane w różnym terminie, najpóźniej do dnia 31 grudnia 2023 roku.

Spółki z Grupy PBKM nie posiadają akcji Jednostki Dominującej.

6.4.2 Struktura akcjonariatu

Poniżej zaprezentowano strukturę akcjonariatu Spółki na dzień publikacji raportu za 2017 rok.

Akcjonariusz	Liczba akcji/głosów*	Udział w kapitale podstawowym/ogólnej liczbie głosów
Fundusze zarządzane przez Altus TFI S.A.	752 127	15,88%
Jakub Baran	378 227	7,99%
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	370 000	7,81%
Pozostali	3 234 466	68,32%
Suma	4 734 820	100,0%

* Dane oparte o oficjalne zawiadomienia przekazane przez Akcjonariuszy do Emitenta

W trakcie okresu sprawozdawczego nastąpiły następujące zmiany w akcjonariacie Spółki:

- W dniu 30 maja 2017 r. otrzymał informację od akcjonariusza – EVF I Investments S. a r.l. o rozpoczęciu przez procesu przyśpieszonej budowy księgi popytu, której celem jest sprzedaż do 1.802.200 akcji Spółki, reprezentujących do 38,06% udziału w ogólnej liczbie głosów Spółki. Następnie w dniu 6 czerwca 2017 roku do Spółki wpłynęło zawiadomienie od akcjonariusza EVF I Investments S. a r.l. z siedzibą w Luksemburgu (EVF Inv) oraz Enterprise Venture Fund I L.P. z siedzibą w Grand Cayman, Cayman Island (EVF) będącego podmiotem bezpośrednio dominującym wobec EVF Inv w którym poinformowano, że w wyniku rozliczenia w dniu 5 czerwca 2017 roku, transakcji pakietowej dokonanej w dniu 1 czerwca 2017 r. na rynku regulowanym GPW, której przedmiotem była sprzedaż przez EVF Inv 1.802.200 akcji Emitenta, doszło do zmniejszenia o 38,06% dotychczasowego bezpośredniego udziału EVF Inv oraz pośredniego udziału EVF w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Emitenta.
- W dniu 7 czerwca 2017 r. do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Altus Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., w którym poinformowano, iż fundusze zarządzane przez ALTUS TFI S.A. przekroczyły próg 10% i 15% w ogólnej liczbie głosów w Spółce.
- W dniu 8 czerwca 2017 r. do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. w którym poinformowano, iż zarządzane przez Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. fundusze tj. Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny oraz Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny stały się posiadaczami akcji Spółki powyżej 5 % głosów w Spółce.
- Dnia 8 września 2017 r. do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Pana Oskara Chejde w którym poinformowano o zmniejszeniu dotychczasowego udziału ponad 5% ogólnej liczby głosów w PBKM S.A. do poniżej 5% ogólnej liczby głosów w Spółce.
- W dniu 8 grudnia 2017 r. do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Altus Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., w którym poinformowano, iż fundusze zarządzane przez ALTUS TFI S.A. zmniejszyły dotychczasowy udział w ogólnej liczbie głosów w PBKM S.A. z poziomu 19,92% do 15,88%.

6.4.3 Wykaz akcji i udziałów podmiotów z Grupy Kapitałowej w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Poniżej zaprezentowano informację nt. akcji Spółki posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień sporządzenia raportu okresowego za rok 2017.

Akcjonariusz	Funkcja	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnej liczbie głosów	Wartość nominalna (PLN)
Jakub Baran	Prezes Zarządu	378 227	7,99%	189 113,5
Tomasz Baran	Członek Zarządu	48 685	1,03%	24 342,5
Jerzy Mikosz*	Członek Zarządu	16 108	0,34%	8 054,0
Konrad Milterski	Członek Rady Nadzorczej Spółki	1 849	0,04%	924,50

* Pan Jerzy Mikosz złożył skuteczną z dniem 31 grudnia 2017 r. rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu Emitenta.

Pozostałe osoby nadzorujące nie posiadają akcji Emitenta.

Osoby zarządzające i nadzorujące nie posiadają akcji/udziałów w podmiotach z Grupy PBKM.

6.4.4 Uprawnienia do akcji Spółki

W dniu 15 lutego 2016 r. NWZ Spółki podjęło uchwałę w m.in. w sprawie przeprowadzenia programu motywacyjnego w Spółce, warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją akcji zwykłych na okaziciela serii K oraz emisji warrantów subskrypcyjnych, zgodnie z którą kapitał zakładowy Spółki

został warunkowo podwyższony o kwotę 118.370,50 PLN w drodze emisji nie więcej niż 236.741 akcji. W ramach ww. programu wyemitowanych zostanie 236.741 warrantów subskrypcyjnych z wyłączeniem w całości prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy, uprawniających do objęcia akcji serii K, stanowiących 5% obecnego kapitału zakładowego Spółki. Warranty będą emitowane nieodpłatnie. Objęcie i wydanie Warrantów odbywać się będzie w 4 transzach, po jednej transzy za każdy zakończony rok obrotowy tj. za lata obrotowe 2016-2019. W skład każdej transzy będzie wchodziło 38.826 sztuk warrantów. Warranty nie przyznane lub nie objęte za dany rok obrotowy w danej transzy (bez względu na przyczynę) będą przechodzić do puli rezerwowej. Pula rezerwowa wynosi 81.437 sztuk warrantów. W skład puli rezerwowej będą wchodzić także warranty nie przyznane lub nie objęte w danej transzy (bez względu na przyczynę). Prawo wstępnego alokowania i przyznawania Warrantów znajdujących się w puli rezerwowej przysługuje wyłącznie Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza Spółki, działając na podstawie wskazanej powyżej uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 15 lutego 2016 r. w dniu 11 marca 2016 r. wskazała Panów Jakuba Barana, Tomasza Barana oraz Jerzego Mikosza oraz dwie osoby uznane za kluczowe dla działalności Grupy Kapitałowej, jako osoby uprawnione do udziału w nowym programie motywacyjnym. Rada Nadzorcza wstępnie alokowała na ich rzecz warrantów subskrypcyjne w następujący sposób:

- Pan Jakub Baran – Prezes Zarządu Spółki, po spełnieniu warunków programu motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019,
- Pan Tomasz Baran – Członek Zarządu, po spełnieniu warunków Nowego Programu Motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019,
- Jerzy Mikosz – Członek Zarządu, po spełnieniu warunków Nowego Programu Motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 4.735 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 4.735 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 4.735 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 4.735 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019.

Pozostałe dwie osoby będą miały prawo do objęcia odpowiednio do 1.184 sztuk Warrantów za każdy rok obrotowy oraz do 947 za każdy rok obrotowy.

Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania warrantów o których mowa powyżej nie zostały wyemitowane.

Mając powyższe na uwadze na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania osoby zarządzające i nadzorujące nie posiadały uprawnień do akcji Emitenta.

W Spółce nie funkcjonuje system kontroli programów akcji pracowniczych.

6.4.6 Ograniczenia związane z akcjami Spółki

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania w Spółce nie występują żadne ograniczenia co do wykonywania prawa głosu z akcji. Wszystkie akcje Spółki są akcjami zwykłymi na okaziciela. Statut Spółki nie przewiduje jakiegokolwiek ograniczenia w ww. zakresie.

Statut Spółki nie przewiduje ograniczeń w zakresie przenoszenia praw własności akcji. Jednocześnie Dotychczasowi akcjonariusze Spółki posiadający akcje Spółki przed przeprowadzeniem oferty publicznej (Akcjonariusze) oraz Spółka zawarli z mBank S.A. oraz Haitong Bank S.A. Oddział w Polsce (Menedżerowie Oferty Publicznej, Menedżerowie Oferty) umowy ograniczenia rozporządzania Akcją, na mocy których Akcjonariusze zobowiązali się, że w okresie 360 dni liczonych od dnia przydziału Akcji Oferowanych nie będą – bez uprzedniej pisemnej zgody Menedżerów Oferty (przy czym Menedżerowi Oferty nie mogą odmówić takiej zgody bez uzasadnionej przyczyny, z zastrzeżeniem, że w stosunku do akcji Spółki posiadanych przez Akcjonariuszy niepełniących funkcji członków zarządu Spółki, Menedżerowie Oferty nie mogą odmówić takiej zgody, gdy cena

emisyjna/sprzedaży akcji Spółki będzie w danym przypadku wyższa o co najmniej 15% od Ceny Akcji Oferowanych dla Inwestorów Instytucjonalnych) oferować, sprzedawać, emitować (z wyłączeniem emitowania akcji Spółki w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki związanego z ustanowieniem, realizacją lub zmianą programu motywacyjnego Spółki), obciążać, ani w inny sposób rozporządzać, ani publicznie ogłaszać emisji, oferty, sprzedaży ani zbycia lub zamiaru podjęcia takich działań lub podejmować działań zmierzających do, lub mogących skutkować: emisją nowych akcji Spółki, ofertą, sprzedażą lub zbyciem Akcji (z wyłączeniem nabywania przez Akcjonariuszy lub Spółkę akcji Spółki od uczestników programów motywacyjnych ustanowionych w Spółce) lub papierów wartościowych wymiennych lub zamiennych na akcje Spółki lub umożliwiających ich uzyskanie w drodze realizacji praw związanych z takimi papierami wartościowymi (z wyłączeniem warrantów subskrypcyjnych oferowanych przez Spółkę w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki, w związku z uchwalonym w Spółce programem motywacyjnym), innych praw umożliwiających nabycie Akcji (z wyłączeniem wstępnego alokowania praw do warrantów subskrypcyjnych oferowanych przez Spółkę w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z uchwalonym w Spółce programem motywacyjnym), ani innych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych, których wartość jest ustalana bezpośrednio lub pośrednio przez odniesienie do ceny powyższych papierów wartościowych stanowiących ich instrument bazowy, włącznie ze swapami na akcje, kontraktami terminowymi i opcjami (Zobowiązanie Lock – Up), a Menedżerowie Oferty zobowiązują się wobec Akcjonariuszy oraz Spółki takiej zgody nie odmówić, ani nie opóźnić bez uzasadnienia, z zachowaniem procedury opisanej powyżej. W przypadku Akcjonariuszy pełniących funkcję członków zarządu Spółki, okres Zobowiązania Lock Up wynosi 540 dni liczonych od dnia przydziału Akcji Oferowanych.

Zobowiązanie Lock Up Akcjonariuszy oraz Spółki względem Menedżerów Oferty nie jest solidarne (brak zobowiązania solidarnego pomiędzy Akcjonariuszami z osobna oraz pomiędzy łącznie Akcjonariuszami a Spółką).

Rozporządzenie akcjami Spółki, bez konieczności otrzymania pisemnej zgody Menedżerów Oferty, może mieć miejsce wyłącznie w następujących przypadkach: a) sprzedaży Akcji Sprzedawanych w ramach Oferty; b) bezpośredniej sprzedaży akcji Spółki w odpowiedzi na publiczne wezwanie do zapisywania się na sprzedaż akcji Spółki, jak i zaciągania zobowiązań (w tym zobowiązań warunkowych) do złożenia zapisu w odpowiedzi na wezwanie na sprzedaż akcji Spółki; c) dokonywania skupu akcji własnych przez Spółkę („buy back”) pod warunkiem, że zasady skupu akcji własnych zostaną publicznie ogłoszone przed rozpoczęciem skupu i będą umożliwiały wszystkim akcjonariuszom Spółki zbycie akcji na takich samych warunkach (co do ceny i terminów zawarcia transakcji) i w takich samych okolicznościach (co formy i trybu zawierania transakcji zbycia akcji na rzecz Spółki); d) rozporządzenia akcjami Spółki w wykonaniu orzeczenia sądu, decyzji organu administracji publicznej lub w celu wypełnienia obowiązków wynikających z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa; e) zbycia lub przeniesienia akcji Spółki w wyniku prowadzonego postępowania naprawczego, upadłościowego lub likwidacyjnego; f) zbycia akcji Spółki na rzecz podmiotu powiązanego z Akcjonariuszami w rozumieniu MSR 24, jednakże pod warunkiem, że podmiot ten zawrze uprzednio z Menedżerami Oferty umowę analogiczną do niniejszej Umowy.

6.4.7 Umowy zawarte pomiędzy akcjonariuszami

Poza umowami opisanymi w niniejszym sprawozdaniu na dzień jego sporządzenia Spółce nie są znane jakiegokolwiek inne umowy w wyniku, których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

6.5 Specjalne uprawnienia kontrolne

Spółka nie emitowała papierów wartościowych dających specjalne uprawnienia kontrolne – wszystkie wyemitowane akcje są akcjami zwykłymi na okaziciela.

6.6 Władze

6.6.1 Zarząd

Skład osobowy

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania z działalności skład organów zarządczych jednostki dominującej przedstawiał się następująco:

Organ	Funkcja	Imię i nazwisko
Zarząd	Prezes Zarządu	Jakub Julian Baran
	Członek Zarządu	Tomasz Baran
	Członek Zarządu	Marcin Radziszewski

Na dzień 31 grudnia 2017 roku skład organów zarządczych jednostki dominującej przedstawiał się następująco:

Organ	Funkcja	Imię i nazwisko
Zarząd	Prezes Zarządu	Jakub Julian Baran
	Członek Zarządu	Tomasz Baran
	Członek Zarządu	Jerzy Mikosz

W dniu 8 grudnia 2017 roku Spółka otrzymała datowaną na ten sam dzień rezygnację Pana Jerzego Mikosza z pełnienia funkcji Członka Zarządu Emitenta z dniem 31 grudnia 2017 roku. Przyczyną rezygnacji jest oddelegowanie Pana Jerzego Mikosza do organizacji spółki zależnej FamiCord AG z siedzibą w Szwajcarii, w której zaplanowane jest rozpoczęcie działalności operacyjnej w roku 2018. W związku z ww. rezygnacją w dniu 8 grudnia 2017 r. Rada Nadzorcza Spółki powołała z dniem 1 stycznia 2018 roku Pana Marcina Radziszewskiego do składu Zarządu Spółki powierzając mu funkcję członka Zarządu Emitenta.

Kompetencje i uprawnienia Zarządu

Sposób działania Zarządu określa Statut, szczegółowo może go również określić Regulamin Zarządu, który uchwała Zarząd samodzielnie, a zatwierdzany jest przez Radę Nadzorczą.

Jeżeli Zarząd jest wieloosobowy, to do składania oświadczeń woli oraz podpisywania w imieniu Spółki upoważnieni są dwaj członkowie Zarządu działający łącznie, albo jeden członek Zarządu działający łącznie z prokurentem albo prokurent działający łącznie z członkiem Zarządu. Uchwały Zarządu są podejmowane zwykłą większością głosów, a w przypadku równej liczby głosów Prezes Zarządu ma głos rozstrzygający.

Zarząd zawiera z biegłym rewidentem, wybranym przez Radę Nadzorczą, umowę na zbadanie jednostkowego sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej Spółki. Warunki umowy z biegłym rewidentem zatwierdza Rada Nadzorcza. Zarząd nie ma prawa rozwiązać lub zmienić postanowień umowy z biegłym rewidentem bez uprzedniej zgody Rady Nadzorczej. Ponadto Zarząd zobowiązany jest do informowania Rady Nadzorczej o zamiarze dokonania przez Spółkę lub Spółkę Zależną wydatków (w tym wydatków inwestycyjnych), zaciągnięcia jakichkolwiek zobowiązań (w tym warunkowych) lub rozporządzenia majątkiem (w tym ustanowienie na nim praw na rzecz stron trzecich) Spółki lub Spółek Zależnych, dotyczących pojedynczej transakcji lub serii powiązanych ze sobą transakcji nie przewidzianych w budżecie zatwierdzonym zgodnie z postanowieniami Statutu o łącznej wartości przekraczającej 1.000.000,00 zł.

Zarząd Emitenta nie posiada indywidualnych uprawnień w zakresie emisji lub wykupu akcji Spółki.

Opis zasad dotyczących powoływania i odwoływania osób zarządzających

Zgodnie ze Statutem Zarząd Spółki może liczyć jednego lub wielu członków. Członkowie Zarządu powoływani zostają na okres wspólnej kadencji, trwającej pięć lat.

Zgodnie z § 14 ust. 2 członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza. Rada Nadzorcza powołuje jednego z członków Zarządu na stanowisko Prezesa Zarządu, a także może wyznaczyć Wiceprezesa Zarządu. Rada Nadzorcza posiada również uprawnienie do zawieszania z ważnych powodów wszystkich lub poszczególnych członków Zarządu a także do delegowania członków Rady Nadzorczej, na okres nie dłuższy niż trzy miesiące, do czasowego pełnienia funkcji członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację bądź z innych przyczyn nie mogą wykonywać swoich czynności.

Wynagrodzenie Zarządu

W tabeli poniżej przedstawiono wysokość wynagrodzenia otrzymanego przez osoby zarządzające od Emitenta oraz od spółek zależnych za 2017 rok.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie wypłacone przez Emitenta (w tys. zł, brutto)		Wynagrodzenie wypłacone przez Spółki Zależne (w tys., brutto)	
	Podstawowe*	Dodatkowe**	Podstawowe*	Dodatkowe**
Jakub Baran	457,9	110,4	9,6 EUR	-
Tomasz Baran	374,5	88,8	-	-
Jerzy Mikosz	-	-	1,6 EUR oraz 156 CHF	-

* Wynagrodzenie podstawowe obejmuje: (i) w przypadku Jakuba Barana i Tomasza Barana wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę zawartej z Emitentem wraz z należnymi ekwiwalentami, (ii) w przypadku Jerzego Mikosza z tytułu umowy o pracę zawartej z Famicord AG z siedzibą w Zurichu. Wypłacone przez Spółki Zależne Jakubowi Baranowi oraz Jerzemu Mikoszowi wynagrodzenie pochodzi z tytułu pełnienia funkcji Członka Zarządu w Sevibe Cells.

** Wynagrodzenie dodatkowe obejmuje: premie.

Poniżej zaprezentowano świadczenia wypłacone osobom pełniącym funkcję w organach Spółki z tytułu dywidendy oraz wynagrodzenia za umorzone akcje w okresie objętym raportem.

Imię i nazwisko	W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 (tys. zł brutto)
Jakub Baran	681
Tomasz Baran	88
Jerzy Mikosz	29

Świadczenia wypłacane w chwili rozwiązania stosunku pracy określone zostały dla wszystkich Członków Zarządu i przysługują z tytułu niepodjęcie działalności konkurencyjnej w okresie 6 miesięcy po rozwiązaniu stosunku pracy. Wysokość wynagrodzenia została określona w sposób indywidualny dla każdego Członka Zarządu.

6.6.2 Rada Nadzorcza

Skład osobowy

Na dzień 1 stycznia 2017 r. skład organów nadzorujących jednostki dominującej przedstawia się następująco:

Organ	Funkcja	Imię i nazwisko
Rada Nadzorcza	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Rafał Władysław Bator
	Członek Rady Nadzorczej	Witold Kaszuba
	Członek Rady Nadzorczej	Tomasz Adam Modzelewski
	Członek Rady Nadzorczej	Jarosław Sobolewski
	Członek Rady Nadzorczej	Agnieszka Masłowska

W dniu 29 czerwca 2017 r. wpłynęły do Spółki datowane na ten sam dzień rezygnacje z członkostwa w Radzie Nadzorczej Spółki ze skutkiem na moment rozpoczęcia obrad Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki zwołanego na dzień 21 lipca 2017 roku od następujących osób:

- Pan Rafał Bator - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Pan Tomasz Modzelewski – Członek Rady Nadzorczej,
- Pani Agnieszka Masłowska – Członek Rady Nadzorczej.

Dnia 21 lipca 2017 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki ustaliło liczbę członków Rady Nadzorczej Spółki na 7 osób. Następnie, z tym samym dniem powołano w skład Rady Nadzorczej Spółki Panią Agnieszkę Masłowską oraz Panów Andrzeja Jakubiaka, Konrada Mitterskiego i Tomasza Modzelewskiego oraz Pana Michała Kowalczewskiego powierzając mu stanowisko Przewodniczącego Rady Nadzorczej.

W dniu 24 października 2017 roku wpłynęła do Spółki datowana na ten sam dzień rezygnacja Pana Jarosława Sobolewskiego z członkostwa w Radzie Nadzorczej Spółki ze skutkiem na dzień 24 października 2017 roku.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania z działalności skład organów nadzorujących jednostki dominującej przedstawia się następująco:

Organ	Funkcja	Imię i nazwisko
Rada Nadzorcza	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Michał Kowalczewski
	Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Jakubiak
	Członek Rady Nadzorczej	Witold Kaszuba
	Członek Rady Nadzorczej	Agnieszka Masłowska
	Członek Rady Nadzorczej	Konrad Mitterski
	Członek Rady Nadzorczej	Tomasz Modzelewski

Kompetencje i uprawnienia Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza działa zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Statutu, a szczegółowo jej organizację oraz sposób działania określa uchwalony przez Radę Nadzorczą, a zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Regulamin Rady Nadzorczej. Posiedzenia Rady Nadzorczej mogą być zwyczajne lub nadzwyczajne. Zwyczajne posiedzenia powinny odbywać się co najmniej trzy razy w roku. Nadzwyczajne posiedzenie może być zwołane w każdej chwili. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwołuje jej przewodniczący. Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegialnie, może jednak oddelegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych.

Do statutowych uprawnień Rady Nadzorczej Spółki należy:

- 1) ocena sprawozdania finansowego (jednostkowego oraz skonsolidowanego), sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za ubiegły rok obrotowy, w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym oraz ocena wniosków Zarządu co do podziału zysków albo pokrycia strat Spółki;
- 2) składanie zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników oceny, o której mowa w pkt 1) powyżej wraz z oceną sytuacji Spółki w zakresie, o którym mowa w Regulaminie Rady Nadzorczej;
- 3) powoływanie i odwoływanie członków Zarządu;
- 4) powoływanie i odwoływanie Prezesa Zarządu;
- 5) zawieszanie, z ważnych powodów, w czynnościach członka Zarządu Spółki lub całego Zarządu Spółki, jak również delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu niemogących sprawować swoich czynności;
- 6) zatwierdzanie Regulaminu Zarządu oraz zmian w Regulaminie Zarządu oraz uchylanie Regulaminu Zarządu;
- 7) ustalanie wynagrodzenia członków Zarządu Spółki,
- 8) zatwierdzanie wieloletnich planów rozwoju Spółki oraz zatwierdzanie rocznych planów finansowych Spółki (budżetów) i wszelkich zmian do tych dokumentów;
- 9) wyrażanie zgody na dokonywanie przez Spółkę lub spółkę zależną od Spółki wydatków (w tym wydatków inwestycyjnych), zaciąganie jakichkolwiek zobowiązań (w tym warunkowych) lub rozporządzanie majątkiem (w tym ustanowienie na nim praw na rzecz podmiotów trzecich) Spółki lub spółek zależnych od Spółki, dotyczących pojedynczej transakcji lub serii powiązanych ze sobą transakcji nie przewidzianych w budżecie zatwierdzonym zgodnie z postanowieniami statutu Spółki o łącznej wartości przekraczającej kwotę 2.000.000,00 zł (dwa miliony złotych) netto lub równowartość tej kwoty w innej walucie;
- 10) wyrażanie zgody na wystawianie lub awalowanie przez Spółkę lub spółkę zależną od Spółki weksli;
- 11) wyrażanie zgody na nabycie, objęcie lub zbycie przez Spółkę lub spółkę zależną od Spółki udziałów lub akcji w innych spółkach oraz na przystąpieniu Spółki lub spółki zależnej od Spółki do innych przedsiębiorców, jeżeli kwota transakcji przekracza 1.000.000 zł (jeden milion złotych) netto lub równowartość tej kwoty w innej walucie;
- 12) wyrażanie zgody na zawieranie umów pomiędzy Spółką lub spółką zależną od Spółki a członkami Zarządu, akcjonariuszami Spółki lub Podmiotami Powiązanymi z którymkolwiek z członków Zarządu lub akcjonariuszy Spółki;
- 13) wyrażanie zgody na zawieranie umów pomiędzy Spółką lub spółką zależną od Spółki a członkami Rady Nadzorczej lub Podmiotami Powiązanymi z którymkolwiek z członków Rady Nadzorczej, przy czym w głosowaniu nie bierze udziału członek Rady Nadzorczej, którego dana umowa dotyczy;
- 14) wyrażanie zgody na dokonanie przez Spółkę lub spółkę zależną od Spółki wszelkich nieprzewidzianych w budżecie nieodpłatnych rozporządzeń lub zaciągnięcie wszelkich nieprzewidzianych w budżecie nieodpłatnych zobowiązań jednostkowo powyżej 100.000,00 zł (sto tysięcy złotych) netto lub równowartości tej kwoty w innej walucie, lub łącznie w jednym roku obrotowych 500.000,00 zł (pięćset tysięcy złotych) netto lub równowartość tej kwoty w innej walucie;
- 15) wyrażanie zgody na wprowadzenie w Spółce programów motywacyjnych, w szczególności wyrażanie zgody na przyznanie prawa do objęcia lub nabycia akcji w ramach opcji menedżerskiej oraz zatwierdzanie i zmiana regulaminów dotyczących takich programów motywacyjnych i opcji menedżerskich;
- 16) wybór biegłego rewidenta do zbadania sprawozdań finansowych Spółki (jednostkowych i skonsolidowanych), jak również zatwierdzanie warunków umowy z biegłym rewidentem oraz zatwierdzanie rozwiązania przez Spółkę takiej umowy;
- 17) wyrażanie zgody na utworzenie i likwidację oddziałów Spółki;
- 18) wyrażenie zgody na tworzenie nowych spółek przez Spółkę w kraju i zagranicą oraz likwidację spółek z udziałem Spółki, o ile wartość inwestycji przekracza 1.000.000 zł (jeden milion złotych) netto lub równowartość tej kwoty w innej walucie;

- 19) wyrażanie zgody na nabycie i zbycie przez Spółkę nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości;
- 20) inne sprawy zastrzeżone do kompetencji Rady Nadzorczej przepisami prawa, postanowieniami Statutu lub delegowane uchwałą Walnego Zgromadzenia.

Zgodnie ze Statutem, Rada Nadzorcza powołuje komitet audytu („Komitet Audytu”), w którego skład wchodzi co najmniej 3 (trzech) jej członków, z których większość, w tym Przewodniczący Komitetu Audytu, powinno spełniać warunki niezależności w rozumieniu art. 129 ust. 3 ustawy dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym („Ustawa o biegłych rewidentach”), a jeden z nich powinien posiadać wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych. Ponadto, członkowie Komitetu Audytu powinni posiadać wiedzę i umiejętności z zakresu branży, w której działa Spółka, tj. branży podmiotów świadczących usługi związane z pobieraniem, preparatyką, bankowaniem oraz przeszczepianiem materiału biologicznego. Powyższe kryterium uznaje się za spełnione, jeżeli przynajmniej jeden członek Komitetu Audytu posiada wiedzę i umiejętności z zakresu tej branży lub poszczególni członkowie w określonych zakresach posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu tej branży.

Do zadań komitetu audytu należy w szczególności:

- 1) monitorowanie:
  - a. procesu sprawozdawczości finansowej,
  - b. skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,
  - c. wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Komisji Nadzoru Audytowego, o której mowa w ww. ustawie, wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej;
- 2) kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz Spółki świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie;
- 3) informowanie Rady Nadzorczej lub innego organu nadzorczego lub kontrolnego Spółki o wynikach badania oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Spółce, a także jaka była rola Komitetu Audytu w procesie badania;
- 4) dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyrażanie zgody na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem w Spółce;
- 5) opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania

Rada Nadzorcza może powołać również inne komitety, w szczególności komitet nominacji i wynagrodzeń. Szczegółowe zadania oraz zasady powoływania i funkcjonowania poszczególnych komitetów, w tym Komitetu Audytu Rada Nadzorcza może określić w odrębnych regulaminach.

Wynagrodzenie Rady Nadzorczej Spółki

Poniżej zaprezentowano informację nt. wynagrodzenia poszczególnych członków Rady Nadzorczej Spółki w 2017 roku jak również świadczeń otrzymanych przez poszczególne osoby nadzorujące w 2017 roku.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie [tys. zł]	Łączna wartość świadczeń * [tys. zł]
Rafał Bator**	-	-
Tomasz Modzelewski	24,0	-
Agnieszka Maśłowska	24,0	-
Michał Kowalczewski	10,7	-
Konrad Milterski	10,7	-
Andrzej Jakubiak	10,7	-
Jarosław Sobolewski***	19,5	989,8
Witold Kaszuba	24,0	-

*Łączna wartość świadczeń obejmuje wynagrodzenia osiągnięte z umów o współpracy zawartych pomiędzy Spółką a członkiem Rady Nadzorczej panem Jarosławem Sobolewskim oraz wypłaty dywidendy.

**osoba nadzorująca w okresie do 29 czerwca 2017 roku

*** osoba nadzorująca w okresie do 24 października 2017 roku.

W 2017 roku osoby nadzorujące nie otrzymywały od Emitenta wynagrodzenia w formie świadczeń dodatkowych.

W 2017 roku osoby nadzorujące nie otrzymywały wynagrodzenia oraz świadczeń od spółek zależnych od Emitenta.

6.7 Sposób działania i zasadnicze uprawnienia walnego zgromadzenia oraz opis praw akcjonariuszy i sposób ich wykonywania

Sposób działania oraz uprawnienia walnego zgromadzenia

Sposób działania Walnego Zgromadzenia określony jest w regulaminie Walnego Zgromadzenia Spółki.

Prawa akcjonariuszy i sposób ich wykonywania określone są postanowieniami Kodeksu spółek handlowych oraz stosowanymi przez Spółkę zasadami Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje się w przypadkach określonych w przepisach Kodeksu spółek handlowych lub w Statucie, a także gdy podmioty lub organy uprawnione do zwołania Walnych Zgromadzeń uznają to za wskazane. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd Spółki z własnej inicjatywy, na wniosek Rady Nadzorczej lub na wniosek akcjonariuszy reprezentujących co najmniej 1/20 część kapitału zakładowego.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie może zostać także zwołane przez Radę Nadzorczą w przypadku, gdy Zarząd nie zwoła Walnego Zgromadzenia w terminie określonym przez Kodeks spółek handlowych lub niniejszy Statut. Rada Nadzorcza jest uprawniona do samodzielnego zwoływania Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń, jeżeli uzna to za wskazane. Prawo zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia przysługuje także akcjonariuszom upoważnionym przez sąd rejestrowy zgodnie z art. 400 § 3 Kodeksu spółek handlowych. Powyższe nie uchybia wynikającym z przepisów prawa uprawnieniom do zwoływania Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń przez inne podmioty lub organy.

Do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy w szczególności:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego Spółki za ubiegły rok obrotowy (jednostkowego oraz skonsolidowanego) oraz udzielenie absolutorium członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków;
- 1) postanowienie dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru;
- 2) zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- 3) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i emisja warrantów subskrypcyjnych, o których mowa w art. 453 § 2 Kodeksu spółek handlowych;

- 4) finansowanie nabycia lub objęcia własnych akcji w przypadku określonym w art. 345 Kodeksu spółek handlowych;
- 5) nabycie i objęcie własnych akcji w przypadkach, gdy wymagają uchwały walnego zgromadzenia przepisy art. 362-367 Kodeksu spółek handlowych;
- 6) podejmowanie uchwał o podziale zysku albo pokryciu strat;
- 7) połączenie, podział lub przekształcenie Spółki;
- 8) rozwiązanie i likwidacja Spółki;
- 9) podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego Spółki, z zastrzeżeniem uprawnień przysługujących w tym zakresie pozostałym organom Spółki;
- 10) ustalanie zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej;
- 11) zmiana Statutu Spółki;
- 12) ubieganie się o dopuszczenie i wprowadzenie akcji Spółki do obrotu na rynku regulowanym;
- 13) określanie dnia dywidendy;
- 14) określenie terminu wypłaty dywidendy;
- 15) zatwierdzanie Regulaminu Rady Nadzorczej Spółki oraz zmian w Regulaminie Rady Nadzorczej Spółki, uchylanie Regulaminu Rady Nadzorczej Spółki;
- 16) rozpatrywanie spraw wniesionych przez Radę Nadzorczą, Zarząd lub akcjonariuszy Spółki;
- 17) inne sprawy zastrzeżone do kompetencji Walnego Zgromadzenia przepisami prawa, lub postanowieniami Statutu.

Do nabycia lub zbycia nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości uchwała Walnego Zgromadzenia nie jest wymagana. Walne Zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, chyba że cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na Zgromadzeniu i nikt z obecnych nie wniósł sprzeciwu co do powzięcia uchwały. Walne Zgromadzenie jest ważne i może podejmować uchwały bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji, chyba że obowiązujące przepisy prawa lub Statut stanowi inaczej. Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają bezwzględną większością głosów, chyba że obowiązujące przepisy prawa lub Statut stanowią inaczej.

O ile obowiązujące przepisy nie wymagają wyższej większości głosów, to do podjęcia uchwał w sprawach, o których mowa w ust. 13 pkt 5), 11) powyżej konieczna jest większość 65% (sześćdziesięciu pięciu procent) głosów. O ile obowiązujące przepisy nie wymagają wyższej większości głosów, to do podjęcia uchwał w sprawach, o których mowa w ust. 13 pkt 3), 4), 8), 9), 10) oraz 12) powyżej konieczna jest większość 75% (siedemdziesięciu pięciu procent) głosów, za wyjątkiem rozwiązania Spółki w przypadku, o którym mowa w art. 397 Kodeksu spółek handlowych.

Uprawnienia akcjonariuszy dotyczące walnych zgromadzeń

Zgodnie z art. 406¹ § 1 Kodeksu spółek handlowych prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu spółki mają osoby będące akcjonariuszami spółki na szesnaście dni przed datą walnego zgromadzenia (dzień rejestracji uczestnictwa w walnym zgromadzeniu).

Akcjonariusz może uczestniczyć w walnym zgromadzeniu Spółki oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika.

Akcjonariuszowi lub akcjonariuszom spółki reprezentującym co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego przysługuje prawo żądania umieszczenia określonych spraw w porządku obrad walnego zgromadzenia Spółki. Żądanie to, zawierające uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego punktu porządku obrad, powinno być złożone nie później, niż 21 dni przed wyznaczonym terminem zgromadzenia. Akcjonariusz lub akcjonariusze spółki reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą przed terminem walnego zgromadzenia zgłaszać projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad walnego zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Każdy akcjonariusz może podczas walnego zgromadzenia zgłaszać projekty uchwał dotyczących spraw wprowadzonych do porządku obrad.

6.8 Polityka różnorodności w odniesieniu do organu zarządzającego i nadzorującego

Spółka wyjaśnia, że decyzja o składzie Rady Nadzorczej podejmowana jest przez akcjonariuszy na walnym zgromadzeniu, zaś Zarząd powoływany jest przez Radę Nadzorczą, co w konsekwencji oznacza, że decyzja co do ostatecznego składu osobowego organów leży wyłącznie w kompetencji określonych organów i podmiotów. Jednocześnie kryteriami stosowanymi w pierwszej kolejności przy kształtowaniu polityki zatrudnienia i wyboru członków organów Spółki oraz jej kluczowych menadżerów będą wiedza, doświadczenie i umiejętności, co w ocenie Emitenta pozwala dokonać wyboru kandydatów zapewniających możliwość realizacji strategii i rozwoju działalności oraz wypełnienia w sposób kompetentny i efektywny funkcji zarządzających i nadzorujących.

6.9 Opis zasad zmiany statutu

Organem uprawnionym do dokonania Statutu Spółki jest walne zgromadzenie, które podejmuje w tym zakresie uchwałę większością 75% głosów.

7 Pozostałe informacje

7.1 Postępowania przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

Na dzień 1 stycznia 2017 roku jak również na dzień sporządzenia niniejszego Raportu nie są prowadzone postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności Spółki lub jednostki od niej zależnej, których wartość, stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych Emitenta, jak również Spółka lub jednostka zależna nie jest stroną dwu lub więcej postępowań dotyczących odpowiednio zobowiązań lub wierzytelności, których łączna wartość dla poszczególnych grup stanowi co najmniej 10 % kapitałów własnych Emitenta.

7.2 Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, który dokonał badania sprawozdań finansowych za rok 2017 był PricewaterhouseCoopers Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Audytor).

Dnia 20 lipca 2017 roku PBKM zawarł umowę o świadczenie usług rewizji finansowej z PricewaterhouseCoopers Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, wpisaną na listę podmiotów uprawnionych pod numerem ewidencyjnym 144 prowadzoną przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów. Umowa obejmuje badanie sprawozdań finansowych (jednostkowego i skonsolidowanego) za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku oraz za okres 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku.

Łączna kwota netto wynagrodzenia należnego lub wypłaconego z tytułu badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. za rok 2017 wyniosła 185 tys. zł. Natomiast kwota wynagrodzenia biegłego rewidenta za usługi doradztwa księgowego w zakresie oceny modelu ujmowania przychodów wypracowanego według MSSF 15 oraz sprzedaży trzech licencji oprogramowania wspomagającego proces raportowania wyniosła 152 tys. zł.

W roku 2016 badanie przeprowadzone było przez spółkę Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k., łączna kwota netto należnego wynagrodzenia za przeprowadzone badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. za rok 2016 oraz za przegląd skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PBKM za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2016 roku wraz z danymi porównawczymi za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2015 roku wyniosła 139,0 tys. zł.

7.3 Zagadnienia dotyczące środowiska naturalnego

Spółka ze względu na charakter prowadzonej działalności podlega przepisom Prawa ochrony środowiska, Ustawy o odpadach oraz innym przepisom w zakresie ochrony środowiska.

Emitent corocznie wypełnia obowiązki związane z wprowadzaniem zanieczyszczeń do środowiska oraz uiszcza w tym zakresie stosowne opłaty, przy czym opłaty te nie są istotne z punktu widzenia uzyskiwanych wyników finansowych.

W toku prowadzonej działalności Emitent wytwarza odpady medyczne, która są przekazywane przez ich odbiorcę do instalacji termicznego przekształcenia odpadów.

Zdaniem Spółki kwestie środowiskowe nie mają istotnego znaczenia dla działalności Grupy i jej sytuacji finansowej, jak również nie mają istotnego wpływu na wykorzystywanie przez nią rzeczowych aktywów trwałych ani nie wywierają istotnego wpływu na środowisko. W związku z prowadzoną działalnością operacyjną w dotychczasowej działalności nie wystąpiły okoliczności skutkujące pojawieniem się po stronie spółek z Grupy PBKM istotnych zobowiązań oraz odszkodowań związanych z ochroną środowiska naturalnego.

7.4 Informacja o zatrudnieniu

W poniższej tabeli zaprezentowano zatrudnienie w etatach w Grupie wg stanu na koniec 2017 oraz 2016 roku.

Zatrudnienie [etaty]	2017	2016
Rynki strategiczne	238	210
Rynki pozostałe	84	92
Razem	322	302

7.5 Informacje o wszelkich zobowiązaniach wynikających z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze dla byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących oraz o zobowiązaniach zaciągniętych w związku z tymi emeryturami, ze wskazaniem kwoty ogółem dla każdej kategorii organu.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania zarówno Jednostka Dominująca jak i Grupa nie posiadała takich zobowiązań.

7.6 Informacje na temat działalności sponsoringowej

Jednostka Dominująca jak i spółki Grupy w omawianym okresie prowadziły działalność sponsoringową na poziomie lokalnym, głównie poprzez prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości idei bankowania krwi pępowinowej wśród lekarzy i położnych oraz przyszłych rodziców.

Przez działalność sponsoringową Grupa rozumie transparentne działania zmierzające do uzyskania obopólnych korzyści przez sponsora oraz podmiot sponsorowany. Podmiot sponsorowany, w zamian za realizację ustalonych świadczeń promocyjnych lub reklamowych na rzecz Grupy Polskiego Banku Komórek Macierzystych, których celem jest kreowanie pozytywnego wizerunku Grupy, pozycjonowanie i prezentowanie logo Grupy lub innych znaków towarowych wykorzystywanych w Spółce, otrzymuje wsparcie finansowe, przeznaczone na pokrycie kosztów całości lub określonego zakresu prac związanych z organizacją i realizacją sponsorowanego projektu. Współpraca z podmiotem sponsorowanym jest zwyczajowo realizowana w oparciu o umowę, która precyzuje zakres współdziałania w ramach sponsorowanego przedsięwzięcia oraz szczegółowe prawa i obowiązki stron.